

Svetovnoznane harmonike

MEINEL & HEROLD
RAZSTAVLJENE NA
VELESEJMU VZBU-
JAJO SPLOŠNO
POZORNOST

Sklepite se na naš list in
zahtevajte veliki katalog,
ki ga prejmete brezplačno!

PIŠITE NA:
MEINEL & HEROLD
D. Z. O. Z.
ZALOGA TOVARNE GLASBIL
MARIBOR ŠL. 100

Mesečna naročnina
20 Din, za inozem-
stvo 35 Din. Ured-
ništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček,
račun: Ljubljana
št. 14.614. Oglasi po
ceniku. Pri večkrat-
nih objavah popust

Današnja številka vsebuje:

Berite in presodite!
Pred zasedanjem skupščine
Šah
Dva junaka-mučenika
Glas slovenskih otrok
Zvezda
Stolica sultanov
Mednarodni ženski kongres
v Carigradu
Delavska vprašanja
Kako bo z našim km. gospodarstvom

Št. 39

Izhaja dnevno razen ponedeljka
in dneva po prazniku

V Ljubljani v nedeljo, dne 2. junija 1935

Rokopisov ne vračamo

Leto I

Berite in presodite!

Pretekli pelek so se zbrali poslanci in senatorji Dravske banovine v Ljubljani. Na tem sestanku je poročal o politični situaciji in o načrtih vlade g. minister dr. Drago Marušič. Zborovanje je poteklo v soglasnosti in so bila izvajanja dr. Marušiča sprejeta z velikim zadovoljstvom. Mi smo o tem sestanku objavili kratek komuniké, ki nam je bil poslan od prizadelih. Mi namreč na tem sestanku, ki je bil zaupen, nismo imeli poročevalca. Očividno pa je imelo na tem zborovanju svojega poročevalca glasilo glavnega sekretarja J. N. S. »Julro«, ki je o poteku zborovanja obširno poročalo. V »Julru« beremo namreč sledeči odstavek, ki se nas tiče:

»Pred zaključkom konference je poslanec dr. Lovrenčič interpelliral še zaradi pisanja »Glasa naroda«. Govornik sicer ni organiziran v JNS, misli pa, da tako pisanje le škoduje, koristili pa ne more nikomur. Gg. minister dr. Marušič, ban dr. Puc in senator Pucelj so izjavili, da nikakor ne odobravajo pisanja »Glasa naroda« o JNS in da bo treba napraviti rešitve, Minister dr. Marušič je pri tem poudarjal, da smatra JNS in njene edince kot kadre, okoli katerih bo mogoče zbrati prijatelje nove gospodarske in socialne politike.«

Predvsem hočemo konstatirati, da je »Glas Naroda« neodvisen politični dnevnik, ki ga izdaja zadružna organizacija »Narodna prosveta«. Mi nismo glasilo nobene posamezne osebe, pa če nam stoji še tako blizu. Mi smo glasilo ljudstva, smo svobodna tribuna za njegove zahteve, njegove potrebe in njegove kričike. Zato se list tudi imenuje »Glas Naroda« in hoče ostati zvest temu svojemu naslovu. Mi nismo glasilo ne bivše ne sedanje J. N. S., temveč smo glasilo slovenskega ljudstva, ki se organizuje v novem jugoslovanskem narodnem gospodarskem in socialnem pokretu ali akciji! To naj si zapomni enkrat z. zmeraj vsakdo, bodi to poslanec ali neposlanec.

Zato ne razumemo, kako more kdo »interpelirati« kogarkoli o pisanju našega glasila, ako ni član »Narodne prosvete« niti pripadnik pokreta, katerega glasilo smo. Mi se držimo svojega programa in svojih ciljev, ki so v skladu z deklaracijo vladnega predsednika in nosilca državne liste g. Bogoljuba Jevtiča.

Toda »Julro« ne bi bilo to, kar je, ako bi poročalo stvarno o tem zborovanju. Gospod minister dr. Marušič je na »interpelacijo« gospoda poslanca dr. Lovrenčiča, katerega prelečni del volilcev našega lista ni, ne bere, ker ne zna slovensko ali pa le bolj slabo, odgovoril, da je njegov namen, zbrati vse poslance Dravske banovine v ideološko enoto, kar bo koristno pri pozitivnem in konstruktivnem delu, ki ga pričakuje od njih i narod i država. On vabi vse in vsakogar, ki je iskren, da se udeleži tega prepotrebne dela. Bivša organizacija J. N. S. je bila osnovana na preozkem temelju, a tudi metode njene niso bile vedno hvalevredne. Kako bo rasla in se razvijala nova jugoslovanska narodna gospodarska in socialna akcija, ne more vedeti, gotovo pa je, da ne bo šla po polih bivše J. N. S.! Sedanja gospodarska in duhovna depresija, ki je zavladala tudi nad našim ljudstvom, zahteva širše poglede in širšo idejno ter širšo organizacijsko podlago za novo ljudsko organizacijo. Zato naj tudi bivši pristajši bivše J. N. S., ako so dobre volje in iskreni poborniki naše mlade države, stopijo v ta novi pokret. Bivše organizacije J. N. S. so tam, kjer je bilo v njih res ljudstvo ter so bile od njega vodene, a ne od posameznih klik, lahko kadri novega pokreta.

To pa je povsem nekaj drugega, kakor pa je poročalo »Julro«.

V tem smislu so se izjavili tudi ostali prizadeti gospodje. Zlasti pa je izjavil gospod ban dr. Puc, da on ni kontrolor in cenzor političnih listov, »Glasa Naroda« prav tako ne, kakor »Slovenca«, »Julra« in »Slovenskega Naroda« ter celo »Dohoda«, pa čeprav tega lista »Merkur« jeva fiskarna.

Iz teh navedb je razvidno, kako pri nas poročajo enostransko od posameznih oseb

Na opomine iz Ženeve in Londona odgovarja Mussolini z mobilizacijo novih divizij

Tri nove divizije pod orožjem

RIM, 1. junija. (pr.) Današnje italijansko časopisje objavlja pod velikimi naslovi čez celo stran nove Mussolinijeve odredbe o mobilizaciji treh novih divizij, in sicer divizije »Gran Sasso« in dveh divizij črnih sraje.

Uradni komuniké državnega podtajništva za tisk in propagando pravi dobesedno:

»Delna mobilizacija abesinskih čet in dovoz vojaškega materiala v Abesinijo narekujejo nove obrambne mere za zajamčenje varnosti naših kolonij v Vzhodni Afriki za primer kakršnegakoli napada. Duce, vojni minister, je zato odredil mobilizacijo divizije »Gran Sasso« (Chiefti), ki ji poveljuje gen. Terziani. Med tem je ustanovljena že nova divizija »Gran Sasso II.« pod poveljstvom gen. Torrierija.

Prav tako je odrejena mobilizacija tretje divizije črnih sraje, ki se bo imenovala divizija »XXI. aprila« in ki ji bo poveljeval gen. Appiotti in vice poveljnik gen. konzul Mischi.

Odrejena je nadalje mobilizacija še četrte divizije črnih sraje, ki se bo imenovala divizija »3. januarja«, ki ji bo poveljeval divizijski general Traditi in vice-komandant gen. Tessitore.

V zadnjem času je bilo pozvanih pod orožje z osebnim pozivom veliko število častnikov, navadnih podčastnikov in specialistov kr. mornarice. Ustavljen je odpust mornarjev letnika 1913.

Za poveljnika vseh naših morskil sil v Rdečem morju je določen vice-admiral Barone, ki je že prispel v Massauo.

Vse mobilizacijske operacije potekajo v popolnem redu in brez najmanjšega incidenta.«

Vse jim pride prav...

Pozne obdolitve

Rmi, 1. junija. Agencija Stefani poroča: Iz Asmare javljajo tele podrobnosti o napadu Abesincev na italijanskega poštnega kurirja, ki periodično prenaša pošto na italijanski konzulat v Gondarju:

Kurirja so abesinski vojaki 12. maja aretirali in ga niso hoteli izpustiti vse dotlej, dokler ni protestiral italijanski konzul. Njegova poštna torba s pismi in drugimi pošiljkami je pa izginila.

To ni bil prvi napad na italijanskega poštnega kurirja.

Že meseca marca so ga napadli pri Mudi-Badu na poti med Aduo in Gondarjem. Napadlo ga je 12 oseb, ki so mu odnesli pošto in jo skoro uničili.

Meseca februarja je več do zob oboroženih Abesincev ustavilo karavano na poti iz italijanske Somalije v Agen. Karavano so zadržali v Lamasu in ni mogla iti dalje, dokler niso italijanske oblasti večkrat intervenirale v Addis-Abebi.

To še bolj potrjuje, kakšno je razpoloženje v Abesiniji proti Italiji in je nov dokaz neredov, ki vladajo na meji.

Samo o svojih... bolnikih molče!

RIM, 31. maja. AA. Danes se je iz Vzhodne Afrike vrnil bolniški parnik »Urania« s 350 vojaki in delavci, obolenimi za tropskimi boleznimi. Njihovo stanje v glavnem ni nevarno.

Bojevito pisanje italijanskih listov

Rim, 1. junija. AA. Agencija Stefani poroča: Mobilizacijo treh novih divizij, ki jo je odredil predsednik ministrskega sveta Mussolini, tolmačijo listi potreben odgovor na čedalje bolj pogoste grožnje Abesinije proti Eritreji in Somaliji in na žaljivo stališče vlade v Addis-Abebi.

Če se vpošteva, da je abesinska vojska zaradi zemljepisnega položaja, ki omogoča nastopanje proti obema italijanskima kolonijama, ki sta močno oddaljeni druga od druge in ki ju spaja

ali političnih skupin odvisen tisk in kako je naš politično neodvisen list »Glas Naroda« potreben.

Sedaj pa naj ljudstvo sodi, ali je naša zamisel o potrebi novega jugoslovanskega narodnega gospodarskega in socialnega pokreta potrebna ali ne. Naše somišljenike pozivamo, naj začno takoj s to organizacijo povsod, kjer le morejo. Pravila te organizacije bodo kmalu gotova, idejni njen program pa je bil že razložen v našem listu in še bo!

Z delom bomo najbolj učinkovito obrezuspešili podvale onih, ki politično napram nikomur in nikoli niso bili res iskreni. Pika.

In spet barbarstva...

Ista Agencija poroča iz Džibutija, da so tja prispelle vesti o množičnih barbarstvih, ki se zadnje čase množe v Abesiniji. Tako so 18. t. m. napadli vojaki neke abesinske čete, ki je korakala pod poveljstvom svojega poveljnika po ulicah, češkoslovaškega državljana Heliga, mehanika, ko se je peljal s svojima dvema otrokoma na motornem kolesu na delo v cesarsko palačo v Gebi. Vojaki so udrihali po mehaniku s kopiti pušk in niso prizanesli niti njegovima otrokoma. Častnik je vse to gledal in ni posegel vmes. Mehanika so prepeljali v bolnico in zdaj leži nevarno ranjen. Prav tako nevarno pobit pa je tudi eden izmed njegovih otrok.

»Corriere della Sera« pravi med drugim, da je tradicionalno prijateljstvo med Italijo in Veliko Britanijo dobilo nepričakovan udarec. Časopisje onstran Kanala bo moralo temeljito izpremeniti način svojega pisanja.

Žrtve potresa v Beludžistanu

London, 1. junija. AA. Komuniké letalskega ministrstva pravi, da je potres v Beludžistanu zahteval 44 žrtev med angleškimi vojaškimi letalci. Po poročilu Reuterja še ni nobene vesti o usodi 34 angleških državljanov. Izredno močni so bili potresni sunki ob železniški progi. Zato kaže, da bodo izgube med železničarji velike. V epicentru potresa med Kalato in Meto je smrt pokosila štiri petine prebivalstva. Vse hiše so popolnoma razdejane. Ponokod je potres vrgel otroke iz zibelk. List »Star« priobčuje poročilo iz dobro poučenih krogov, da je število žrtev potresa v Beludžistanu že doseglo 30.000. Med mnogostevilnim žrtvami tega katastrofalnega potresa je tudi 100 Evropecev. Ranjenih Evropecev pa je okoli 200.

Rooseveltova izjava

Washington, 1. junija. AA. Predsednik USA Roosevelt je izjavil poročevalcem listov, da so Združene države edina država na svetu, kjer zvezna vlada nima pravice nadzirati gospodarskih in socialnih razmer v narodnem življenju. Narod se bo moral odločiti, in to bo potrebno ne morda že letos, zato pa po vsej priliki čez štiri ali pet let, ali lahko še dalje ostanejo takšne razmere, ali naj dobi zvezna vlada pravico do omenjenega nadzorstva.

Roosevelt je dodal, da je sklep vrhovnega sodišča USA morda prav dobro došel, ker je postal omenjeno vprašanje v ospredje. Razlaga vrhovnega sodišča o trgovinski izmenjavi blaga med državami, pravi Roosevelt, sega nazaj v dobo iz leta 1789, ko so ves promet opravljale še konjske vprege...

Roosevelt je naposled izrazil upanje, da bodo vsi prizadeti izdane uredbe prostovoljno izvajali in da bo prihodnji teden še sam stopil v akcijo, da se odpravijo slabe posledice sklepa vrhovnega sodišča. Predsednik je poudaril, da vprašanja, ki so nastala po tem sklepu, niso samo političnega značaja in se ne tičejo političnih strank.

Zdi se torej, da predsednik Roosevelt nima namena že sedaj zahtevati izpremembe ustave, ki bi ukinila pristojnost sodišča.

Povratek turškega zunanjega ministra

Beograd, 1. junija. b. Davi se je peljal skozi Beograd na poti iz Ženeve v Ankaru turški zunanji minister Ruždi Aras. Na beograjskem kolodvoru sta ga pozdravila pomočnik zunanjega min. dr. Purič, in turški poslanik Hajdar-beg.

Vrnitev delegiranih bolgarskih častnikov v armado

Sofija, 1. junija b. Včeraj je bila seja ministrskega sveta, na kateri je vlada iznesla uredbo, po kateri se morajo vrniti v vojsko vsi oni častniki, ki so bili dozdaj delegirani iz vojske na posamezne civilne položaje v državni upravi. Minister vojske general Canev je izjavil novinarjem sledeče: »Danes popoldne sem bil v avdienci pri Nj. Vel. kralju. Pri tej priliki je kralj podpisal uredbo z zakonsko močjo, po kateri se vsi častniki, ki so bili delegirani na posamezne civilne položaje v državni upravi, vrnejo v vojsko. Direkcija za državno obnovo bo te dni ukinjena. Direktor za drž. obnovo Zlatev, ki je to mesto zavzemal kot vojaška oseba, bo dobil mesto državnega vojnega tožilca v Ruščuku. Uredba je stopila v veljavo danes 1. junija in na ta dan so se vrnili vsi častniki iz svojih upravnih mest zopet nazaj v redno vojsko.«

Podržaj degradiran

BEOGRAD, 1. junija. b. Službeni Vojni list prinaša danes kratko poročilo, da je izgubil svoj čin kot pešadijski poročnik znani avanturist Ivan Podržaj, ki je bil v Ameriki obsojen na večletno ječo zaradi zločinstva bigamije.

Vremenska napoved

Dunaj: Oblačnost se bo postopoma zmanjšala, mestoma jasno, sprva še zelo mrzlo, polagoma topleje.

Majsko petje v dežju

Fosamezne osebe v Dravski banovini, ki so poznane iz dobe JNS, so prejele pretekle dni iz Ljubljane obširno okrožnico. Nekaj teh okrožnic je padlo tudi v naše uredništvo. Da ljudstvo vidi, kaj hodi nekaterim »voditeljem naroda« se vedno po glavi, bomo vsebino te okrožnice kratko podali vsem, ki žele pouka in zabave.

V tej okrožnici se bere o pogrešnih metodah pri zadnji volilni agitaciji za volitve dne 5. maja t. l., o neupoštevanju JNS, ki je v Dravski banovini (zakaj samo v tej banovini?) ponudila merodajnim faktorjem svojo pomoč ki o. je bila odklonjena, o slabem rezultatu volitev, ki ga primerja z udeležbo pri zadnjih občinskih volitvah, kar je bila zasluga JNS (menda je bila tudi njena zasluga, da se je teh občinskih volitev udeležila celokupna opozicija in njena zasluga je, da so občinske volitve gospodarskega značaja, a ne političnega!) In nadaljuje: »Ako hočemo, da se bo zopet vodila solidna, poštena in trezna politika, ako hočemo, da bomo napredni Slovenci imeli vpliv na državne posle, potem je s podvojeno silo obnoviti delo v naši stranki.« Ker pa manjka okrožnici »ideje«, ne pozablja pisec omeniti še gospodarskih in socialnih vprašanj naše ožje domovine Slovenije in pisanja navčnih lokalnih politikov v »Glasu Naroda«. Končno poziva okrožnica sreske, občinske in krajevne organizacije, da skličejo sestanke zaradi dogovorov in odstranitve nediscipliniranih članov iz JNS. Če bi bil danes prvi april, bi ljudje gotovo mislili, da smo si to okrožnico izmislili. Če bi bil pustni torek, bi mislili, da se šalimo. Toda tako pojo ptičke pri nas v krasnem maju. Seveda je letos ves mesec deževalo!!

»Staatstreu — volkstreu!«

Na platicah ravnokar izišle številke revije »Misel in delo« čitamo naslednjo notico: **Staatstreu — volkstreu!** Na uvodnem mestu glasila kočevskih Nemcev »Gottscher Zeitung« od 20. maja 1935 čitamo: An die deutschen Wähler des Bezirks Kočevje: Für das anlässlich der Skupščina-Wahlen der Regierungsliste Jevtič und meiner Person in geradezu vorbildlicher Strammheit entgegengebrauchte, gnusmschränkte Vertrauen — meinen verbindlichsten Dank. Staatstreu — volkstreu! Dr. Lovrenčič.

Velika zmota g. I. C.

V zadnjem »Pobodu« beremo v polkrepko natisnjem dolgem članku g. I. C. »Demokracija in še kaj« naslednje zanimive ugotovitve: »Nikogar ne bo, ki bi se ne bil oddahnil, ko je šlo pred meseci nekaj starih fregat v pošteno zaslužni pokoj, iz katerega se naj ne vrnejo nikdar več! Nikogar tudi ni, ki bi hotel resno zastopati vse ono, kar se je vršilo prej, zlasti ono, kar se je vršilo pod firmo takrat edine vsedrjavne politične organizacije Jugoslovanske nacionalne stranke...«

G. I. C. se moti. Se jih je nekaj, ki bi hoteli vse to resno zastopati. Naj samo pogleda v »Jutro« in v »Slovenski Narod«!

»Moralčne in politične zanimivosti.«

Pod tem naslovom je objavil »Slovenski Narod« dolg članek nekoga poslanca, ki se razburja nad našim listom zaradi naših izjav o JNS. Svoj članek zaključuje pisec z besedami: »... Tudi pisec teh vrstic se s svojo kandidaturo ni nameraval odkrižati odgovornosti za svoje dosedanje delo kot član JNS. Nasprotno je predzren dovolj, da si domišljuje, da se svojega dela v JNS in v njegovem imenu ter po njenem programu nima nič sramovati.« — Lepo je to!

Očividno pa neznan pisec le še ni tako predrzen, da bi se tudi podpisal in s polnim imenom povedal, da prevzema vso odgovornost, kajti anonimno se vendar odgovornosti ne prevzame!

Da se ne pozabi!

Ker so sedaj nekateri gospodje tako silno ogorčeni nad krivicami, ki da se delajo JNS, si dovoljujemo najprijazneje vprašati, kje pa je ostala ta njih manija za ogorčenje, ko so se širili razni letaki in okrožnice, v katerih so se z izbranimi klevetami napadali predsednik vlade, ban in drugi? Kako pa to, da takrat ni bilo nobenega ogorčenja?

HLIŠEJE

IZDELUJE SEŠAVSKE SOLIDNO

HLISARNA ST. DEU

LJUBLJANA, DALMATINOVA UL. 13

Orjaški elektromagnet za vojaško bolniško službo

Beograd, 1. junija. AA. Danes je v prostorih očesne klinike v Vidinski ulici profesor medicinske fakultete in šef klinike Djordje Nešić svečano izročil naši vojski orjaški elektromagnet. Tej lepi in pomembni svečanosti, je osebo prisostvoval minister za vojsko in mornarico, častni adjutant kralja, armijski general Peter Živković, z generali dr. Savom Popovićem, načelnikom sanitetnega oddelka, dr. Milanom Dimitrijevićem, upravnikom glavne vojaške bolnice, Zivojinom Maksimovićem, Millivojem Joksimovićem, Ilijo Brašičem in mnogimi sanitetnimi častniki.

Nova francoska vlada

Pariz, 1. junija. AA. Davi ob 1.20 so sporočili uradno listo Bouissonove vlade. Vlada je takole sestavljena:

predsednik vlade in notr. minister: Fernand Bouisson,

ministri brez portfelja: Joseph Caillaux (radikalni senator), Edouard Herriot (radikalni socialist), Louis Marin in maršal Pétain,

zunanj. minister: Laval, senator (pri nobeni skupini),

pravosodni minister: George Pernot (Marinova skupina),

vojni minister: general Maurin,

mornariški minister: François Piétri (republikanska levica),

letalski minister: general Denain,

trgovinski minister: Laurent-Eynac (skupina radikalne levice),

finančni minister: Palmade (radikalni socialist),

prosvetni minister: Mario Rouston (radikalni senator),

gradbeni minister: Paganon (radikalni socialist),

kolonijški minister: Louis Rollin (republikanski centrum),

delovni minister: Frossard (socialist),

pokojniški minister: Perleti (radikalni socialist),

kmetijski minister: E. Roy (radikalni senator),

minister za narodno zdravje: Ernest Lafon (novi socialist),

minister za pošto in brzojav: Georges Mandel (neodvisen),

državni podtajnik pri predsedstvu vlade in v notranjem ministertvu: Catala (radikal. levica),

Naslednik sedanjega trgovskega ministra Bertranda bo imenovan šele, ko se Bertrand vrne iz Newyorka, kamor je odpotoval na parniku »Normandie«.

Novi kabinet se bo predstavil poslanski zbornici v torek. Ukaz o imenovanju nove vlade pa bo izšel jutri v uradnem listu.

Naknadne spremembe

V vladi Fernanda Bouissona so naknadno opravili neke izpremembe. Predsednik finančnega odbora v senatu Joseph Caillaux je postal finančni minister. Minister za delo v Flandinovi vladi Jacquier je prevzel kmetijsko ministertvo, ker je Roy odklonil to listnico.

Proti devalvaciji na špekulantom

Finančni minister Caillaux se je sestal z bivšim finančnim ministrom Germainom Martinom. Zastopnikom listov je Caillaux izjavil, da je

trdno sklenil ohraniti pariteto zlatega franka in da bo vodil odločno borbo proti vsem tistim, ki bi spekulirali z devizami, prav tako tudi proti tistim, ki bi delali za devalvacijo. Ni izključeno, da bo državni podtajnik za finance imenovan iz parlamentarnih vrst.

Novi predsednik vlade

Fernand Bouisson ima 60 let. V mladih letih je bil znan sportnik in se je posebno odlikoval v rugbyju. Prevzel je po svojem očeu industrijsko podjetje, v politiko pa je stopil kot okrožni odbornik leta 1907. Narodni poslanec je postal prvič leta 1909; izvolili so ga v Marseillu.

Fernand Bouisson je bil predsednik francoske poslanske zbornice od 12. januarja 1927 pa vse do današnjega dne.

Nameni in naloge nove vlade

Iz tega, kar se je moglo slišati izvedeti iz krogov radikalnih socialistov, bo Bouisson izkoristil široka pooblastila, ki mu jih bo poslanska zbornica brez slehernega dvoma dovolila, edino za obrambo franka, za boj proti spekulaciji in za ozdravljenje državnih financ.

Bouisson je izjavil delegaciji radikalnih socialistov, ki ga je snoči obiskala, da pod nobenim pogojem ne bo izbral širokih pooblastil v politične namene. Proračun za prihodnje leto bo izglasovan na izrednem parlamentarnem zasedanju, vsekakor pa najkasneje do 31. decembra t. l. Iz tega sklepajo mnogi, da bo temelj širokih pooblastil Bouissonove vlade mnogo manjši od pooblastil, ki jih je želel Flandin. Po izglasovanju pooblastil pojde parlament — verjetno že 9. t. m. — na počitnice.

Ministri brez portfelja

Iz poučenih krogov se doznava, da bo naloga Josepha Caillauxa, ki je prišel v vlado kot minister brez portfelja, zlasti v tem, da se bo ukvarjal z gospodarskimi in finančnimi vprašanji, ki spadajo v pristojnost finančnega, trgovskega in kmetijskega ministertva, razen tega pa bo imel tudi nadzorstvo nad proračunskimi izdatki.

Prva seja

Nova vlada Fernanda Bouissona bo imela prvo ministrsko konferenco 4. t. m. dopoldne. Polem bo seja ministrskega sveta pod predsedstvom predsednika republike Alberta Lebruna. Se istega dne se bo nova vlada predstavila poslanski zbornici in zahtevala od nje, da ji da izredna pooblastila, ki jih je odklonila njeni predhodnici. Splošno mnenje je, da bo poslanska zbornica sprejela ta pooblastila z ogromno večino.

Sunek na levo? V vladi je 9 članov bivše Flandinove vlade, trije pa so prvič ministri

Izjava poljskega poslanika

Beograd, 1. junija. AA. Novi poljski poslanik na našem dvoru g. Dembički je priredil danes popoldne intimen sprejem zastopnikom prestolniškega tiska. Sprejemu so prisostvovali šef centralnega presbiroja g. Teofil Djurović, ravnatelj Agencije Avale dr. Svetislav Petrović, ravnatelj »Vremena« Stanislav Krakov, ravnatelj »Stampe« Radoje Marković, šef odseka centralnega presbiroja M. Jovanović, urednik »Politike« Andra Milosavljević in urednik »Javnosti« N. Bartulović.

Poljski poslanik Dembički je dal pri tej priliki tole izjavo za našo javnost:

Prišel sem v Jugoslavijo v času, ko je moja domovina v največji žalosti zaradi smrti svojega velikega viteza, borca in duhovnega voditelja poljskega naroda maršala Josipa Pilsudskega. Mimo te nenadomestljive izgube in globoke žalosti pa ni niti za en dan prenehalo delo našega naroda za ostvartev velikih prizadevanj maršala Pilsudskega. Poljska koraka neomajno v smeri, ki jo je začrtal pokojnik tako v notranjem življenju, kakor za zunanjo politiko. Jugoslavija je bolj kakor vsaka druga država razumela žalost in boleost Poljske, ker je sama nedavno tega na tako tragičen način izgubila svojega velikega voditelja in zedinitelja viteškega kralja Aleksandra I.

Srečen sem, da mi je izročeno zastopstvo moje domovine v državi, ki je že od nekdaj in tako tesno zvezana z nami s prijateljstvom, s podobno preteklostjo, enakimi žrtvami in borbami za osvoboditev in samostojnost. Naši državni ne ločijo nobeni nasprotni interesi. Obratno: Vse naj pospeši in olajša odnošaje tako na političnem, kakor na gospodarskem polju, prav tako pa tudi medsebojno spoznavanje naših kulturnih pridobitev. Poljska in Jugoslavija sta vsaka v svojem delokrogu zainteresirani na pravih rešitvi vprašanj srednje Evrope, prav tako pa tudi na razvoju in organizaciji mira. Zemljepisni položaj, gospodarske potrebe, enake težnje obeh narodov za plodno delo in mir nas bodo brez dvoma naravnale k istemu cilju, tako da se bomo našli skupaj pri delu za splošno blaginjo, za splošni evropski mir in za srečno bodočnost na osnovi pozitivnih in miroljubnih stremeljenj.

Izdelovanje umetnih gnojil v Hrastniku

Beograd, 1. junija. AA. Z odlokom kmetijskega ministra je dovoljeno v Kemični tovarni v Hrastniku pridelovanje in prodaja fosfatnega, umetnega gnojila fosfatne žilindre s tole najmanjšo vsebino fosforne kisline: 2%ne limonske kisline raztopljive 10%, od tega v vodi raztopljive 6% od celokupne fosforne kisline 18%.

Razrešitev rezervnih častnikov

Beograd, 1. junija. b. Po svoji prošnji zaradi telesne nesposobnosti so razrešeni službe kot rezervni častniki sledeči: Pešadijski kapetan II. kl. dr. Ivan Krnie, pešadijski kapetan II. kl. Friderik Repovš, art. kap. I. kl. Janko Lovriček, konjiški podporočnik Deček Mirko, inženjerski podporočnik Saser Ivan, peš. kapetan I. kl. Grahli Vladimir, art. poročnik Viktor Hajrih in peš. poročnik dr. Vojoslav Mole. Za vršilca dolžnosti komandirja 14. čete obmejne trupe je postavljen peš. poročnik Avsič Mihael. Za vršilca dolžnosti šefa materijalnega vojnega muzeja je postavljen poročnik Rudolf Majcen.

Občni zbor Saveza nabavljajnih združenj

Niš, 1. junija b. Danes dopoldne se je tu pričela glavna skupščina Saveza nabavljajnih združenj kraljevine Jugoslavije. Skupščina so se udeležili delegatje iz vseh pokrajnih držav. Skupščini je predsedoval znani slovenski in jugoslovanski združar g. Miloš Stibler, ki vodi že več let združenje od uspeha do uspeha. Skupščina je potekla v miru in redu. Dosedanji odbor je podal poročilo o delovanju saveza v preteklem letu. Iz izčrpnega poročila je razvidno, da je Savez tudi v preteklem letu napredoval in izkazuje tudi velik dobiček.

Naš Rdeči križ na Oplencu

Beograd, 1. junija b. Zastopniki Rdečega križa, iz Ljubljane in uradniki Okrožnega urada za zavarovanje delavcev so se včeraj poklonili v avdiciji pri Nj. Vel. kraljici Mariji, danes pa odpotovali na Oplenco na grob Pokojnega kralja Aleksandra I. Delegacijo vodi predsednik Rdečega križa odvetnik dr. Fettich iz Ljubljane.

Napredovanja šolskih nadzornikov

Beograd, 1. junija. b. Napredovali so v V. skupino Arigler Anton, sreski šolski nadzornik v Kamniku, Belnar Josip, sreski šolski nadzornik v Murski Soboti in Korban Josip, šolski nadzornik v Gor. Gradu. — Upokojen je Pitko Rudolf, sreski šolski nadzornik na delu pri prosvetnem oddelku v Zagrebu in Znidarski Terezija, učiteljica na Molvah v Savski banovini.

Iz rudarske službe

Beograd, 1. junija. b. Premeščen je za rudarskega glavarja v Ljubljano inž. Josip Močnik, dosedaj rudarski svetnik v Zagrebu v 4/1.

Zaprisega novincev

Beograd, 1. junija. b. Danes se je vršila slovesna zaprisega novincev beograjske garnizije na Banjici. Prisegi je prisostvoval tudi minister vojske in mornarice arm. general Pera Živković, ki je imel pri tej priliki tudi kratek nagovor na vojaštvo.

TISKARNA
ERKUR

LJUBLJANA, GREGORČIČEVA UL. 23

LASTNA KNJIGOVEZNICA
ROTISK -- TELEFON 25-52

izdeluje po nizkih cenah račune, memorande, letna poročila, letake, lepake v eno- ali večbarvnem tisku

Kratke vesti iz tujine

Berlin, 1. junija. W. Na progi Kassel—Berlin je danes prvič zdrčal nov aerodinamičen stroj na paro. Aerodinamična lokomotiva doseže lahko hitrost 175 km na uro.

Berlin, 1. junija. W. Društvo univerzitetnih študentov je priredilo v petek francosko-nemško kulturno soarejo. Za to priliko so nemški dijaki povabili francoskega pisatelja Thierry Maulnierja, ki je letos odnesel najvišjo nagrado kritike, da obdrži na večeru predavanje. Pisatelj je dosegel velik uspeh. Poseben orkester pa je na tem večeru igral same francoske in nemške skladbe od Lullya do Bacha. Predsednik Feickert je v svojem zaključnem govoru poudaril velik pomen takih večerov.

Berlin, 1. junija. W. Znani berlinski humanistični tehnik »Kladderadatsch« je bil danes po naredbi propagandnega ministertva konfisciran, ker je prinesel karikaturu Mussolinija, »ki bi utegnila škodovati italijansko-nemškemu odnosu«.

Berlin, 1. junija. W. Iz dobro informirane vira se doznava, da je bil opolnomočeni nemški minister v. Hentig v Bogoti v Kolumbiji napaden od banditov in pri

tej priliki težko ranjen. Kolumbijska vlada se je radi tega incidenta opravičila v Berlinu.

Pariz, 1. junija. W. Jutri prično tu veliki manevri francoske armade, kakršnih Francija do sedaj še ni videla. Sodelovalo bo pet kompletnih vojaških okrožij.

Atene, 1. junija. W. Današnji list »Eleftheron Vima« objavlja dve pismi bivšega ministrskega predsednika Venizelosa, v katerih bivši premier izjavlja, da se bo definitivno in nepreklicno umaknil iz političnega življenja le, če bodo v novi ustavi zasigurane pravice svobode in ostane sedanji republikanski režim. V nasprotnem slučaju bo z vsemi razpoložljivimi sredstvi nastopal proti vsaki grški vladi, ki bi teh njegovih želja ne hotela upoštevati. Pisma so vzbudila pravo senzacijo.

Berlin, 1. junija. W. Danes so bili tu obsojeni štirje židje iz berlinskega predmestja Charlottenburg na prisilno delo od 2 do 3 let, češ da so kot člani bivše komunistične stranke pripravljali v Nemčiji teren za veliko veleizdajniško gibanje. Med drugimi, da so iz inozemstva prejimali brošure s protidržavno vsebino in jih razširjali.

Umrla je in se preselila k svojemu možu in otrokom predobra gospa

Rasteiger Justina

učiteljica v p. in vdova po višjem sodnem oficijalu.

Pokopali jo bomo v nedeljo, 2. junija 1935.

Pogreb gre iz Zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti ob 3. uri popoldne na Viško pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bodo opravile zanjo v kapeli Zavetišča sv. Jožefa in v uršulinski cerkvi.

Rajniko priporočamo v blag spomin in molitev.

Ljubljana, dne 1. junija 1935.

Žalujejoč ostali.

Pred zasedanjem Narodne skupščine

V ponedeljek se sestane novoizvoljena Narodna skupščina k svoji prvi seji. Kakor je že omenil minister dr. Marušič, čakajo novo skupščino velike in težke naloge, ki jih more zadovoljivo rešiti samo skupščina, ki se v celoti zaveda svoje velike odgovornosti do države in do naroda, ki ji je poklonil svoje zaupanje.

Ker živimo v težki gospodarski krizi, zato bo morala nova skupščina prevsem posvetiti svojo skrb gospodarskim vprašanjem, zlasti onim, ki jih je prejšnja skupščina sicer ponovno začela reševati, a jih pustila vse nerešene. Tu je treba v prvi vrsti omeniti vprašanje kmečke zaščite, ki je doslej povzročilo že toliko zmešnjav in ki ni prineslo pravega olajšanja niti kmetovalcem in tudi ne denarnim zavodom. Sanacija našega denarnega trga je drugo važno vprašanje, ki se ga mora lotiti nova skupščina. Vprašanje cen kmetijskih pridelkov, zaposlitve ljudi, oživiljenja vsega gospodarskega življenja z izvajanjem javnih del in s pospeševanjem zasebne iniciative ter končno industrializacije dežele, a da bodo pri tem varovani tudi interesi potrošnikov, vsa ta gospodarska vprašanja bo morala reševati nova skupščina.

Poleg tega pa še vprašanje naše upravne reforme, ki je pač eno najvažnejših vprašanj, ki čaka novo skupščino.

Da se more to vprašanje rešiti le v smeri dekoncentracije uprave, je napovedal že predsednik vlade g. Jevtič in to je tudi splošna in odločna zahteva vsega naroda. Kljub tej že večkrat jasno izraženi želji naroda pa se je doslej izvedba dekoncentracije uprave vedno ustavila na eni ali drugi oviri in marsikateri teh ovir obstojajo še danes. Zato nova skupščina ne bo imela lahkega stališča, ko se bo lotila tega vprašanja. Zato pa bo deležna tudi tem večjega priznanja, če bo to ljudsko zahtevo izvedla. Brez pretiravanja moremo reči, da bo zgodovina Jugoslavije zapisala, da je skupščina, ki je srečno rešila problem upravne dekoncentracije, v polni meri storila svojo dolžnost in da zasluži vse priznanje naroda. Seveda pa je potrebno, da bo dekoncentracija tudi resnična dekoncentracija in ne le lepa beseda. Osrednjo upravo je treba v resnici razbremeniti, da bo samouprava res v blagor ljudstva.

A nova skupščina ima še drugo veliko nalogo, ki tudi ni lahka, zato pa nujno potrebna. Nad 17 milijona volilcev, ki so glasovali za listo g. Jevtiča, je treba zvesti v eno trdno politično enoto, ki jo združuje en program, ena organizacija in tudi enotna politična volja. Da mora biti ta program v prvi vrsti gospodarski in socialni, smo naglasili že opetovano in to tudi odločno zahteva ves narod. V teh težkih dneh stiske hoče narod realno pomoč in mora to zahtevati, ker je drugače v nevarnosti njegov obstoj. Ne smemo si namreč zakrivati resnice, da je v mnogih krajih socialni položaj širokih slojev že tako beden, da je že v nevarnosti njih zdravje. Ni pa tudi treba še posebej naglašati, da je silno povečana pavperizacija zadala težke udarce ljudski moralni, ki postaja že resna nevarnost za нравstveno silo našega naroda.

Več socialne politike je zato postulat prave nacionalne politike, več socialne politike zahteva ozir do narodovega zdravja in ta zahteva mora postati prva in osnovna točka novega jugoslovskega konstruktivnega programa. A ker več socialne politike, zato tudi več gospodarske politike, da dobimo ona sredstva, ki jih zahteva dobra socialna politika.

Na teh temeljih odločne socialne in gospodarske politike morajo novi poslanci ustvariti pravo ljudsko gibanje, ki bo potenciralo vse tvorne sile naroda. Ni to nobeno organiziranje naroda od zgoraj navzdol, kakor bi hoteli dopovedati nekateri ljudje iz preteklih časov, temveč to bo pravo ljudsko gibanje od spodaj navzgor, ki bo slonelo na najbolj ljudski zahtevi: več kruha in več zaslužka. Novi poslanci, ki bodo na teh temeljih organizirali narod, bodo samo izpolnjevali voljo naroda, ker bodo delali le to, kar je v srcu naroda.

Uveljaviti novo socialno in gospodarsko politiko v upravi države in narod organizirati za to politiko, to je visoka dvojna naloga nove skupščine in ta naloga ji bo omogočila, da si zopet pribori nazaj ljudsko zaupanje, ki so ga prejšnje skupščine tako temeljito zapravile. Ni mogoče nobenega zboljšanja, če človek nima moči, da to resnično prizna. Nova skupščina mora biti boljša od prejšnje, in sicer znatno boljša. To pričakuje od nje narod in to pričakovanje bo, kakor upamo, tudi opravičila.

Franc Jančigaj:

Ureditev položajev mestnih nameščenecv

Vlada je s posebno uredbo poverila banovine z nalogo, da uporede v smislu novega zakona o mestih položaje in zvanja občinskih uslužbencev z državnimi.

Nekatere banovine so to že storile in pričakovati smemo, da se ta uporeditev izvede vsak čas tudi v Dravski banovini.

Kakor smo brali, je za mesto Beograd minister za notranje posle uporeditev položajev že izvršil, obenem pa tudi odločil, — česar ne moremo verjeti — da se prejemki občinskih uslužbencev popolnoma zniževajo z državnimi. Dokler ne dobimo te uredbe v roke, ne moremo verjeti, ker je to pravno zmotno in nasprotuje duhu zakona o mestih. Zakon o mestih določa, da se samo plače in položajni dodatki izenačijo z državnimi, ne pa tudi ostali deli prejemkov občinskih uslužbencev. S tem je, tako pravi poročilo skupščinskega odbora za proučevanje predloga za zakon o mestih, odpadla popolna identičnost v pogledu reguliranja pravic in dolžnosti državnega in občinskega nameščenca. Stori se je to, tako pravi omenjeno poročilo dalje, predvsem iz stvarnih potreb, katere diktirajo izvestne razlike od predpisov in norm, ki so postavljene za državne uradnike, t. j. ker diktira to priroda posla in položaja občinskih uslužbencev. Tudi je nemogoče šablonsko zniževati obdava organizma.

Poročevalec za proučevanje tega zakona v senatu pa dodaja: »Pravno je omogočeno gradoviti, da u vidu drugih dodatka i povlastica bolje honorirajo svoje činovnike, čije su funkcije često puta i teže i komplikovane nego li njihovih drugova u državnoj službi, čije je posao mahom toliko detajliziran, da ga mogu bez teškoće s uspehom vršiti i ljudi sa osrednjom sposobnošću i rutinom.«

Iz teh navedb sledi, da je princip izenačenja občinskih uslužbencev z državnimi zlomljen. Ta princip se mora držati tudi pri uporeditvi položajev. Ne gre, da bi uporeditev zvanja in položajev izenačila tudi prejemke, ker bi nastala velika neskladnost z ozirom na to, ker je poznejšim voljenim občinskim odborom odprta pot, da s statuti prejemke zopet zvišajo. Ne gre tedaj, da bi uporeditev, ki je provizorična in začasna, delala take izjeme, ki so na škodo občinskim nameščencem. Nevarnost pa obstoji, da bo ta uporeditev merilo bodočim občinskim odborom, ker je »na taj način moči lakše, da se regulišu ovi odnosi, ako tome radu predhode odluke ove vrste.« Občinski odbori bodo pa primorani ob priliki novih statutov pozneje te prejemke zopet na novo regulirati, ker zakon vsako izenačenje odločno zavrača. Zato je treba preprečiti, da ta uporeditev ne bo prinesla nobene neskladnosti v občinske uprave.

Tudi uporeditev ali primerjava položajev ne sme izpasti nizko ker mora odgovarjati prestižu in pa delu občinskih nameščenecv. Sploh se je držati načela, da se odredbe za državne nameščenice uporabljajo smiselno. Treba je zato ustvariti v občinah hierarhično lestvico položajev, v okviru katere bo napredovanje mogoče, kakor pri državi, celo do I. položajne grupe. Ni pa mogoče in tudi ne potrebno, da bi bila ta lestvica popolnoma eraka državni. To je zahteva in smisel zakona.

Ce bi se hotelo izvesti prevedbo striktno, bi involvirala ta strahotno znižanje prejemkov, povprečno več kot 45% od dosežanih prejemkov. To bi bila pavperizacija našega nameščenstva in proti tej se moramo boriti v vsemi silami. Posebno trdo bi bilo, da bi pavperizacija zadela tiste nameščenice, ki so vstopili v službo zaradi

točno naprej ugotovljenih prejemkov in v naprej fiksnega položaja, torej starejše uslužbenice. Potrebno je, kakor je poročevalec zakonodavnega odbora v skupščini izjavil, da »nijedna napredna opština ne može da postoji bez naprednog činovništva«. Stavljati in razporejati danes uradništvo in nameščenstvo na linijo nameščenstva upravne oblasti I. stopnje, je absurdno. Res je, da je občina v gotovih disciplinah oblast I. stopnje, vendar je njen obseg silno mnogostranski in vseobsežen zaradi lastnega delokroga občin tako, da je primerjava delokroga. Naš odlični komunalni jurist, dober poznavalec komunalne uprave in bivši finančni minister ter predsednik skupščine, dr. Kostja Kumanudi pravi o delu občin: »Po rasporečenosti, raznovrstnosti po prostanstvu ti poslovi premašaju obim celoga jednog ministarskog saveta i svih ministarskih resora ukupa. Zato volja mora biti stalno napregnuta i u pokretu i to oba izraza uzeti u psihičkom i u fizičkom značenju.«

Uporeditev, ki bi zvanja in položaje občinskih nameščenecv pomaknila pod dosedanji nivo, bi zanesla obup in pomanjkanje med občinske nameščenice in bi s tem zamajala temelje občin.

Vedno se poudarja, da so občine važne celice, iz katerih sestoji država, vedno se trdi, da je občinski nameščenec nosilec nacionalne ideje, napredka komunalne uprave v občinah ter važen faktor v javnem življenju. Od tega nameščenec nima ničesar! Treba mu je to dokazati z dejanji!

Ko se je leta 1931. z novim uradniškim zakonom prevajalo državno uradništvo, je bilo mogoče, da je uradnik, ki je dobil po novem zakonu manjše prejemke, dobival še v naprej staro večjo plačo vse dotlej, dokler z napredovanjem ni prišel do take plače. Tega pri nas ni!

Občinska s v Celju

Snoči ob pol sedmih je predsednik mestne občine g. dr. Goričan otvoril sejo občinskega odbora. S toplimi besedami se je spomnil umrlega podžupana g. Ivana Ravnikarja, čigar delovanje je primerno orisal. Istotako je primerno omenil za veliko noč umrlega občinskega odbornika g. Josipa Zumra. Občinski odborniki so potastili spomin obeh s trikratnim klicem »Slava!«

Na redu je bil proračun, ki kaže po sili razmer, kakor povsod drugod, težnjo po znižanju. O tem in vsem, kar je s tem v zvezi o priložnosti obširno, zlasti ker so se iznašale pri tej seji reči, ki se jih ne da opraviti s kratko ugotovitvijo števil.

Dne 4. t. m. bo obhajal g. Milan Skerbinšek s »Tajfunom« v Celju 25-letnico svojega umetništva. Prišel je predlog, da se narod umetniku oddolži z nagrado, o kateri bo razpravljala osek.

Že prve besede o zadnjem zapisniku so pokazale, da atmosfera v zbornici nekaterim ne do dobro. Šlo je za vprašanje nameštite nekega uslužbenca; ugotovljeno je, da se je zadeva razvijala tako, kakor govori zapisnik.

Referent fin.-gosp. odseka g. dr. Vrečko predlaga, da bi se dneveni red spremenil. Seja bi trajala predolgo, ker se baje zavoljo prereditkih sej nabira preveč snovi. Nocoj bodi samo fin.-gosp. referat, prihodnjič pa pride vse drugo. Predsednik občine meni, da bi se seja mogla končati v dobrih dveh urah, če bi vsi točno prihajali.

Začelo se je prerokanje, čemu ni češče sej. Nazirani, da velja za to statut iz leta 1867.,

oziroma novi zakon o občinah, sta se pobijali. Referentu se je pridružil tudi g. dr. Kalan. Ugotovili so, da je baje g. predsednik privatno želel, da bi se pred novo sejo vročica volilnih dni unesla in da bi se ozračje ohladilo.

Referent dr. Vrečko izjavlja, da je ministrstvo odobrilo proračun 1935/36, vendar ni nekih važnih datumov. Sedaj se baje zato ne ve, kaj obvelja: Sklep občinskega sveta ali odlok fin. ministrstva. Črtani so neki predlogi, ki bi se z intervencijo morda bili dali rešiti. Zato predlaga referent, da odločitve ministrstva ni vzeli na znanje.

Referent bi želel, da bi banska uprava prevzela Vodnikovo ulico, ki veže dve banovinski ulici, predsednik občine pa pravi, da to po zakonu ne gre, ker je cesta v mestu.

Pogrebni stroški za umrlim Robertom Straskom se odpišejo rodbini. — Glede »Kroačke slovenskih mest« in oglasov njej se odkloni plačilo, ker ni bilo nič naročeno.

Krekovo cesto (bivšo Ljubljansko) bodo od Dečkove ulice pa do Samčevega mosta skropili, čim bo prispevala okolška občina polovico stroškov. To je baje obljubljeno.

Delavski azil je za sedaj še nemogoč, ker bi stal na bivšem Rebekovem, ki je pa last banske uprave ter se še ne ve, kako bo.

Celjski muzej in Glasbena Matica sta pod skupno tesno streho. Treba jih bo razdvojiti, da se jima omogoči razvoj. Predlog za nastanitev muzeja v Grofiji je idealen, a izvedba nemogoča. Boljša bi bila stara gimnazija, do čim bi Matica ostala, kjer je. Seveda bo treba še precej adaptacij. Sedanjim stanovalcem bo seveda treba dati nova stanovanja — drugje.

Mesarske stojnice za muzejem bo treba zavoljo zahtev higijene strogo nadzirati; sicer bodo morali vsi v klavnico.

Tvrška Westen se zanima za vrh Golovca, kjer je smodnišnica; te jej ne bi kazalo odstopiti. Pač pa tam zraven Tkalske ulice, ko bi tv. Westen odstopila kaj pri Pestinaču, ne da občina še kaj doplača.

Prišla je še vrsta manj važnih in neznatnih predlogov.

Važnejša je Celjska koča s Pikovičevim posestvom. Tam bi zgradili zavetišče za otroke, kar bi bilo nad vse umestno. Dali bi se morda pridobiti še posestnici Stopinšek in Zelič. Vse to z zamenjavo ali z odkupom.

Za vrh Tovsta se zanima vojaška oblast, ki želi, da bi drevje na vrhu posekali zavoljo boljšega razgleda.

G. mag. Posavec je omenil, da je treba koncesijo za avtobus v Logarsko dolino, ki je potekla, na vsak način ohraniti.

G. dir. Mravljak pa je za to, da bi se v celjskem večeru v radio posvečeval kulturni odsek.

Seja je zaključena. Nadaljevanje v petek 7. t. m.

† Anton Lazar

V Breginju v kobariškem Kotu je umrl Lazar Anton, najzavednejši in najbogatejši gospodar, ki je po svojem možatem nastopu slovel po vsem Gorškem.

Pokojni je bil gostilničar, trgovec in razumen kmetovalec, ki je pred vojno odločal v vseh javnih vprašanjih v naših Gorah. S svojo neumorno pridnostjo si je pridobil bogato premoženje, katero so podedovali njegovi otroci. List za listom pada... Vsi zavedni narodni ljudje ga ohranimo v blagem spominu. Iskreno sožalje mnogim žalujočim sorodnikom tostran in onstran meje.

Nogo mu je zdrobilo

Poljčane, 31. maja.

Huda nesreča se je zgodila v petek popoldne v gozdu pod Ljubično nad Poljčanami. 28-letni Oskar Harinski iz Sp. Poljčan, priden in delaven posestniški sin, je bil zaposlen ta dan s podiranjem drevja. Čeprav vaje tega dela, saj je bil vedno v njem, pa je bilo baš to zanj usodno.

Ko je padala zadnja bukev tega dne, ga je nepričakovano pokopala pod seboj. Poleg groznih bolečin je odnesel Harinski tudi hude poškodbe. Predvsem je poškodovana leva noga, ki je popolnoma zmečkana in trikrat zlomljena. Ponesrečencu je nudil prvo pomoč banovski zdravnik dr. Hronovsky, nato pa so ga s prvim vlakom odpravili v mariborsko bolnico.

Ker sta se v naši dolini primerili v zadnjem času že dve taki nesreči, obakrat celo s smrtnim izidom, bo vsekakor treba pri takem delu upoštevati čimvečjo previdnost.

Ali ste se že nacočili na „Glas naroda“?

Opozarjamo Vas

na avtomobilski salon firme 'DESA' in 'BEKA' v paviljonu »K« na velesejmu

Tam so razstavljeni najnovejši vozovi: od solidnega in ekonomičnega malega voza preko praktičnega srednjega voza do voza, ki predstavlja višek elegance, udobnosti in razkošja.

Poleg osebnih so razstavljeni tudi tovorni avtomobili, med njimi dva najnovejša voza slovitih tovarn MAN z dieselmotorji

Industrija perila in splošne konfekcije, veletrgovina manufakture

Najpopolnejši kroji. Izdelava tudi po meri. Pridružite se našim številnim zadovoljnim odjemalcem, saj jubilejno 50. leto obstoja tvrdke dokazuje našo solidnost. Konkurenčne cene! Trgovci zahtevajte ponudbe!

Vabimo Vas na neobvezen obisk

1885 *Croatica* 1935

K R A N J

Dnevni dogodki

Današnji številki smo priložili čekovne položnice in prosimo cenjene naslovlence, da nakazuje naročnino za mesec junij in eventualno še zaostalo naročnino za mesec maj.

Tiste cenj. naročnike, ki so že vplačali naročnino za več mesecev, pa prosimo, da položnico shranijo za poznejšo uporabo ali pa jo izročijo kakemu svojemu znaneu, ki bi se naročil na naš list.

Prosimo vse naše prijatelje, da s točnim plačevanjem naročnine »Glas naroda« podprejo in da ga v krogu svojih znancev priporočajo.

»Glas naroda« je neodvisen slovenski dnevnik, ki hoče v vsakem pogledu biti resničen glas naroda.

UPRAVA.

× **Proslava 10 letnice obstoja Društva kmetijskih fantov in deklet v Medvodah** pod pokroviteljstvom ministra g. dr. Marušiča in razvitje prapora je preloženo in bo v nedeljo 9. junija popoldne.

Gradim, štedim, kupim LUTZ

× **Izredni občni zbor Narodne prosvete v Ljubljani**, reg. zadr. z omeji. zavezo, bo v petek 7. (sedmega) junija ob 3. uri popoldne v dvorani Kmetijske družbe, Novi trg 1.

× **Summum ius, summa iniuria**. Pišejo nam in priobčujemo: Hvala bogu, da gospod, ki lovi točno po paragrafih našega novega lovskega zakona, ki je sedaj stopil

Slamičev paviljon na velesejmu

v veljavo, — v resnici pa po svoji mentaliteti ustreza starosti dobrih fevdalnih tristo let — in strelja pse tivoljskih šetalcev, ni posestnik, recimo kakega travnika. Ni dvoma, da bi vsakega, ki bi stopil na ta travnik, da si obriše blatne čevlje, tožil radi motenja posesti, otroka pa, ki bi si ondi utrgal cvetico, označil za tatu. Da, da, nič nad paragrafe! — Nelovec.

Vabimo Vas k nakupu

v najcenejši oblačilnici
A. PRESKER
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 14

× **Sladkovodni raki**. Na podlagi naredb kmetijskega ministra, ki prepoveduje lov sladkovodnih rakov od 15. oktobra do 15. junija, je carinski oddelek finančnega ministrstva izdal carinarnicam nalog, da v tem času odklanjajo izvozno ekspedicijo sladkovodnih rakov.

× **Na II. drž. realni gimnaziji** (na Poljanah) bodo sprejemni izpiti za I. razred v dnevi 1., 2. in 3. julija t. l. vsakokrat ob 8. uri zjutraj. Prijave se bodo sprejemale 1. julija. S seboj je prnesti zadnje šolsko izpričevalo (izkaz), rojstni in krstni list ter kolek za Din 5.—. Tiskovine za prijavo se dobe tudi v šoli. — Ravnateljstvo.

Lepota in toplina LUTZ

× **Zveza za tujski promet v Sloveniji** ima redno glavno skupščino 6. junija ob 10. v sejni dvorani TOI v Ljubljani. Dnevni red: Preds. poročilo, poročilo o delovanju, rač. zaključek, poročilo nadzorstva in slučajnosti. Če zbor ni sklepčen, bo čez četrt ure zboroval sklepčno brez ozira na število navzočih.

× **Vstopnina na XV. gospodinjstvo-gospodarsko razstavo »Žena in obrt«** v paviljonu »K« na ljubljanskem velesejmu znaša 2 dinarja za osebo; ob času popoldanske modne revije Din 6.—, ob času večerne pa Din 10.—. Vsak obiskovalec modne revije bo brezplačno pogoščen s čajem ali kavo itd. — Zveza gospodinj v Ljubljani.

Najlepše birmanske oblekce dobite pri priznani solidni tvedki J. Maček, Aleksandrova cesta 12

× **Advokatska komora v Ljubljani** je prešla od nemškega poslanstva v Beogradu obvestilo, da bo v Berlinu od 18. do 24. avgusta 1935 XI. mednarodni kazenskopравни in kaznilniški kongres. O tem se obvešča članstvo komore s pripombo, da daje pojasnila o programu kongresa, o prireditvah, o voznih olajšavah itd. pisarna Advokatske komore.

× **Slavnostna otvoritev nove pešpoti v Kamniško Bistrico**, ki je določena na jutri v nedeljo dne 2. t. m., odpade radi deževnega vremena ter je preložena na kasnejši čas.

Stedljivost za zimo LUTZ

× **»Službeni list«** prinaša v svojem 44. kosu z dne 1. junija: 1. Uredbo o osnavljanju in delovanju prazniških tečajev in izvrševanju ostalih določb zakona o obvezni telesni vzgoji. 2. Pravilnik o ocenjevanju sposobnosti zavezancev obvezne telesne vzgoje. 3. Pravilnik o ustroju in poslovanju odseka za obvezno telesno vzgojo v občini. 4. Navodilo za poslovanje odseka za obvezno telesno vzgojo v mestni občini. 5. Objave banke uprave o pobiranju občinskih davščin v občinah Dobrovnik, Negova, Sorica, Stražišče in Zidani most. Priloga priobčuje več tožbenih, dražbenih, konkurznih in poravnalnih oklicev in razglasov, 1 osebni preklie ter 1 amortizacijo hranilne knjižice, nadalje razglas dobave pisarniških potrebščin za kr. bansko upravo Dravske banovine, 1 obrten in 1 dobaven razglas ter več razpisov občinskih služb in še nekaj raznih objav.

Agitacija za zimo LUTZ

× **Na Oplenac!** Sočanom in prijateljem, ki romajo s Sočinim posebnim vlakom na Oplenac, javljamo, da se odpeljemo prihodnjo soboto, t. j. 8. junija iz Ljubljane ob 20.15, vrnemo se pa v Ljubljano 11. junija ob 6.44 zjutraj. Vlak se med potjo ustavi v Litiji, Zagorju, Trbovljah, Hrastniku, Zidanem mostu, Rajhenburgu in v Brežicah. Onim, ki še oklevajo, naznanjamo, da imamo samo še nekaj mest na razpolago. Zato prigrasite se takoj in vplačajte 170 Din za III. ali pa 235 Din za II. razred po položnici ček. rač. št. 12.727 na naslov: Društvo Soča-matica v Ljubljani. Da ne bo pomislekov, povemo še to, da poročila v časopisu, da bo na Binkošti na Oplencu 50.000 romarjev, ne odgovarjajo resnici, pač pa je po prejetih direktnih poizvedbah gotova resnica, da za binkošti ni razun nas (Sočinih romarjev) nobene druge prijave, tako da pridemo mi na Oplenac popolnoma sami. Nasprotno pa je resnica, da bo na Oplencu prav na Vidov dan velikanski naval. Z našim vlakom potuje tudi okoli 150 članov Nar. strokovne zveze. Romarji izven Ljubljane dobijo pri blagajni, kjer vstopijo, pa do posebnega vlaka polovično karto, samo zahtevati morajo pri blagajni rumeno legitimacijo za 50% popust z opazko, da rabijo za priključek na poseben vlak na Oplenac. Slednjič opozarjamo še, da se bo vršil za to romanje sestanek v četrtek 6. junija ob 20. uri v salonu pri »Levu«. — Požurite se, dokler je čas. Ugodnost in prilika lepa, na Oplencu pa bomo brez drena in vročine.

Slamičeva buffet-restavracija na Gosposvetski cesti

× **Udruženje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov** bo imelo letos svojo glavno skupščino v Beogradu 15.—18. junija, ko bo obenem posvečen novi dom tamošnje sekcije. Na dnevnem redu so važne stanovske in strokovne zadeve. Po skupščini bo izlet z ladjo, nato potovanje na Oplenac in obisk Kragujevca. Za člane je dovoljena četrtinska, za njihove rodbine pa polovična železniška vožnja. — Članski sestanek sekcije Ljubljana, na katerem se bosta obravnavala dnevni red in program glavne skupščine bo v torek 11. junija ob 20. uri v lokalni sekciji. Do takrat je poslati tajništvu sekcije prijave za udeležbo na skupščini.

Birmance

× **»Službeni list«** banke uprave objavlja v svojem 44. kosu dne 1. junija t. l. uredbo o osnavljanju in delovanju prazniških tečajev in izvrševanju ostalih določb zakona o obvezni telesni vzgoji, pravilnik o ustroju in poslovanju odseka za obvezno telesno vzgojo v posameznih občinah in navodilo za poslovanje odseka za obvezno telesno vzgojo posameznih mestnih občin ter končno objave banke uprave o pobiranju občinskih davščin. — V prilogi k omenjeni številki »Službenega lista« se objavlja med drugim konkurznii oklic o razglasitvi konkurza o imovini Kogojca Albina, trgovca s špecerijo v Ljubljani, uvedba poravnalnega postopanja o imovini Gubanca Janca posestnika in trgovca v Vodich pri Kamniku, uvedba poravnalnega postopanja o imovini Kopiča Draga, trgovca v Mariboru in uvedba poravnalnega postopanja o imovini Pillerja Henrika, posestnika in krojaškega mojstra v Ljubljani.

Volitve za jesen LUTZ

× **Pragmatična mesta** občinskih delovodij so razpisana pri naslednjih občinah: V Kapelah, srez Brežice, v Hrastniku-Dol srez Laško, v Mali Nedelji srez Ljutomer, Negovi srez Ljutomer, Slov. Bistrica mesto in pri Sv. Juriju pri Celju-okolica. — Mesto občinske babice se razpisuje v občini Ponikva, srez Šmarje pri Jelšah.

Speletič Albert
sobno slikarstvo
Ljubljana Emonska 25
Telefon 3175

× **Tiskarski škrat** nas je večeraj obiskal v rubriki »Kmetško prosvetno-kulturno delo«. Pozoren čitatelj ga je brez dvoma samo opazil in pregnal, radi reda pa še mi opozarjamo, da ni delo v Zaplani priredilo izleta itd., ampak Društvo kmetijskih fantov in deklet.

× **Opozorilo**. 1. junija t. l. stopi v veljavo na simplon-orient ekspresu novi dodatek voznih cen v zlatih frankih.

× **Obisk obmejnih planin**. Ob začetku poletne turistične sezone opozarja kraljevska banska uprava na stroge dolžnosti, ki jih imajo obmejni stražniki pri varovanju državne meje. Vsak turist ali izletnik, ki gre v obmejne planine, mora imeti pri sebi kako javljavo legitimacijo, če le mogoče s fotografijo. Take legitimacije so: Clanske legitimacije planinskih društev, potrjene od prvostopnega upravnega ali policijskega oblastva, obmejne karti, uradniške legitimacije, dijaške knjižice in druge službene legitimacije, zlasti take s fotografijo, sicer pa kaka veljavna osebna listina. Vsak je dolžan, da se na poziv obmejnih stražnikov ustavi, legitimira in vljudno ter brez prerokanja poda pojasnila o svoji osebi ter o namenu in cilju svojega pola.

× **Strašna novost!** Še nikoli! Svila po 11 Din. Stermecki, Celje.

× **Nabavite si velesejmske legitimacije**. Legitimacija za obisk letošnjega XV. ljubljanskega velesejma upravičuje imetnika, da 11 krat poseti velesejem preko dneva in 11 krat vinski in jestvinski oddelek po 19. uri zvečer. Imetnik take legitimacije, ki je seveda neprenosna in velja samo za eno osebo, zamore poljubno izkoristiti svojo legitimacijo. Lahko pride na velesejem čez dan ali zvečer po enkrat tekom 11 dni, ali pa večkrat dnevno, skupaj tolikokrat, da je 11 dnevnih in 11 večernih obiskov izrpanih. Če bi nekdo obiskal velesejem 11 krat čez dan in 11 krat zvečer, skupaj torej 22 obiskov, in bi stopnino sproti plačeval, bi ga to veljalo Din 125.—. Legitimacija za vse te obiske pa velja samo Din 25.—.

× **Tujskoprometna razstava** v Ljubljani, Frančiškanska ulica 10, je odprta v času velesejma: ob delavnikih od 11.—13., ob nedeljah pa od 9.—12. in od 15.—18. Vstop prost, obisk se vsakomur priporoča.

× **Od enega in istega kosa** je napravljeno perilo — pa se ga nekaj kmalu raztrga, nekaj zapere in nekaj ga je še kot da je novo. To je gospodinjam večkrat uganka — ker ne premislijo na pranje. Kajti mnogo pralnih sredstev pri odločevanju nesnage razjeda tudi tkivo, dočim druga sredstva zopet nesnago samo pobelijo, a je od tkanine ne odločijo. V tem je rešitev uganke. Zlatorog-ovi izdelki: Zlatorog-ovo milo, Zlatorog-ovo terpentinovno milo kakor tudi Zlatorog-ove luske pa temeljito očistijo vsako perilo nesnage in s tem pospešujejo trdnost perila. Zlatorog-ovi izdelki slove po svoji izdatnosti in in po svoji učinkovitosti. Naše vrle gospodinje dobro Zlatorog-ovih mil prav dobro poznajo, ker trde: »Le Zlatorog milo da belo perilo!«

Ljubliana

DNEVNA PRATIKA
Danes: Nedelja, 2. junija, kat.: Erazem, pravosl.: Talalej m.

priljubljeno shajališče

DEZURNE LEKARNE
Sušnik, Marijin trg 5, Kurall, Gosposvetska c. 4, Bohinec, Cesta 29, oktobra 31.

PRIREDITVE I. DR.
Zadnji dan M. Maleševa umetn. razstave v Šelenburgovi ulici je danes.

Razstava Društva likovnih umetnikov v Jakopičevem paviljonu pričakuje vašega obiska.

Ob 10. uri občni zbor Zveze slov. agr. interesentov v Kmet. družbi.

oblečete najceneje, ako kupite narejene moške in deške obleke, ter perilo domačega izdelka iz lastne tovarne **„Triglav“, Josip Olup**. Ljubljana, Stari trg 2, Pod Trančo 1 in Kolodvorska ul. 8. Obleke in perilo izdelujemo tudi po meri in to po najnižjih cenah in po najnovejši fasoni. Velike moške obleke dobite že od Din 180.—, deške od Din 120.— in kostimčke od Din 65.— navzgor

Ob 10. uri slavnostno razvitje prapora »Slavca« na Sv. Jakoba trgu.

Jugoslovensko profesorsko društvo, ljubljanska sekcija, občni zbor ob 10. uri v Trgovskem domu.

Občni zbor Zveze gospodarskih zadrug za Jugoslavijo ob 10. uri v posvetovalnici Delavske zbornice.

Občni zbor zemljiškookrajnih uradnikov ob 9. uri v Justični palači.

Društvo žandarmerijskih upokojencev, občni zbor ob 10. uri »Novi svet«.

Jutri: Ponedeljek, 3. junija, kat. Klotilda, pravosl.: C. Kons. i. J.

DEZURNE LEKARNE
Leustek, Resljeva c. 1, Bahovec, Kongresni trg 12, Komotar, Vič-Glince, Tržaška c. 12.

× **Ustanovni občni zbor** Društva banovinskih uslužbencev in upokojencev Dravske banovine bo dne 3. junija t. l. ob 18. uri v salonu restavracije »Pri levu« na Gosposvetski cesti v Ljubljani.

× **Na mestni ženski realni gimnaziji** na liceju je otvorjena razstava risb in ročnih del v nedeljo od 9.—13. in od 15.—18., prav tako pa tudi v ponedeljek.

× **Ljubitelje upodabljaote umetnosti** opozarjamo, da je za umetniško razstavo v Jakopičevem paviljonu, na kateri razstavlja okoli 40 slovenskih umetnikov, vstopnina skrajno znižana in s tem vsakomur obisk razstave omogočen. Razstava je odprta vsak dan od devetih popoldne do sedmih zvečer.

× **Produkcije operne šole**. V zadnjih letih so zelo dobro obiskane produkcije operne šole ljubljanskega drž. konservatorija. Tem potom obveščamo p. n. občinstvo, da bodo produkcije operne šole v dramskem gledališču 4. 11. in 18. junija. Predprodaja za I. produkcijo ob 1. junija dalje pri dnevni blagajni v operi.

× **Slovensko glashbeno društvo »Ljubljana«** proslavi 85 letni živiljski jubilej nadškofa dr. A. B. Jegliča z izvajanjem veličastnega Händlovega oratorija »Mesija« za soli, zbor in orkester v ponedeljek 3. junija. Uvodna beseda: g. dr. Fr. Kimovec, stolni dekan. Sodelujejo: g. Zlata Gjurgjenac-Gavella, primadona ljublj. opere (sopran, ga. Franja Bernol-Golobova, solistka ljublj. opere — alt, gg. Jože Gostič in Marjan Rus, solista ljubljanske opere kot tenor in bas. Orkester: Savez muzičara (Podsavez Ljubljana). Meš. zbor: Slov. glashbeno društvo »Ljubljana«. Dirigira dr. Anton Dolinar. Velika dvorana Uniona. Začetek ob 20. uri. Vstopnina v predprodaji v trafikii »Union« in v ljudski knjižnici (Miklošičeva c. 7, I. nadst.).

× **Diplomirali so na pravni fakulteti** v sredo 29. maja gg. Frantar Lado iz Ljubljane, Kolarič Karel iz Ptujia in Ziberna Joško iz Divače na Krasu.

× **Na naslov gledališke uprave** smo morali v soboto ves dan poslušati ostre pritožbe občinstva radi petkove dvojne odpovedi. Kakor pa nam sporočajo, ni krivde na strani uprave, ampak je zakrivila neljubo dogodivščino članica

drame, ki je brez vednosti gledališke uprave odšla iz Ljubljane, ne da bi koga obvestila, kje jo je v primeru potrebe mogoče — najti. V interesu gledališča in občinstva je želeli, da bi to neprijetno dete (sc. dve odpovedi — en večer!) ne dobilo prehitro — dvojketa!

Reklama je uspeh! Reklamne verzje, izvirne, besedila k reklamnim slikam in plakatom, v reklame svrhe aplicirane pravilne tekste v slovenskem, srbo-hrvaškem in nemškem jeziku dobite takoj! Samo izvirna, duhovita reklama lahko pričakuje uspeh. — Poizkusite! Zadoljni boste s ceno in kvaliteto. Sporočite svoje želje pod »Prompt — sodobna reklama« na upravo lista!

Maribor

△ **Nočna lekarniška služba**. V nedeljo imata nočno lekarniško službo Albanežjeva lekarna v Frankopanovi ulici in Maverjeva lekarna v Gosposki ulici. — V ponedeljek pa imata nočno službo Sirakova lekarna na Aleksandrovi cesti in dvorna Vidmarjeva lekarna na Glavnem trgu.

△ **Narodno gledališče**. Danes zaprto.

△ **Kino Union**. Danes veleinteresantni film v nemškem jeziku »Iz dnevnika zdravnice« po manuskriptu Thee v. Harbon s Hertio Thiel.

Puh, perje, vata
v najcenejši izbiri samo pri
A. STUHEC, Maribor
Stolna ulica 5

△ **Razglas**. Mestno poglavarstvo v Mariboru obvešča lastnike konj, da bo pregled in nakup tovrstnih in voznih konj, starih od 4 do 7 let, dnevno pri 32. artiljerijskem polku v Mariboru, Stritarjeva ulica 30 dopoldne ob 8. do 12. in popoldne ob 17. do 18. ure. Pogoji so na vpogled pri mestnem vojaškem uradu.

△ **Rojstva in smrti**. V preteklem tednu je bilo v stolni in frančiškanski župniji rojenih skupno 15 otrok, in sicer 6 fantkov in 9 punčk. Umrla pa je samo ena oseba.

obiskovalcev velesejma

△ **Smrtna kosa**. V starosti 60 let je umrla ga. Alojzija Golobova, mati našega stanovskega tovariša urednika »Mariborer Zeitung« g. Friderika Goloba. Pogreb blage pokojnice bo danes popoldne ob 16. uri na mestno pokopališče na Pobrežju. Naj v miru počiva, žalujočim naše iskreno sožalje.

TIVAR OBLEKE

klobuke, perilo,
kravate, letne
mice, sandale i. t. d.
nudi ugodno

JAKOB LAH
MARIBOR
Glavni trg št. 2

△ **Svinjski sejem**. Na petkov svinjski sejem je bilo prignanih 261 prašičev, prodanih pa je bilo samo 94. — Cene so bile naslednje: 5—6 tednov stari 50—65 Din, 7—9 tednov 70—85 Din, 3—4 mesece 100—140 Din, 5 do 7 mesecev 160—210 Din, 8—10 mesecev 220 do 280 Din, 1 leto stari 300—340 Din. — Kg žive teže 4—5 Din, mrtve teže pa 7—9 Din.

Kje

nabavite damske klobuke? Edino pri **Mariji Jahn, Maribor**, Stolna ul. 2

△ **Odprti sree, odprti roke...** Uboga žena Pipenbaherjeva, mati štirih nedoraslih otrok, je že štirinajst dni brez strehe in stanuje pod milim nebom nekje v Studencih. Potom našega lista prosi uboga gospa usmiljena srca, naj ji pomagajo. Njen naslov je v našem uredništvu, Aleksandrova cesta 16.

SENZACIJA VELESEJMA SO IZDELKI
„WEVIMAX“
OGLEJTE SI JIH V REPREZENTANČNEM PAVILJONU „N“

△ **Na mejo!** Narodna odbrana v Studencih priredi na binkoštno nedeljo propagandni izlet k Sv. Duhu na Ostrem vrhu, kjer bo velik narodni tabor. Sodelovalni bodo godba in pevci »Drave«, igralci pa bodo uprizorili na prostem dve šaljivi enodejanki. Vsa nacionalna društva se prosijo, da pohite na mejo, da tako skupno manifestiramo za sodelovanje zaledja z mejo. Podrobnosti bodo še pravočasno objavljene.

Zadeva časti vseh Jugoslovčanov so rojaki v sužnosti!
Ščitimo svojo nacionalno čast ter pristopajmo k Braniboru!

Spomladanska umetniška razstava

Nimamo še namena pisati kritike o razstavi v Jakopičevem paviljonu, temveč samo opozoriti nanjo, ker je prva prireditev Društva likovnih umetnikov Dravske banovine. Nanjo so bili povabljeni vsi slovenski umetniki in se jih je velika večina tudi odzvala s svojimi po večini najnovejšimi deli. Tako smo dobili resničen prerez današnje slovenske umetnosti brez starejših impresionistov, ki so bili nekdanj organizirani v klubu »Sava«, in brez najekstremnejših, ki so v klubu »Lik« in imajo sedaj svojo razstavo v Zagrebu. Za prerez nam je torej ostala sredina in stržen, ki po njem lahko merimo nivo slovenskega slikarstva, kiparstva in grafike. Tako za kiparstvo, kakor za slikarstvo in grafično umetnost lahko rečemo, da so nam razstavljalci pokazali prav razveseljive stvari, saj so nas nekateri celo presenetili z nepričakovano velikim napredkom. Predvsem moramo to trditi o slikarjih Slaperniku, Sedeju in Mušiču, ki smo jih do sedaj komaj poznali, prav tako pa tudi o Zupanu, ki je našel solidno pot. Slikarji so postali prav darežljivi s šopki in cveticami, vedno je pa več tudi tihožitij, ki jim sedaj pravijo zatišja. Pavlovec ima za model edino hleb kruha in nekaj krompirja. Tako pač gre temu izredno talentiranemu in finemu našemu slikarju, ki se je na tej razstavi s samo dvema slikama povzpел med naše najfinejše mojstre. Njegov »Kruh« kaže novo, rekli bi konkretnjšo smer, ki ga na prvi pogled od daleč zblizuje z Gojmirjem Kosom. Društveni predsednik Gojmir A. Kos že po svoji funkciji mora biti zastopan reprezentativno, kar je tudi v resnici storil s svojimi odličnimi novimi deli, kjer je spet

Tone Kralj: Karneval

Lojze Dolinar: Senator Pucelj

vsestranski. Tone Kralj ima najvažnejše stvari z dunajske razstave, ki so mu pridobile nemško kritiko, da je njegovo ime razglasila z največjo hvalo med ves nemški narod. Mirko Šubic je šel na pot svojih slavnih sorodnikov

Celje

■ **Delavska kulturna zveza »Svoboda«** v Ljubljani priredi v Celju 7. julija delavsko-kulturni dan za Dravsko banovino.

■ **Obtožba zavoljo umora.** V četrtek 6. t. m. se začne ob 8. uri pri okrožnem sodišču razprava proti posestniškemu sinu Martinu Brezovniku iz Smartna ob Drebi, ki je tožen, da je v gozdu obesil svojo ljubico.

■ **Sestanek upokojenega učiteljstva.** Upokojeno učiteljstvo iz Celja in okolice bo imelo s tovarištvom iz Maribora dne 6. t. m. skupen sestanek v Rogaški Slatini. Odhod iz Celja ob 7.30 uri.

■ **Razstava Stjepana Bakovića.** V okviru Jadranske Straže priredi razstavo svojih del slikar prof. Stjepan Baković. Razstavlja je v sejni dvorani Mestne hranilnice. Razstava je odprta od danes od 9. do 13. in od 14. do 19. vse do 10. junija vsak dan. Da ne bi nikdo zamudil ogledati si krasne motive z Jadrana!

■ **Tatvina v cerkvi.** Zadnji večer šmarnic je še uporabil neki tat, da je neki v molitve zatopljeni Ceciliji T. iz Celja v župni cerkvi izmaknil iz žepa bankovec za sto dinarjev. Ker molilka ni ničesar opazila, za tatom ni sledu.

■ **Potek prireditev Jadranske Straže,** ki so se snoči začele z izborno uspešno akademijo v Mestnem gledališču, opišemo za popularizacijo društva z vsemi omembe vrednimi posameznostmi ob koncu prireditev. Zanimanje je vse-splošno, kar pomeni v časih današnjega mrtvila res mnogo.

■ **Razstava risarskih izdelkov** in ženskih ročnih del na državni realni gimnaziji bo trajala od 1. do 4. t. m. (torek) vsteto. Starši in prijatelji mladine so vabljeni.

■ **Delavnice celjskih brivcev,** ki so bile od 1. maja ob ponedeljkih dopoldne zaprte, bodo za čas letnega prometa s tujei zopet odprte.

■ **Naši mrtveci.** Meseca maja je umrlo v Celju 30 oseb, in to 6 v mestu, 24 pa v bolnici. V občini Celje-okolica je bilo v tem času vsega 7 mrtvih.

»GLAS NARODA«,
CELJE,
PREŠERNOVA 6/I.

in nam naslikal velikega sv. Boštjana ter frapantno podobnega dr. Faturja. Čeprav razstavlja le po eno, dvoje ali troje del, vendar so prav interesantno in karakteristično zastopani Tratnik, Trstenjak, Ivan Vavpotič, Sirk, Dore Klemenčič, Henrika šantlova in tudi Saša Šantel, Gaspari, Mežan, Ivan Kos, Maleš, Pregljeva in Piščančeva, zlasti pa tudi tako mnogo obetajoči France Košir, ki mora ležati na Golniku. Jakca seveda ne smemo pozabiti, ki nam s svojo risbo iz Novega mesta naznanja, da stopa v novo višjo fazo svojega uspešnega udejstvovanja. Nekako na sredi med slikarji in grafiki je pa Mara Kraljeva, ki so jo na Dunaju hvalili za najljubeznivejšo umetnico in nam je pokazala tudi svojo v Florenci s I. nagrado odlikovano »Pieta«. Tudi risbe in akvareli Avguste Šantlove, Miheliča, Plesternjaka, Trstenjaka, Mežana, Bruna Vavpotiča, Žagarja ter Lapajneteta nam odkrivajo, da so grafiki z večino popolnoma sodobni in na prav visokem mestu.

Morda najinteresantnejši na razstavi so kiparji od Lojzeta Dolinarja in Toneta Kralja pa do medaljerjev Severja, Stovička in Dremelja. Gorše se nam je pokazal z najmočnejše strani, prav pester je pa tudi Tine Kos. Tudi Zdenko Kalin, Putrih, Sajovic se so pokazali s take strani, da nam prinašajo samo veselje. Sicer pa, pogledajte si razstavo najprej sami!

A. G.

Soštani

STRELSKA DRUŽINA RAVNE-SOŠTANJ priredi v nedeljo 2. junija od 9. ure do zaključno 16. ure popoldne veliko nagradno streljanje s flobert-karabinko (kal. 6 mm) na dvorišču Sokolskega doma v Soštanju. — Zvečer ob 20. uri prične velika narodna veselica s srečolovom. Zanimanje za to prireditev ni samo v Soštanju veliko, prijavljeni so tudi streli z avtobusi iz Vrhnike, Braslovč, Velenja, Celja kakor tudi številni oficirji. — Obleka promenadna — zaželjena lovska — dame dečve.

Trbovlje

Slavki nam zapejo na nocošnjem koncertu nekaj novih skladb. Program obsega dvanajst Adamičevih skladb, Matetičev »Čučje moj« in Grbecovo »Jesusu pušelček«. S tremi solospeli nastopi naša mlada solistka Režika Koritnikova. Ker niso slavki že dolgo imeli koncerta doma, bo nocoj gotovo prireditev dobro obiskana.

Higienska predavanja. Poleg že objavljenih predavanj se v okviru Higienske razstave, priključene razstavi »Zena«, vršijo še sledeča predavanja: Danes, v nedeljo, predava ob 9. in ob 15. dr. Bežič; ob 19. uri se predvaja film »O griži«. V ponedeljek se vrši predavanje za moške. Predava g. dr. Jensterle o spolnih boleznih. Predavanje, ki bo spremljano s filmom, se prične ob 19. uri. — V torek ob 19. uri predava dr. Simoniti o tuberkulozi. Predvaja se bo zdravstveni film »Dva brata«. V sredo ob 19. uri se predvaja film »Davica«.

Nepričakovano veliko obiskovalcev je posetilo v četrtek razstavo »Zena«. Računajo, da je razstavo posetilo okrog 4000 ljudi.

Obdaritev starih žen in revnih mater. Tudi ob otvoritvi razstave »Zena« ni Kolo pozabilo na svoje socialno poslanstvo. Sto nakaznic za živila v vrednosti 40 Din je razdelilo med revnejše sloje.

Obisk bolnišnice. V četrtek so si ogledale našo bolnišnico gospe iz Ljubljane, ki so se udeležile otvoritve razstave. Gostinje, med katerimi je bila gospa Pirkmajerjeva, soproga podbana, in ga. Govekarjeva, predsednica banovinske sekcije ženske zveze, so občudovale lepo ureditev bolnišnice in njeno vzorno snažnost.

Obleka dela človeka-TIVAR dela obleke

Prijetno poletje

v TIVAR obleki!

Poletna moda je praktična: hlače, lahek poseben suknič brez podloge elegantne svetle (janker). Nabavite si tako obleko pri nas. Niti v najtoplejših dneh Vam ne bo vroče.

- Bouret obleka . . . Din 190^{.-}, 200^{.-}
- Kaša hlače 90^{.-}, 110^{.-}, 140^{.-}
- Janker 110^{.-}, 130^{.-}
- Tricot-Sacco 110^{.-}
- Bele Bouret hlače . . 90^{.-}, 100^{.-}, 110^{.-}, 130^{.-}
- Otroški janker 65^{.-}, 75^{.-}
- Velvet hlačke 40^{.-}, 45^{.-}, 50^{.-}
- Bouret hlačke 45^{.-}, 50^{.-}

Vse naše poletne obleke se lahko perejo. Obiščite nas! Obiščite nas!

TIVAR OBLEKE

Maribor

(Nadaljevanje s 4. strani.)

△ **Bitka na trgu.** Mariborski in okoliški vrtnarji so kuhali že dalje časa jezo na bolgarske vrtnarje iz okolice Čakoveca in Varaždina, ki so jim konkurirali z zelenjavo na mariborskem živilskem trgu. Boj med domačimi in tujimi vrtnarji je našel odmeva tudi pri mariborski občini, ki je sprva tujim vrtnarjem zabranila prodajanje v Mariboru, potem pa zopet dovolila. Naši vrtnarji so se obrnili nato za pomoč na še druge instance, ko pa le niso dosegli nikakega uspeha, so sklenili, da si bodo pomagali sami. Že sredi tedna so staknili glave in se dogovorili za akcijo, ki so jo izvedli v soboto zjutraj. Okoli 9. ure se je zbralo kakih 15 najkorajnejših vrtnarjev in se podalo k stojnicam tujih vrtnarjev. Brez vsake bojne napovedi so jim prevrgli stojnice, da se je zelenjava zakotalila po blatu in vodi. Ko je bil led tako prebit, so stopile v akcijo še ženske in pričele obmetavati varaždinske in čakovske vrtnarje s salatnimi glavami in čebulo. Bitka je nudila vsem obiskovalcem trga precej nenavaden užitek, ki so ga spremljali z resnejšimi, a tudi hudomušnimi opazkami. Red je končno napravila policija, ki je najvnetejše napadalce odpeljala na policijo, kjer jih bodo primerno poučili.

△ **V širni svet.** 14 letni Jeršev Franček si je zazele zlate prostosti in je brez privoljenja odšel z doma. Domači so v velikih skrbeh zanj in prosijo vsakogar, ki bi kaj vedel o njem, da to sporoči policiji. Dečko je male postave, brez pokrivala, oblečen slabo in gluh.

Hrušica pri Jesenicah

Nedavno je imelo tukajšnje pevsko društvo »Golica« svoj drugi letošnji koncert v dvorani g. Karla Ocepka, ter je bil zelo dobro obiskan. Spored koncerta so tvorile dobri deli slovenske pesmi, in nekaj prekmurskih odnosno koroških. Občinstvo je nastopajoči zbor pod vodstvom zelo agilnega pevovodja g. Martina Jerama burno pozdravljalo. Posebno so užigale koroške narodne pesmi, katere je moral zbor ponovno ponavljati. — Nemalo smo bili

presenečeni na II. del koncerta, kjer so nastopili najmlajši tukaj imenovani »Hruševski kanarčiči«, pod vodstvom g. Alberta Sovinca. Dečki zbor je ob tej priliki nastopil prvič javno ter je navzoče občinstvo sprejelo njihov nastop z frenetičnim ploskanjem. Nastopili so z izbranimi pesmicami, ter je bilo njihovo izvajanje odlično. Zelimo, da jih kaj kmalu zopet slišimo. Citraški kvartet nam je zaigral nekaj prav lepih komadov, ter je moral na zahtevo publike ponovno ponavljati. — Društvu moramo nad njegovim nastopom častitati, dolžnost občinstva pa je, da njih trud poplača z vsakokratno obilno udeležbo.

Dramatski odsek »Sokolske čete« na Hrušici pripravlja pod vodstvom režiserja br. Pirea komedijo »Poslednji mož«. Telovadci pa pridno vadijo, ter se pripravljajo na svoj prvi javni nastop, kateri bo na binkoštni ponedeljek 11. junija 1935.

Jesenice

V ponedeljek 3. junija bo v občinski posvetovalnici ob 8. uri zvečer seja občinskega odbora. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnje seje. 2. Čitanje okrožnice kraljevske banske uprave Dravske banovine II. No. 27620/1 od 7. maja 1935 in zak. o odločbah glasom okrožnice, in sicer §§ 69., 70., 71., 72., 73., 75., 83., 84., 95., 96., 101., 102. in 135. 3. Sklepanje o kopaliskem redu. 4. Nastavitev obč. uslužbenec po odobrenem statutu. 5. Razpis mesta obč. vodje in babiško mesto. 6. Prestavitvevo Cojzot in Fužinske ceste. 7. Odobritev računa trdnice Vidle & Comp. 8. Odobritev izdanih ubožnih podpor. 9. Sklepanje o odstopu zemljišča Novaku Ivanu. 10. Domovinstvo.

Medvode

Razvitje prapora in proslava 10letnice obstoja Društva kmetijskih fantov in deklet v Medvodah, ki bi se imela vršiti 30. maja pod pokroviteljstvom ministra dr. Marušiča je vsled slabega vremena preložena na binkoštni ponedeljek, dne 10. junija t. l.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 5 Din. Drž. in ban. davek 3 Din. Oglasniki, ki iščejo službe, plačajo samo po 25 par za besedo. Pri malih oglasih reklamnega značaja stane petina vrsta 2 Din. Na pismena vprašanja je priložiti za odgovor 2 Din v znakah. — Mali oglasi so plačljivi takoj pri naročilu.

ELEKTROMOTORJI POCENI!

»Mestna elektrarna ljubljanska proda interesentom elektromotorje za istosmerni tok, 300 voltov, po zelo nizkih cenah. Interesentom v Ljubljani, ki so priključeni še na istosmerni tok, nudi za zmerno mesečno odškodnino motorje na posojilo. Pojasnila daje ravnateljstvo mestne elektrarne, Ljubljana, Krekov trg št. 10/II.«

Na kraju, kjer je nujno potrebna špecerijska trgovina, oziroma trgovina z mešanim blagom, oddamo

lokal

po zelo nizki ceni. Naslov v upravi »Glasa Narodac«.

MAJHNO POSESTVO v ljubljanski okolici (gorrenska stran) je zaradi odselitve zelo ugodno naprodaj. Posestvo ima najlepšo lego ob vodi. Je gosposko urejeno in je zlasti primerno za letovišče. Ponudbe pod »Mirni dom« na upravo »Glasa Narodac«.

Išče se PRVOVRSTEN KUCHAR ali KUHARICA za stalno službo v Ljubljani. — Ponudbe pod šifro: »Siguren« na upravo Glasa naroda.

OTROŠKE VOZIČKE

in vse druge otroške stvari dobite najceneje pri
S. REBOLJ & DRUG,
Ljubljana, Gosposvetska cesta 13 (Kolizej)

Halo! Pozor! Halo!

NA ALEKSANDROVI CESTI 5 NOVO RENOVIKANA KRČMA IN GOSTILNISKI VRT (prej Buffet »Pri Ivanu«). Dospela nova pošiljka bogato izbranih, raznih vin po sledečih cenah:

- Opolo črno Ia Din 10—
- Opolo belo Ia „ 10—
- Dingač Ia „ 12—
- Silvanec štajerski Ia „ 15—
- Šipon štajerski Ia „ 12—
- Cviček dolenski Ia „ 12—

Čez ulico vsa vina 1 Din ceneje, pri večjem odjemu poseben popust!

Zganje:

- Tropinovec, liter Din 30—
- Slivovka, liter „ 30—

Vse ostale žgane in druge pijače po najnižjih cenah. — Vsak dan čevapčiči in razniči, pečeni prasički in jagjnelina na ražnju. Guljaž in vampi, porcija po Din 3—.

Vsaki petek sveže morske ribe po raznih okusih! Vsa ostala topla in mrzla jedila vsak čas na razpolago.

Prepričajte se in poskusite! Priporoča se KRČMAR.

Š a h

Razgovor z velemejstvom dr. M. Vidmarjem.

Naš šahovski velemejster in znanstvenik, vseučiliški prof. dr. Milan Vidmar se je pravkar vrnil iz Pariza, kjer se kot zastopnik Hranilnice Dravske banovine udeležil Mednarodnega kongresa hranilnic. Naš urednik je naprosil slovitega mojstra, naj bi mu povedal nekaj svojih vtisov s tega potovanja. Gospod profesor, naš velemejster, se je povabilu ljubeznivo odzval in povedal prilično tole:

Odpotoval sem na Mednarodni kongres hranilnic v Parizu kot zastopnik Hranilnice Dravske banovine. Bival sem tam teden dni in sem te večere uporabil za spoznavanje pariških šahovskih krogov, ki se zbirajo v slovitem Café de Regence, kjer je pred 150 leti igral šah Napoleon Bonaparte. Se zdaj hranijo mizo, na kateri je šahiral veliki cesar in vojskovođa.

Med drugimi mojstri je bil tu slavni svetovni mojster dr. Aljehin in pozneje mojster dr. Bernstein ter seveda več pariških mojstrov. Igrali smo pozno v noč. Več večerov sem z dr. Aljehinom igral tako zvanje »proste partije«. Aljehin je dobil 5 partij, jaz pa 4, remis ni bilo nobene. Vse partije so bile živahne in zanimive in so zbrale veliko število gledalcev. Proti pariškemu mojstrom sem imel razmeroma lahko delo in moram reči, da niso prvorazredni.

Zanimivo je, da so vsi pariški veliki šahisti inozemci. Francozi torej očitno nimajo več pravega odnosa do šaha.

Na povratku s Pariza sem se pomudil dva dni v Curihu na povabilo Züricher Schachgesellschaft. Igral sem 27. maja zvečer simultanko proti 30 igralcem od 8. zvečer do 2. zjutraj. Rezultat je prinesel 20 zmag in 1 zgubo, 9 partij pa je bilo neodločenih. Pred kratkim je v Curihu igral simultanko dr. Lasker, prejšnji svetovni prvak. Izgubil je 2 partiji, dosegel pa je manj neodločenih.

Ta Züricher Schachgesellschaft je po svojem ustroju in ureditvi ena izmed najlepših na svetu. Povabila me je za prihodnjo zimo na predavanje o šahovskih prispodobah za svetovne slike. O teh rečeh bom itak veliko povedal v knjigi, ki je sedaj v tisku v tiskarni Merkur in ki bo obravnavala gledanje v svet po naravoslovnofilozofskih vidikih. V Curihu sem dobil tudi vtis, da bo Švica kmalu zopet priredila velik šahovski turnir, ki se ga bom po nad vse ugodnih vtisih s tega prvega obiska skoraj gotovo udeležil.

V Parizu pa je slika mnogo bolj neugodna. Čeprav je bil zadnji veliki šahovski turnir v Parizu l. 1910., ni verjetno, da bi v doglednem času dobil svojega naslednika. Francozi igrajo v svojem prostem času rajši karte in pa hazardne igre. Zanimanje za šah po mojem mnenju na Francoskem ugaša. To je tem bolj čudno, ker velike države, kakor Rusija in Nemčija, začenjajo podpirati šah z izdatnimi sredstvi v pravilnem spoznanju, da je šah važen faktor, ki varuje povprečnega državljana pred nevarnostmi, s katerimi nanj prežita — alkohol in hazard.

Idea oživotvorjenja »Slov. šah. zvezek« bo torej le deseterdnevna. V nedeljo, dne 2. junija, se vrši ob desetih dopoldne v restavracijskih prostorih »Zvezek« njen ustanovni občni zbor, na katerega so vabljeni vsi šahovski klubi v banovini in vsi, ki se za šah zanimajo. Popoldne istega dne pa se vrši v velikih dvorani hotela

Uniona edinstvena šahovska prireditelj — prvenstveni šahovski match med dravsko in savsko banovino na 20 deskah. V šahovskem dvo-boju, kakršnega ljubljana še ni doživela, se bodo pomerili najboljši jugoslovanski šahisti, katerih partije bodo gotovo pokazale najboljše, kar premore jugoslovanski šah. V postavi savske banovine nastopijo šahovski mojstri in prvaki Vuković, Drezga, Kalabar, Dr. Dumić, Ing. Tekavčič, Avramov, Riesel, Dzidzinski, Grenčarski, Dr. Singer, Agapjev, Kovačević, Avirović, Rojnić, Petek, Filipčić in še nekateri šahovski posavski kanoni. Naše barve pa bodo branili poleg svetovnega mojstra dr. Milana Vidmarja in Vasje Pirea med drugimi Furlani, Milan Vidmar ml., Ciril Vidmar, Longer, Preinfalk, Šorli, Poljanec in Stupan. Spričo imen udeležencev je težko delati glede na izid tekme kakršnokoli prognozo, vendar smo uverjeni, da nas bo izbrana šahovska reprezentanca zastopala nad vse častno in tako, kakor nas boljše ne bi mogla v kakršni si že bodi drugi variaciji. Zato čestitamo našemu moštvo že vnaprej k uspehu!

Dva junaka-mučenika

Moravče, 1. junija.

Proti večeru nas je sinoči presenetila brzajavna vest, da je v bolnišnici nehalo utripati srce junaškega orožn. podnar. Franca Štefančiča.

Pokojniki, doma iz Ivanje vasi pri Raketu, je služboval pri nas komaj dobri dve leti. V tem kratkem času si je uredil tu svoje domače ognjišče, najbolj zgovoren dokaz, ki brez besedi priča, kako se je čutil tu domačega. V njem nismo gledali orožnika, mrkega »očesa« postavca, kakor živi v spominu iz avstrijskih dni, ampak blagega tovariša in prijatelja, ki s tvega-

njem lasnega življenja skrbi za varnost našega imetja in žitja.

Kot tak pokojnik tudi ni imel med nami niti enega neprijatelja in nič ne pretiravam, ako povem, da nam je vsem v nemi boli zastalo srce, ko smo slišali, da je mučeniško položil na oltar svoje mlado življenje za nas. S krvjo, ki jo je prelil v vestnem izvrševanju svoje težke in tolikanj odgovorne službe, si je v naših srcih postavil spomenik, ki bo preživel mnogo človeških pokolenj. Ko se klanjamo njegovi veliki žrtvi, se čutimo hkratu dolžne izraziti iskreno sočutje težko prizadeti družini in vsem svojem mučeniškega pokojnika. Ako sploh more ženo vdovo v teh težkih trenutkih kaj tolažiti, naj jo ob ihteči hčerki tolaži zavest, da vsa Moravska dolina kot eno samo srce čuti z njo. Dviga pa naj jo v tej hudi preizkušnji tudi zavest, da nam je vprav njen mučeniško umrli mož s svojo junaško žrtvijo pokazal vrednost pravega jugoslovanskega orožnika. Franca Štefančič ostane nam in tovarišem sveta! vzor požrtvovalnega, kralju in domovini v dejanju zvestega junaka.

Dvomatch se prične ob 14. Vstopnina minimalna (6 Din za osebo).

— 0 —

Turnir agilnega »Zel. šahovskega kluba«, ki se igra v kavarni Metropol vsako sredo in soboto od 19. dalje in na katerem sodeluje 16 klubovih igralcev, napreduje v popolno zadovoljstvo udeležencev in vnetih opazovalcev. V sredo, 29. t. m. je bilo odigrano 8. kolo. Stanje je po tem kolu sledeče: Bezrukov 7 (1), Kragelj 6½ (1), Kališnik 6½, Sedej in Osana 5½ (1), Sturz 4½, Sila in Osterman 4 (2), Lukec 4 (1), Langus 3½ (1), Andoljšek 2, Danev 1½ Jereb 1, Lazar ½, Magajna in Maver 0 (3) točk.

Kakšna bo kočna slika, je seveda še povsem negotovo. Trenotni vodnik Bezrukov je doslej odpravil le lažje nasprotnike in ga čaka še borba s težkimi »kanoni«. Tik za petami mu je Kragelj s 6½ točkami in eno prekinjeno partijo. Ta je absolviral z uspehom vse težje protivnike in izgleda, da bo imel v nadaljnjem poteku lahko košnjo. Mirko Kragelj.

Ni še prav utihnil odmev mrtvaškega zvona, ko smo danes zjutraj morali slišati, da je tovarišu sledil v večnost tudi koroški rojak, komandir Franca Vričko. Ni ga vzela svetovna vojna, ni ga strl prevrat, zavedno slovensko srce ga je ohranilo in poklicalo iz Velikoveca v Jugoslavijo. Služboval je na Notranjskem in Gorenjskem, potem na Igu, odkoder je prišel k nam. Dvakrat je bil odlikovan za vestno službovanje, tistih odlik pa, ki mu jih je dajalo ljudstvo za njegovo uvidevnost ni mogoče nositi na prsih. Kdor pa pozna naše ljudi, je lahko opazil te odlike v prijaznih, od-

kritih besedah, ki je z njimi preprosti naš človek pozdravljal komandirja Vrička. Še bolj pa je vidna ta odlika v solzah, ki zdaj rose lica naših mož in žena. Kakor za dragim svojem jokamo z nesrečno vdovo in hčerkico-siroto.

Samo to mu dajemo v grob. To pa je pri nas oni biser, ki ga dajemo le svojim najljubšim in najdražjim.

Padli sta dve žrtvi. Zločinske roke ni še dosegla trda pest pravice, mi pa trdno verujemo, da ta ura ni več daleč. Tuja nam je vsaka maščevalnost in podli zločinec se nam preveč stidi, da bi mogli v teh žalostnih trenutkih klicati po njegovi krvi. Prepričani smo pa, da bo s trenutkom, ko bo razgaljena črna tajna ubijalskega izvržka, v tem lepšem, čistejšem žaru zasvetila veličina — mučenikov svojega poklica, junaških orožnikov Franceta Štefančiča in Franceta Vrička.

Tudi v Ljubljani je izzvala vest, da sta vzgledna orožnika podlegla ranam, ki jima jih je zadalo morilčevo orožje, splošno so-

čutje. K mrtvaški veži splošne bolnice, kjer počivata po prestanem trpljenju trupli obeh junakov, venomer prihajajo ljudje in ni očesa, ki bi ob pogledu na mučenika ostalo suho. Bleda, uničenega obraza molčita med svečami in cvetjem in tudi vsem, ki prihajajo v te žalostne obiske, zastaja dih.

Pokojnjina, ki sta dožrpela, družini pa naj v boli tolaži zavest, da ostaneta pokojnika ne le sedanjemu, ampak tudi bodočim rodovom — svetel vzgled!

Šolska mladina iz Rač poje v Mariboru

Mladinski pevski večer šolske dece iz Rač v Ljudski univerzi

V proslavo Dečjega dne je priredila Ljudska univerza Mladinski pevski večer.

Kot gostje so peli mali pevci šolskega pevskega zbora iz Rač pri Mariboru pod glasbenim vodstvom učitelja Jožeta Zorna.

V izbrano prirsričnih besedah je uvodoma pozdravil zbor predsednik Ljudske univerze, g. inž. Janko Kukovec visoko ocenjujoč vztrajnost, vestnost in strokovno sposobnost pevovodje in zbora. V imenu sreskega načelnika Maribor d. b. je izrekel dobrodošlico mestni šolski nadzornik g. Aleksander Alt.

Pred raizgrano mladino, ki je docela napolnila dvorano Ljudske univerze je zatem pogumno stopil zbor ter uvodoma navdušeno zapel Tomčevo Himno Pomladka JS.

Zbor poje izgajeno, dobri vokalizaciji, ki je še prijetno v narečju pobarvana, povsem neprisljiljeno in kar je najvažnejše — umerjeno: docela naravno.

Če bi si želeli pri vsem prvenstvu Adamičevih pesmi več pestrosti v slovenskem delu sporeda, smo povedali splošno željo. Po uvodni himni so mali zapeli 3 bolgarske narodne pesmi v harmonizaciji M. Tajčevića: So brali misa, Stankin ta hubost ter Stanenine. Sledil je niz Adamičevih priredb narodnih: Sonce za goro, Nmau čez izaro, zelo humorno Pomlad, Poletje, Jesen, Zima, itd.

V drugem delu so peli pesmi: B. Papandopula: Bistra voda, Zagorske Doletelet je sivi sokol, Kiša pada, Da fino, vino crveno. Prirsčno so zveneale naše belokranjske narodne, ki jih je harmoniziral J. Grbec: Če ledih stana umrjem, Jezusu pušelček ter Jelena ziblje Jezusa. Zanosito himno »Obmejna« od M. Tomca, so odpele z navdušenjem.

Pevci so bili deležni gromkega aplavža.

Radio

Ljubljana, 2. junija.

Ljubljana, 7.30 Kmetijska ura — 8.00 Nekaj koračnic na ploščah: Gössling: Slavnostna koračnica; Suk: V novo življenje; Ippolitov-Ivanov: Koračnica kavkajskega poglavarja — 8.15 Prenos iz franciškanske cerkve — 9.00 Versko predavanje (p. Regalat Čebulj) — 9.15 Narodne pesmi, radijski orkester in plošče — 11.40 Obvestila — 12.00 Kar želite, vse dobite (koncert plošč po želja) — 16.00 Fox na fox (plošče) — 16.15 Ženska ura: Počitniške kolonije (dr. Kuralt Mira) — 16.30 Rezervirano za prenos z velesajma — 19.30 Nacionalna ura — 20.00 Čas, poročila, spored, obvestila — 20.30 Od Krna do Učke gore. Koncert pevskega zbora »Tabor«, vmes predavanje g. Vladimira Regallyja. — 21.30 Čas, poročila, spored — 22.00 Ljubljana, srce Slovenije (prof. Jarc v esperantu) — 22.10 Orkester vam bo sviral, plošče bodo pele koračnice in poskočnice — 23.00 Prenos z velesajma — Beograd: 20.00 Srbski večer — Zagreb: 20.00 Prenos duhovnega koncerta — Berlin: 20.00 Suppé: »Fatinica«, velika opereta — Beromünster: 20.00 Violinski in orkestralni koncert — Bratislava: 19.50 Zborovski koncert — Breslava: 20.00 Zabavni koncert — Brno: 20.00 Lahka glasba — Budimpešta: 20.05 Vokalni solo — Frankfurt: 21.00 Vokalni in orkestralni koncert — Lipsko: 20.15 Valček — Milan-Trst: 17.00 Orkestralni koncert — Monakovo: 20.00 Domovinska ura — Praga: 20.05 Narodne pesmi — Rim: 17.00 Vokalni in instrumentalni koncert — Strassbourg: 20.30 Alzaški večer — Stuttgart: 20.00 Vokalni in instrumentalni koncert — Varšava: Program po napovedi — Dunaj: 19.15 Marija Olszewska poje pesmi in arije.

Ponedeljek, 3. junija.

Ljubljana: 12.00 Odlomki iz »Aide« na ploščah — 12.45 Poročila, vreme — 13.00 Čas, obvestila — 13.15 Klavir, oh ta klavir, Straussovi valčki — 14.00 Vreme, spored, borza — 18.00 Te preštantane citre — 18.20 Zdravniška ura (dr. Bogomir Magajna) — 18.40 Čas, poročila, spored, obvestila — 19.00 Beethoven, Schubert, Brahms. Poje gđ. Vida Rudolfova — 19.30 Nac. ura — 20.00 Prenos iz Beograda: Naša opera v letošnji sezoni (Vilko Ukmar) — 22.00 Vabimo vas n Bled — esperanto, čas, poročila, spored — 22.20 Prenos iz Beograda — Beograd: 20.00 Prenos opere iz narodnega gledališča — Zagreb: Prenos opere iz Beograda — Berlin: 20.00 Poročila — 20.20 Vokalni koncert — Beromünster: 20.30 Simfonični koncert — Bratislava: 21.40 O tria-nonski pogodbi — Breslava: 20.00 Poročila — Brno: 21.40 Orkestralni koncert — Budimpešta: 19.15 Ciganski orkester — Frankfurt: 20.00 Čas, poročila — Lipsko: 20.10 Simfonični koncert — Milan-Trst: 20.30 Čas, poročila — Monakovo: 20.00 Čas poročila — Prag: 20.40 Plošče — Rim: 20.30 Čas, poročila — Strassbourg: 20.30 Pester umetniški večer, (koncert, šaloigre) — Stuttgart: 19.00 Operetni koncert — Varšava: 20.00 Program po napovedi — Dunaj: 20.30 Simfonični koncert (Prenos iz Londona).

Ivan Vasiljevič:

Začarana lipa

(Ruska pravljica.)

Nekega večera je sedel Vanjuša spet dedu na kolenih, pa ga je vprašal: »Povej, dedek, zakaj ima medved kakor človek toke in noge?«

»Le poslušaj, sinko, pa ti povem, kar so pravili stari ljudje. V davnem času je bil medved prav tako človek, kot mi.

Zivel je namreč v neki vasi mužik; hiša mu je bila bore revna, saj ni imel siromak ne krave ne konja, niti malo drv, da bi ž njimi v peči zakuril. Pride zima in v izbi je kmalu postalo zelo mrzlo. Mužik vzame sekuro in jo mahne v gozd. Tam mu pade pogled prav na začarano lipo. Na široko se pred njo razkorači in hoče zasekati v deblo. Kar izpregovori lipo s človeškim glasom: »Stoj, mužik! Vsega ti dam, kar si poželiš, če hočeš premoženje ali mlado ženo, reči, in boš imel!« Mužik se zamislil: »Lepo bi bilo, če bi bil bogatejši od drugih, saj nimam sedaj revež ne krave ne konja, niti drv, da bi ž njimi v peči zakuril.« »Pojdi domov,« odgovori lipo, »in imej, kar si želel!« Mužik se vrne in evo: dom je prenovljen, po obširnih pašnikih se pase dobro rejena živina, kašče so zvrhano polne same klčne pšenice.

Mužik je bil vesel, a nečesa mu je še manjkalo — ženo je imel staro in grdo. »Kaj naj storim?« je ugibal. Pa se domislj začarane lipe, vzame sekuro in se poda v gozd. Ustavi se pred lipo in potrka s toporiščem po deblo. »Kaj želiš,

mužik?« »Glej, draga lipa, drugi imajo žene kot se spodobi, le moja ni vredna piškavega oreha. Prosim te, pomagaj mi, da bom i jaz imel lepo ženo!« »Vrni se domov!« odvrne lipo. Mužik se vrne in evo: na pragu ga čaka žena, mlada in lepa, ko kri in mleko so ji lica, ko žamet so ji mehke roke.

Pa so zadovoljno ob ženi in premoženju potekali mužikovi dnevi, dokler se nekoč spet ne domislil: »Lepo je biti bogat, še lepše pa je, če človek povrh nekaj velja!« Posvetuje se z ženo in se vrne v gozd. Tam potrka s toporiščem po deblo in lipo se oglasi: »Kaj hočeš, mužik?« »Spet sem tu, draga lipa; bogat sem in dobro se mi godi, a mi še vseeno nekaj manjka. Pomisli in povej, ali bi ne bilo mogoče, da postanem župan?« »Pojdi in zgodi se ti po volji!« Komaj se vrne domov, evo ukaza, in mužik postane župan.

Živi, živi, pa se nekoč spet domislil: »Lepo je biti župan; še lepše pa je, če je človek bojar!« Bog ve, ali bi mogel tudi jaz postati grof?« Posvetuje se z ženo in jo mahne v gozd. Tam potrka s toporiščem po deblo in lipo se oglasi: »Kaj želiš, mužik?« »Hvala ti, draga lipa, za vse, a glej: venomer se moram odkrivati pred plemenitimi bojarji. Ali bi ne bilo mogoče, da postanem grof?« »Kaj moram le vse zate storiti! Nu, prav. Vrni se in zgodi se naj, kakor želiš.« Komaj se mužik vrne domov, evo kočije! Iz nje stopi visok dostojanstvenik s carskim ukazom, ki ga povzdiguje v grofovski stan.

Lepo je biti bojar: živiš od samih slavnosti in veselje. A vendar človek ne doseže pri tem

nobene višje stopnje. Kaj, ko bi mogel postati carski namestnik? Pa se posvetuje mužik z ženo, nakar jo mahne v gozd. Tam potrka s toporiščem po deblo in lipo se oglasi: »Kaj bi spet rad, mužik? Ali res nisi z ničemer zadovoljen?« »Zahvaljena bodi, lipa, za vse, a glej: ali bi ne bilo mogoče, da bi postal carski namestnik?« »Težko bo, a poizkusiti hočem, vrni se domov!« Komaj stopi v hišo, evo carskega imenovanja in tako postane mužik carski namestnik.

Živi, živi razkošno in bogato, kakor da ni bil nikoli mužik. Ali vendar: tudi sedaj še nisem sam svoj gospod, marveč je podložen carju. Misli, misli, končno se vrne v gozd. Tam potrka s toporiščem po deblo in lipo se oglasi: »Kaj je že spet, o mužik?« »Vse je prav in v redu, draga lipa, in hvaležen sem ti za vse, ali glej: car je višji od mene, ali ne bi mogel postati car?« »Kaj praviš, nesrečnež?« Le pomisli, kaj je car in kaj si ti! Sicer si res iz mužika postal bogat mož, a vendar zna, da je car izvoljen od samega Boga! Dolgo mu tako lipo prigovarja in prigovarja, opominja ga in svari. Lahko se zgodi, da izgubi zaradi svoje trmo-glavosti še to, kar ima. Pa vse besede nič ne pomagajo: mužik vztraja pri svoji zahlevi. Tedaj se lipo razsrdi: »Te želje ti nikoli ne izpolnim! Zaradi svoje predrznosti pa se za kazen izpremeni v medveda!«

In nenasitni mužik se je pri prič izpremenil v medveda, ki je momljaje in godrnjaje odštorikljal globoko v gozd, kjer še danes živi.

Odmevi

Georg Glasgow (London) razpravlja na uvodnem mestu v listu »Prager Presse« o »nemški dilemi« in pravi med drugim: »Bilo je precej znamenit, ki so kazala na to, da bo solidarnost vseh dobronamernih sil Evrope, kakor se je pokazala v Stresi in Zenevi, pomirjevalno vplivala na nemško politiko izoliranih zahtev. Navzlic zapletljajem, ki jih je v evropsko diplomacijo zanesel italijanski spor z Abesinijo, je vendar, v kolikor gre le za Nemčijo, nedvomno, da je trenutno — z izjemo Nemčije — solidarnost vse Evrope osnovna resnica evropske diplomacije. Pred kratkim sklenjeni francosko-ruski in češkoslovaško-ruski sporazumi o medsebojni pomoči so imeli za posledico popolno sodelovanje Rusije v sistemu kolektivne varnosti, ki predstavlja še edino upanje za mir v Evropi, kar je London tudi visoko ocenil.«

V pariških »Nouvelles Littéraires« od 25. maja nadaljuje Edmond Vermeil svojo analizo nacionalno-socialistične ideologije in piše med drugim: »Hitler je v svojem protiliberalnem prepričanju, razširjač med maso, za katero je vedno našel enostavne in dojemljive argumente, pangermanistično ideologijo, da bi tako vse nacionalne težnje vtlesil v rasni miselnosti, znal iz vseh teh elementov ustvariti pravi junaški organizem, ki ustvarja v Nemčiji značilno blaznost in ki se nekega dne utegne spremeniti v strašno bojno orodje. Zato lahko razumemo, zakaj je Hitler 30. junija 1934 brez oziroma na levo in desno razpršil vse, ki so kazali nagnjenje k revoluciji in so želeli revolucijo nadaljevati v reakcionarnem smislu ali pa jo obrniti v socialistično smer. Večina Nemcev mu je bila za to odločno gesto hvaležna.«

O razmerju med državo, njenim režimom in pesništvo razpravlja v pariškem listu »Le Temps« neki R. K., ki piše med drugim: »Država lahko samo to stori za pesnike, da jih spravi v jezo. Samo šibke vlade so ustvarile močne pesnike... Skoro vedno je zgražanje ustvarjalo lepoto... Juvenal je obmolnil, ko ga je vzpodbujala država. Pasivna obramba sili k patriotičnemu pesništvu. Lenobna avtoriteta pa je rodila krepka, odlična dela... Kaj bi si torej želeli? Katera »duhovna« vlada je zares podpirala duhovnost? Bila je to vedno samo individualna in ne kolektivna. Ko je državo predstavljal Mark Avrelj, nihče ni mogel z njo tekmovali. Vsa glavna dela je dal on sam. Njegova krepkost in njegov genij nista poznala tekmecev. — Država more imeti samo eno nalogo: to namreč, da ustvari ekonomsko in politično ravnovesje, v katerem se morejo resnični geniji, če jih je kaj, po mili volji razvijati. Šolski primeri Perikleja, Leona X. in Ludvika XIV. so zelo dvomljivi. Bilo bi preveč komodno kar uradno dekretirati, recimo Sofokla ali Michelangela...«

V našem listu smo pred kratkim objavili poročilo iz Monakovega o aretaciji neke protizidovske napadalne grupe, katere glavni namen je bila organizirana borba za »čiščenje rase«. Zanimivo je, da se ta borba v nemški jvnosti kljub razpustu navedene organizacije še vedno nadaljuje. List »Westdeutscher Beobachter«, ki je do nedavnega sproti in redno objavljval fotografije kupcev, ki so prekoricali prag židovskih trgovin, je pričel te dni objavljati posebno »listo židovskih prodajalcev morale in onih arijskih deklet, ki so imele ali imajo še sedaj stike z Judi in ki sramote našo raso«. Svoje protizidovske izpade je pred dnevi ta list tako-le zaokrožil: »Židovska kri je za nas Nemece strup. Deluje brez izjeme v vsakem primeru smrtno. Za inficirane ni rešitve, kajti tudi če bi v prvi generaciji morda še praviladno boljše lastnosti, se more že glede druge generacije trditi nasprotno. Zato naša borba za čisto razlikovanje Nemcev in židov ni nikaka principierna politična trmoglavost in tudi ne mešanje v privatne zadeve poedincev, marveč le težka in neobhodna dolžnost. Če gledamo z vidika te velike odgovornosti, potem je tudi povsem ravnodušno, če postaja naše postopanje v nekaterih primerih prava grobost. Kdor se pregreši nad zakoni nemške rase, ta je zločinec, kakor je zločinec ubijalec ali lopov!«

O spremembi odnošajev med sovjetsko Rusijo in Poljsko piše poljski list »Kurjer Poznanski«, ki objavlja dopis svojega moskovskega sodruženika, v katerem ta med drugim pravi: »Ugotoviti moramo, da je na sovjetski strani prišla do močnega izraza volja po pomirjenju Poljske. Na sprejemu, ki ga je uredništvo lista »Izvestija« priredilo francoskim novinarjem, je glavni urednik tega lista govoril o veliki, prijateljski sosedni državi. Izraz »prijateljska« je vreden posebnega poudarka, če pomislimo, da je bil že dolgo let ton sovjetskega časopisa nasproti Poljski precej pikeren... Ozračje se je torej zboljšalo, razpoloženja so bolj prijateljska. Ne moremo pa še reči, če pomenja to že obenem sporazum med Rusijo in Poljsko glede kake določene formule, ki naj uredi medsebojne odnose med državami na evropskem Vzhodu.«

Ali ste se že nocočili na »Glas naroda«?

Sport

Današnji sportni program

Nogomet:

Na Stadionu ob 17. prvenstvena tekma Ilirija : Čakovečki SK.

Lahka atletika:

Na igrišču Primorja ob 14. lahkoatletsko prvenstvo Jugoslavije za moštva.

Lahkoatletsko prvenstvo Jugoslavije za moštva

Danes ob 14., igrišče Primorja.

Naša lahka atletika stopa danes v veliko borbo z ostalimi lahkoatletskimi klubovi v naši državi, da brani priborjene postojanke v lahkoatletskem državnem prvenstvu za moštva. ASK Primorje, dvakratni državni prvak v lahkoatletskem državnem prvenstvu za moštva, ima letos priliko, da si v tretjič pribori naslov prvaka in s tem v definitivno posest prehodni pokal zagrebških Novosti. SK Ilirija se je v minulem letu močno dvignila in sigurno zasedla drugo mesto v končni klasifikaciji pred nekdanjimi vodilnimi klubovi v prvenstvu države za moštva, zagrebškimi Concordio in Haškom. — Stališče ASK Primorja bo letos zelo težavno, kajti vsi trije vodilni klubovi v prvenstvu države za moštva SK Ilirija, Hašk in Concordia so se letos resno pripravili, da ogrozijo doslej sigurno pozicijo državnega prvaka.

ASK Primorje stopa letos v borbo pripravljen in z odločno voljo, da brani naslov, ki si ga je priboril z velikimi žrtvami. Start okoli 150 njegovih lahkoatletov bo istočasno generalna revija in pregled vseh razpoložljivih moči, ki bodo skušale biti aktivne postavke v bilanci 15-letnega dela ASK Primorja za propagando lahke atletike. SK Ilirija je prijavila skoraj 100 tekmovalcev! V njej bo ASK Primorje trčilo na težega in resnega konkurenta, ki mu je v gotovih lahkoatletskih disciplinah nadmočna, kajti prednjači v tehik na dolge proge in v methi.

Borba med izbranimi atleti obeh klubov bo zelo napeta, zanimiva in privlačna. Zato naj jo publika pride gledati v čim večjem številu, kar ji prireditelj omogočuje z propagandno nizko vstopnino.

Drobne sportne vesti

Meddržavna table-tenis tekma med Jugoslavijo in Romunijo bo 7. t. m. v Zagrebu. Iz Ljubljane pridejo za našo reprezentanco v pošte: Žiža, Weissbacher in Horvat.

Letošnji avstrijski pokalni zmagovalci je postala Avstrija z zmago nad WAC s 5 : 1 (4 : 0).

Reprezentančna nogometna tekma med Belgija in Švico v Bruslju je končala neodločeno 2 : 2 (0 : 2).

Barney Roos je postal svetovni mojster v boksu v welter-teži z zmago nad dosedanjim prvakom Jimmy Mc Larninom. Zmagal je v 15 rundah po točkah. Borila sta se v Newyorku pred 45.000 gledalci.

Sokolstvo

Akademija Sokola v Domžalah

V nedeljo dne 26. maja zvečer je priredil domžalski Sokol telovadno akademijo. Že iz sporeda akademije je videti, da si je društvo nadelo izredne cilje, saj je bil izvajan Murnikov »Turski marš«, ki zahteva od telovadcev in vodnikov mnogo truda in znanja. Ostale vaje so bile deloma zadovoljive. Rajalne vaje ženske dece pa niso povsem odgovarjale svojemu naslovu, ker je bilo v obeh sestavih ne samo premalo prememb in rajanja, temveč je celo manjkalo telovadskega gibanja. Tudi je želeli, da tvorijo take sestave s prihodom in odhodom eno samo povezano celoto, kar posebno še v prvi sestavi ni bilo dovolj upoštevano. Pro-

Kultura

Spomin treh zaslužnih mož —

mož, ki so si stekli ogromnih zaslug za buditve narodne zavesti na Tržaškem in Goriškem. Pesnik Simon Gregorčič je z besedo bodril narod, ga navduševal za svobodo, s pesmijo so pa enako misljo vršili skladatelji Anton Hajdrih, Hrabroslav Volarič in Josip Kojancič.

Anton Hajdrih je bil Ljubljančan in namenjen za duhovski stan. Ker mu pa ta poklic ni prijal, se je želel posvetiti glasbi. Narava ga je bila obdarila z lepim baritonskim glasom, ki si ga je hotel izšolati v Pragi. Studiral je tam dve leti, pa mu je nenadna bolezen v grlu onemogočila karijero. Duševno strt se je vrnil preko Dunaja, Maribora in Ljubljane v Trst, kjer je nameraval vstopiti v pošto državno službo. Dobil je ni, zato se je z idealizmom oprijel glasbe. Poučeval je petje v Slovanski Citalnici in Trstu in se skromno preživljal s poučevanjem igre na klavir. Pozneje je bil imenovan za provizoričnega učitelja v Rodiku pri Trstu. Večni napori v društvenem in skladateljskem delu so mu zrahljali že itak slabo zdravje. Vrnil se je v Ljubljano in je komaj 35 let star umrl za sušico.

Hajdrih je že v mladosti in tudi pozneje nadvse ljubil glasbo, posebno petje. Kot svoje življensko geslo si je izbral motto: »Ptica

Stella Walasiewicz, znana poljska atletinja, je postavila v Clevelandu nov svetovni rekord. 70 jardov je pretekla v 8,4 sek. Dosedanji rekord je bil 8,6 sek.

Frankenstein, znani dunajski sodnik, bo sodil 9. junija v Beogradu tekmo BSK : Hajduk.

Tretjo zmago so slavili škotski nog. reprezentativci, odkar gostujejo po USA. V Chicago so zmagali nad izbranci države Illinois s 3 : 0. Malo preje pa so odpravili Western Ontario Football Association z 9 : 1.

Nosseir, egiptski olimpijski zmagovalci (Amsterdam) v dviganju uteži je izjavil, da se bo udeležil Egiptu berlinske olimpijade z dvema kompletnimi moštvi v rokoborbi in v dviganju uteži. V tej disciplini jih trenira sam Nosseir.

Tudi pri nas znani skijaš Helmut Lanschner, ki je lani startal za Nemčijo (doma je iz Innsbrucka), je bil sedaj od »Nemške skijaške zveze« iz neznanega vzroka diskvalificiran za čas od 1. maja 1935 do 1. maja 1936.

Nova slovenska sportna knjiga

V kratkem izide prvi slovenski priročnik pod naslovom Crawl, prsno in hrbtno plavanje. Spisal ga je prof. Drago Ulaga, absolvent berlinske visoke šole za telesno vzgojo. Pisatelj knjige je znan naših sportnih javnosti po knjigah »Knjiga o sportu«, »Smučarska gimnastika«, ter po mnogih člankih, ki jih je priobčeval v naših dnevnikih in revijah. Kot večletni trener plavalne sekcije SK Ilirije je vzgojil naše prve plavalne rekorde.

Ta knjižica iz črpen priročnik za vsakogar, ki se hoče seznaniti s tem najlepšim in najpotrebnejšim sportom; njen namen je omogočiti znanje plavanja tistim, ki so ga bili dosedaj nevedni, aktivnim sportnikom pomagati pri izpolnjevanju njihove tehnike predvsem prsnega in hrbtne crawla, učiteljem in trenerjem pa prikazati najboljšo in najspešnejšo metodo modernega poučevanja plavanja. Knjiga bo izšla v samozaložbi in bo obsegala 80 strani s 30 klišei. Cena po predvidoma 16 Din. V prednaročilu 25% popust.

Naroča se pri: Prof. Drago Ulaga, Ljubljana, Emonska c. 20. Priporočamo vsem sportnim klubom, sokolskim društvom in drugim sportnim združenjem, da naroče za svoje člane knjigo že v prednaročilu.

Lep uspeh sportnega pedagoga

Ing. Janko Jansa, vodja stalne smučarske šole SK Ilirije v Planici, naš dolgoletni smučarski reprezentant ter prvi savezni smučarski učitelj je na Arlbergu napravil avstrijski izpit za smučarske učitelje z odličnim uspehom. Med nastopivšimi 83 kandidati je dosegel prvo mesto. Med izpitnimi komisarji je bil tudi pri nas iz filma znani smučarski učitelj Hannes Schneider iz St. Antona na Arlbergu.

ste vaje moškega naraščaja so bile dobre. Izvedba vaj je bila pri nekaterih oddelkih zadovoljiva. Neskladnosti, ki so se pokazale je pripisovati deloma morda nekoliko pretežkim gibom, kot je bilo to pri moški deci. Deloma pa tudi neprimerni spojitvi gibov in poskokov, kot je bilo v sestavi vaj članic. Končno gre nekaj seveda tudi na rovaš nezadostne priprave. Skoro pri vseh točkah, izvzemši zadnje, pa smo pogrešali živahnosti in ognja v izvajanju, kar pa mora društvo skušati doseči, če hoče žeti prave uspehe, tako pri nastopajočih kakor pri gledalcih. Se najboljše je bil izvajan »Turski marš«, in čeprav po svoji izvedbi še ni dosegel zaželjene višine, je vendar že samo izvajanje vse hvale vredno ter naj bo vzpodbuda in lep vzgled mnogim drugim društvom, ki so v ugodnejšem polo-

brez perut je mrtva stvar, kaj meni svet brez petja mar?, ki je tudi natisnjeno na izdaji njegovih pesmi. Zložil je mnogo moških zborov in kvartetov, nekaj samospjevov s spremljevanjem klavirja, ki so večinoma še v rokopisih in glasbeno točko za znano igro »Cevljar baron«. Da Hajdrih ni prerano moral v grob, bi pa bil gotovo ustvaril še več oblikovno popolnejših glasbenih del. Vendar pa so vse skladbe, ki jih je narodu podaril tako priljubile pevcem, da jih še danes z največjo ljubeznijo prepevajo. Malokatera naša pesem je ljudstvo tolikrat navduševala kot njegova davorija »Buči morje adrijansko«. Kmalu za njo pa moški zbor »Slava Slovencem!« Na mehke lirične strune je zasviral Prešernovo »Luna sijaj«, ki je še danes biser slovenske zborovske literature.

Hrabroslav Volarič je menda najpopularnejši primorski skladatelj. Saj sploh ni slovenskega pevca, ki ne bi poznal njegovih pesmi »Eno devo le bom ljubil«, »Obracati na dva oči«, »Slovenski svet ti si krasan« in budnico »Slovan na dan«.

Rodil se je l. 1863 v Kobaridu. Po dovršenem učiteljskem službovanju v Kobaridu, Tolminu in Livku nad Kobaridom. Napisal je kopico, moških, ženskih in mešanih zborov ter samospjevov s spremljevanjem klavirja. Umrl je mnogo prezgodaj. Rokaji so mu bili postavili v Kobaridu lep spomenik, ki so ga pa Italijani v l. 1922 nasilno podrli in njegove dele razmetali. Vendar bo vkljub temu v slovenskem ljudstvu vedno ostal svetel spomin na Volariča in njegove ljubke skladbe, ki so še danes vseh pevcem in poslušalcem.

žaju. Več pažnje pa je treba polagati na glazbo samo, njen tempo in način izvajanja njene vsebine, ki se kaže tudi z gibom.

Pri orodni telovadbi članov je bilo posebno na drugo opaziti nekaj prav dobrih vaj, ki bi pa prišlo lahko še bolj do izraza, če bi telovadci vpoštevali, da mora tudi ta točka biti homogena, da spada tudi držanje telesa in disciplina v vrsti, v okviru sokolske vzgoje. Preciznost izvedbe in lepota sestave, ne pa samo težkost vaje, ocenijo dobrega telovadca. Nekaj lepih preskokov je pokazal moški naraščaj preko konja, pa tudi zanj naj velja gornje pravilo.

Iz telovadne akademije je velo deloma sveže stremljenje po napredku ter je bil tudi vtis prireditve razveseljiv, vendar pa moramo priznati, da je društvo nastopilo tudi že z večjim uspehom. Želimo, da društvo še uspešneje nadaljuje delo, ki so ga započeli predhodniki in premaguje številne ovire, ki se mu stavljajo nasproti. Saj mora celo na svoj praznik, ko prireja telovadno akademijo, čakati konca kino-predstave v — telovadnici! Zdravo!

Vrhovec.

Nastop ljubljanskih sokolskih društev

Javna telovadba, ki jo priredijo ljubljanski Sokol, Sokol I Tabor in Sokol Ljubljana II dne 8. junija ob 20. zvečer na letnem telovadišču ljubljanskega Sokola, bo pokazala uspehe dela teh društev v telovadnicah. Sokolsko članstvo in prijatelji Sokola, posetite prireditev v največjem številu. Zdravo!

—: 15letnica Sokola v Dol. Lendavi. Na binkočno nedeljo 9. junija bo praznovalo Sokolsko društvo v Dolnji Lendavi 15letnico društvenega obstoja. Leta 1920 se je na pobudo tamošnjih zavednih domačinov ustanovilo društvo, ki mu je prvi starostval br. J. Leskovec. Lendavski Sokol se je moral boriti z velikimi težkocami tudi v narodnostnem oziru, toda Sokol je s svojim intenzivnim delom znal pridobiti simpatije domačega prebivalstva ter se globoko vkoreninil v Prekmurju. Bili so še nasprotniki celo med domačim slovenskim ljudstvom, toda trdna volja in neomajna ljubezen do jugoslovanskega naroda sta zmagali na celi črti. V 15 letih dela in boja za svoj obstanek je društvo doseglo prav lepe uspehe, na katere je lahko ponosno. Ta svoj jubilej bo Sokol slovesno praznoval na binkočno nedeljo 9. t. m. s sledečim sporedom: ob 9. uri sprejem gostov na postaji, ob 9.30 skušnjev, ob 11.30 slavnostni občni zbor, ob 14. spreved po mestu ob 15. javna telovadba z narodno veselicco. Vabimo k proslavi vse Sokolstvo in njemu naklonjeno občinstvo. Zdravo!

—: 25letnica sokolske župe Kranj. V tekočem letu poteka 25 let od ustanovitve sokolske župe Kranj, ki se je prej imenovala Gorenjska sokolska župa. Vse župne prireditve se bodo letos vršile v znamenju tega jubileja. V prosvetnem delu je župa že z velikim koncertom meseca marca proslavila dobo četrtrstletnega, povezanega, bratskega dela. Kot glavna prireditve v tem okviru pa bodo župne tekme v nedeljo, dne 9. junija in zlet 10. junija v Kranju. Lepak! so bili razposlani vsem edinicam, izdali pa se bodo še podrobni sporedi. Apeliramo na sokolsko članstvo in narodno prebivalstvo naše Gorenjske, naj poseti zlet v takem številu, kakor to jubilejna prireditve zahteva. O binkoštih na bratsko svidenje v Kranju! Zdravo!

—: Sokolsko društvo Kostanjevica prirediti javni nastop v nedeljo 16. junija. Bratska sosedna društva prosimo, da se ozirajo na ta dan, bližnja društva pa prosimo, da nas obiščejo. Pridite! Zdravo!

Kakor doma

A: »Kako je bilo na domači zabavi pri Glin-karjevih?«

B: »Tako, tako. Jed bolj slaba, zabava zrna, gospodinja ne lepa ne grda, z eno besedo: Počutil sem se kakor doma.«

Dober svet

Mlada žena: »Ves kaj, moziček, petja bi se rada učila. Kaj deš, kam naj bi se obrnila?«
Mož (ljubeznjivo): »Jaz bi ti svetoval kar v puščavo.«

Ali ne bi kazalo na pobudo naših primorskih društev sprožiti misel, da bi postavili temu domorodnemu in ljubezenskemu skladatelju spomenik v Ljubljani, recimo kje v tivolskem parku?

Tretji med primorskimi skladatelji, ki so orali našo glasbeno ledino je bil Josip Kojancič, rojen l. 1849 v Kanalu ob Soči. Že v dijaških letih je ves gorel za petje in je s svojim pevskim zborom koncertiral od kraja do kraja. Izdal je 1 zvezek lastnih skladb in 2 zvezka narodnih pesmi, ki jih je nabral in harmoniziral. Umrl je l. 1878, star komaj 29 let. Njegove pesmi so še vedno mile našim zborom, izmed njih morda najbolj »Slovo«, Mazurka »Danes tukaj, jutri tam«.

Kakšen naj bi bil pomen glasbenega dela omenjenih treh primorskih skladateljev?

Njive slovenske glasbe so bile v času, v katerem so živeli še nerazorane. Začelo se je komaj na obzorju malo svetlikati in nastalo je upanje, da bo seme, ki so ga vsejali k nam priselidski češki glasbeniki — nove sadove. Naravni talenti so Hajdrihu, Volariču in Kojanciču pomagali, da so stopili v službo narodne prosvete in njegove pevske umetnosti. Podarili so mu pesem, ki jo je ljudstvo na Tržaškem in Goriškem krvavo potrebovalo, za ni omagalo pod avstrijskim jarmom in italijanskim pritiskom. Zato so njih zasluge neprecenljive in iz srca jim mora biti za njihovo kulturno delo hvalečen ves narod.

Z. P.

Otvoritev XV. Ljubljanskega velesejma

Največji uspeh je velesejmu zagotovilo naše ženstvo

Ljubljana, 1. junija.

Ze pri otvoritvi se je jasno pokazalo, da je največja atrakcija velesejma v »K« paviljonu, kjer je aranžirala Zveza gospodinj veliko razstavo »Žena in obrt«. Lahko rečemo, da še nikdar ni velesejska uprava s tako upravičenostjo poklonila šopkov reprezentantkam našega ženstva, kakor danes, ko je izročila krasen šopek zastopnici pokroviteljice razstave »Žena in obrt« Nj. Vel. kraljice Marije, dvorni dami ge-

slava blagopokojnemu Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju!

Ko je izvenel trikratni vzklik »Slava«, je govornik pozdravil odposlanca Nj. Vel. kralja, g. di. generala Nedeljkovića, nato je pa spoštljivo pozdravil dvorno damo go. Tavčarjevo kot zastopnico Nj. Vel. kraljice Marije, ki je blagovolila prevzeti pokroviteljstvo nad gospodinjstvo razstavo. Prav iskreno je pozdravil zastopnika kr. vlade g. ministra dr. Drago Marušiča, bana

Skupina častnih gostov pri otvoritvi velesejma med govorom ministra g. dr. Draga Marušiča, ki ga vidimo ob mikrofONU, dalje na levo pa stoje gg.: brig. general Jovanović, ban dr. Dinko Puca, div. general Nedeljković, župan dr. Ravnihar, senator dr. Gregorin in prota Budimir.

Franji Tavčarjevi in soprogi bana ge. Olgi Pucovi. Veliko večino so pri otvoritvi imele dame, ki so se v taki množini udeležile otvoritve zaradi svojega dela, ki so ga pokazale v tako lepi obliki, na drugi strani pa zaradi zanimanja za to delo. Brez pomisleka lahko trdimo, da že več velesejmov ni imelo tako močne atrakcije, kakor je ta razstava, ki je njen višek modna revija, kjer najbolj žensko delo — šivanje prehaja iz rokodelstva v umetnost in nam odkriva najrazveseljivejšo sliko, kako visoko se je slovenska žena povzpela v estetskem izražanju. Takoj moramo povedati, da so predstavniki inozemstva brez pridržka izjavili, da je Ljubljana v pogledu mode postala absolutna konkurenca inozemskim modnim središčem.

Takoj po prihodu odposlanca Nj. Vel. kralja, div. generala g. Nedeljkovića je izpregovoril predsednik velesejma g. Fran Bonač:

Veselo razpoloženje je danes zagrenjeno z bridkim spominom. Zločinska roka nam je ugrabila ljubljenskega vladarja in Ljubljanski velesejem je izgubil svojega Najvišjega pokrovitelja, ki je z naklonjeno pozornostjo spremljal naša prizadevanja ter nam bil pri vsem našem delu v oporo neprecenljive vrednosti. Neutolažljivi hočemo tudi v okviru Ljubljanskega velesejma v duhu poslednjega izročila blagopokojnega kralja storiti vse, da čim bolj povzdignemo našo ustanovo v čast in blagor Jugoslavije. Večna

Dravske banovine g. dr. Dinko Puca, ki je zastopal tudi ministra notranjih zadev, brig. generala g. Jovanovića kot zastopnika vojnega ministra, načelnika g. Breznika kot zastopnika ministra za prosveto, načelnika g. inž. Skaberneta kot zastopnika ministra za javne zgradbe, železniškega direktorja g. Cugnusa kot zastopnika ministra prometa, finančnega direktorja g. dr. Sedlarja kot zastopnika finančnega ministra, župana ljubljanskega g. dr. Vladimira Ravniharja ter župane Maribora, Ptujja, Celja in drugih mest ter občin, diplomatske in konzularne zastopnike Avstrije, Belgije, Češkoslovaške, Francije, Italije, Portugalske, Romunije, Španije in Danske, senatorje in narodne poslance, zastopnike Klera, naše hrabre vojske, državnih in samoupravnih oblasti, trgovskih, obrtnih in industrijskih ter kmetijskih korporacij, zastopnike velesejmov v Zagrebu, Lipskem in Bariju ter vse ostale drage goste, ki so zastopali s svojimi najvidnejšimi predstavniki vse sloje.

Predsednik g. Bonač je povdaril, da se naše gospodarstvo še vedno nahaja v stanju težke depresije. Eden glavnih vzrokov leži v **preizki cen kmetijskih proizvodov**, saj v naši pretežno agrarni državi tvorijo kmetijski sloji glavni kader konzumentov za našo obrtno in industrijsko proizvodnjo. Opešala je plačilna zmožnost kmetijskega prebivalstva in treba je

bilo izrednih zaščitnih ukrepov, sedaj je pa treba pristopiti že k definitivni ureditvi teh prejšnjih problemov. Pojačati moramo domačo potrošnjo in armadi brezposelnih preskrbeti delo. V tem pravcu pozdravljamo sklepe kr. vlade za izvršitev velikih javnih del. Izvršiti jih moramo z domačim materialom in domačimi podjetniki. Urediti je treba tudi vprašanje našega denarništva in spet urediti kreditni sistem. Ureditev našega denarništva je izvedljiva brez valutarnih eksperimentov, pospešiti je treba le razčiščenje položaja naših denarnih zavodov. Pomore naj jim država s pomočjo privilegiranih denarnih zavodov.

Nadalje je govornik slikal razmere svetovnega gospodarstva in vplive na naše gospodarstvo, končno je pa na kratko opisal velesejem ter naznanil, da je po smrti blagopokojnega kralja Aleksandra blagovolil prevzeti pokroviteljstvo nad velesejmom Nj. Vel. kralj Peter II., in mu zaklical: Naj živi Nj. Vel. kralj Peter II.!

Množice so trikrat zaklicale »Živio« in vojaška godba je zaigrala državno himno, nato je pa stopil pred mikrofON zastopnik kraljevske vlade minister g. dr. Marušič:

Ko je minister izrazil svojo izredno zadovoljnost, da v imenu kr. vlade in v imenu častnega predsednika, g. ministra trgovine in industrije otvarja velesejem, je ugotovil vedno krepkejši razmah in napredek te naše stalne gospodarske ustanove. Petnajsta je po vrsti in torej nek mali jubilej. Baš zato je uprava letos menda vložila poleg svoje običajne iznajdljivosti in truda še posebno skrb in ljubezen za to, da bo velesejem ne samo njim v zadovoljstvo, temveč tudi v ponos in čast slovenskega gospodarstva. Poleg vedno rastočega mednarodnega pomena te najpomembnejše gospodarske manifestacije naše banovine se okoli nje v čedalje večjem številu zgrinjajo zastopniki vseh gospodarskih panog. Velesejem ni samo gospodarska revija posameznih gospodarskih panog, temveč predvsem tudi čvrsta afirmacija ustvarjajočega optimizma v boju proti gospodarski krizi. Velesejem je dokaz vseh vrlin, ki ditičijo posebno tudi slovenski del našega naroda, nadalje pa velesejem nazorno dokumentira potrebo sodelovanja vseh gospodarskih panog, ker s tem, da razvijamo industrijo, trgovino in obrt, koristimo kmetu in delavstvu, če pa podpiramo kmeta in delavca, ki sta najboljša konzumenta industrijske proizvodnje, pa spet pospešujemo trgovino, obrt in industrijo. Ta gospodarska vzajemnost je zlasti v teh časih neminovno potrebna. Zavešč te solidarnosti mora tudi ojačati čut socialne pravičnosti, ki je prvi pogoj za skladen razvoj vseh gospodarskih panog. Še posebej nam velesejem dokazuje organično nerazdružljivo povezanost posameznih pokrajin naše lepe in velike domovine. Dokazuje nam, kako nam je lastna država potrebna za to, da se lahko gospodarsko izživljamo in se v plemeniti medsebojni tekmi dvigamo gospodarsko in kulturno. Zato ima velesejem tudi globok vzgojni pomen. Poleg tega, da je predvsem smotrna tega, kar je ustvaril slovenski duh in kar je zgradila slovenska roka, je on najboljšo sredstvo za poglobitev spoznanja naše nerazdružljive državljanske solidarnosti v delu za napredek Jugoslavije in naše ljubezni do Kralja in Domovine. S čestitkami prirediteljem je minister g. dr. Marušič proglasil velesejem za otvorjen. Ministror govor so navzoči sprejeli z živahnim odobravanjem in vzkliki.

Častni gostje so si nato pod vodstvom uprave velesejma takoj ogledali vse paviljone, končno so se pa vsi zbrali v razstavi »Žena in obrt«, kjer jih je pozdravila predsednica Zveze gospodinj ga. Kraigherjeva s kratkim nagovorom. Po ogledu te prebogate razstave dokazov strem-

ljenj naših gospodinj in njih uspešnega dela so se pa gostje zbrali v veliki dvorani modne razstave. Niso mogli verjeti, kako je bilo arhitektu Mesarju mogoče iz te šupe ustvariti tako sijajen prostor. Očarani so posedli okrog mahl, belo pogrnenih mizic in v velikem prostoru je nastala v kratkem skoraj neznosna gneča. Z vsjo ljubeznivostjo je odlične goste v imenu Zveze gospodinj pozdravila še predsednica razstavnega odbora ga. Koršičeva, nato je pa konferencijski g. Jelačin v šegavih verzih opisal namen in pomen revije, pri tem pa zlasti podčrtal »Svoji k svojim« in »Kupuj le domače blago!« Ko je napravil pravo razpoloženje z verzji, je pa jel s komplimenti v stihih predstavljati modne salone in manekenke, ki so dokazale, da še vedno velja sloves lepote ljubljanskih deklet. Najprej so pokazale eleganco oblek z narodno vezenino, nato so se pa jele vrstiti najčudovitejše kreacije naših najodličnejših salonov, da so dame, kakor tudi gospodje seveda, prišli v pravo ekstazo občudovanja. Sam predsednik našega najvišjega umetnostnega instituta, naše Narodne galerije g. dr. Fran Windischer je vodil klako! Tudi režija g. Delaka je funkcionirala z vso eksaktnostjo in plohe aplavzov so pozdravile vsako novo kreacijo naših modnih umetnic. Vse je pozdravljalo ljubeznivi rdeči bonbonček, ki je z nenadkriljivo ljubkostjo deklamiral pesmico o mami. S ponosom so vsi ugotavljali, da so vse te krasote najrafiniranjeje elegancije, apartnosti in gracioznosti skozi in skozi samo domače delo. Gospodinjje so pa svoje nadvse zadovoljne goste tudi pogostile z vso ljubeznivostjo, da je ura dražesti minila v trenutku.

Gospodarske vesti

Jugoslavenska banka d. d. Dne 29. maja t. l. je bil XXV. redni občni zbor Jugoslavenske banke d. d. Občni zbor se je poučil o izvršitvi sanacije po Uredbi o zaščiti denarnih zavodov in po rešitvi ministra trgovine. Občni zbor je dalje vzel na znanje poročilo upravnega sveta o poslovanju v letih 1933. in 1934., odobril je zaključne račune in sprejel predlog, da se čisti dobiček iz l. 1933. v znesku od 29.109'82 dinarjev prenese na leto 1934., čisti dobiček zadnjega leta v znesku od Din 711.787'42 pa na tekoče leto. V upravni svet so bili ponovno izvoljeni gg. Anton Tille, dr. Nikola Kostrenčič, Anton pl. Mihalovič in dr. Julij Mogan ter gg. ing. Jan Dvořák in Josip Schmidt.

Obmere pisemskih pošilk. Prometni minister je predpisal nove obmere za pisemske pošiljatelje. Pisma, poslovni papir, tiskovine, mešane pošiljatelje in blagovni vzorci se bodo sprejemali v odpravo, če vsota njihove dolžine, širine in višine ne presega 90 cm. Ena teh odmer pa sama ne sme presegati 60 cm. Če je pošiljatelj valjaste oblike, tedaj dolžina in dva prečniška ne smejo presegati 100 cm, največja obmera pa ne sme presegati 80 cm. Za tiskovine v obliki dopisnic veljajo obmere dopisnic. S tem se izpremenijo členi 17., 19. in 22. pravilnika za notranjo pošto službo, v kolikor nasprotujejo gornjim izpremembam.

Borzna poročila

Ljubljana, 1. maja. Jugoslovanske borze danes niso poslovale.

Devize.

Curih, 1. januarja. Beograd 7-02, Pariz 20-38, London 15-30, Newyork 309-75, Bruselj 53-10, Milan 25-4750, Madrid 42-2250, Amsterdam 208-65, Berlin 124-55, Dunaj 58-—, Stockholm 78-35, Oslo 76-35, Kopenhagen 67-80, Praga 12-9250, Varšava 58-25, Atene 2-90, Carigrad 2-48, Bukarešta 3-05, Helsingfors 6-705, Buenos-Aires 0-8125.

LIKOVIČ JOŽA:

Na morje!

Sonce se zgublja za razoranimi polthograjskimi grebeni, večerni oblaki so se razprosteli kakor širok, škrlatnordeč plašč orjaškega angela čuvarja, ki bo nočjo varoval belo Ljubljano. Barske košenine opojno diše, sbrnčasta soparica visi nad Ljubljano. Murni se kličejo za leščevjem, stara žaba se oglašja v mlakuži, ki se nad njo vozijo roji mušic. V mestu tulijo tovarniške piščali, pri sv. Jakobu je odprl zvon svoje bronaste ustnice.

Se enkrat stisnem znancem roke, tovarišice iz pisarne se pripravljajo za razglednice, morske školjke in bisere. Slovo je skromno, skoraj nepotrebno! Kajti srce je že davno za gorami ter išče morje in bela jadra... Dolenjski kolodvor je skoraj prazen. Samo gruče delavcev stiskajo glave, hripav smeh se utrinja po pušobnem hodniku pred temačno čakalnico. Vlak proti Novemu mestu in Karlovcu za hip poživljuje ljubko postajico, lokomotiva vrže belo grivo oblakovitih dimčkov, med divjo trto se zganajo lastovke, železničarji tekajo ob dolgih vozovih in zapirajo vrata. Luči zamigljajo, po tirnicah spolzi močan sev, obilne mrzle kretnice, ki nepremično žde na varnih križiščih.

»Z Bogom, Ljubljana! Zdravo, dekleta...«
Se vesel krik, mahljajoči robci, pisana družba, dvignjene roke... Sonrak zastrze znance, hiše se oddaljujejo, bregovi se trgajo in ginejo v daljavi. Jata nočnih ptic se spusti preko prilitaskega smrečja, polagoma utone nekje v močavi. Vrste grbastih vrh se zgrinjajo, za tiholetnim barjem se nižajo stemeni krimskih gor. V prednjem vagonu pojejo fantje, ki se odpravljajo na svo morje po srečo in krvave zlate:

Barčica po morju plava,
drevesa se priklanjajo...

V slabo razsvetljenem kupeju najdem besaškega popotnika iz siromašne Like. Modrikast sudnjak, rdečkasta volnena jopica, zaguljena čepica, vzdih po potu... Neprijetna družba! Za

prašnim steklom me opozarja svarilen napis: Čuvajte se žepara! Nehote stisnem prtljago in zategnem klobuk na oči, da lažje presodim neznanca. Redke čestite na bradi, zagorelo čelo, ponošeni čevlji, raztrgana hlačnica, črne oči! Rajši bi si prebral in poiskal boljši oddelek. Toda tuje me že ogovarja z blaglasnim zategnjenim pozdravom:

»Jao! Mladi gospodine, ne ljuti se...«

V Zagrebu je iskal in dela in kruha. Mesto je sicer bogato in kraljevsko, toda zanj ni imelo niti grenke droblinice. Odšel je peš v Maribor, od tam je romal v Ljubljano. Ves božji teden na nogah! Njegove črne oči se svetijo, ustnice so od gladi in žeje razpokane, žile na senecah nabrekle, dlan je prazna in prosi... Verem Meštrovčevy lik! Pri ljubljanski borzi dela je dobil brezplačno vozovnico, po poti je naberačil nekaj božjakov in dobre volje. Dam mu delež od svoje popotne brašnje, na Grosupljem mu kupim pest tobaka, da bi se ga lažje odkrižal. Toda Ličan postaja domač, pripoveduje o morju, o senjski burji, o barkah, o deklicah in kodeljah, nezaupljivost se polagoma umakne njegovi šegavosti in dobrovoljnosti. Nazadnje se domisli nečesa lepega, nasmehne se in zapoje:

Vrbniče nad morem
visoka planina —
trajna nina ninena.

Do Novega mesta samevava v vozu. Dolenjski griči se odmikajo, loke in doline se odpirajo. Ljubke slovenske vasice že spe, mični stolpi cerkve na vrhovih se svetijo v mesečini. V goščavi kraj železnice se krade zelenkasta luč: morda blodj razbojniška, turška duša, morda gore skrita brezdnja. V daljavi jezla rumena bliskavica, gostosevci se selijo po rimski cesti na morje. Noč je svetla in vabljiva. Kdo bi spal...

Mislim na naše morje, v polsnu že zrem ladje z belimi bokii, predstavljam si nove znance, ki se bom z njimi seznanil.

V Novem mestu se pripehajo v voz debelušne prekupčevalke z domačim sirom, gobami in z jajci. Močan vonj napolni zatohli oddelek, glasen smeh in uten razgovor poživita notraujost voza.

»Kam pa, mameca?« ogovorim novo sosedo v volneni, težki ruti okoli vratu.

»Na Sušak! Tam se dobro proda,« se hvali rdečelična starka in razporeja polne košare.

»One v sosednjih vozovih bodo šle pa še naprej v Crikvenico! V Plasah bodo izstopile in se naložile na automobile. Boste videli, koliko gospode je letos na morju. Čehi, Nemci, Poljaki, sami baroni in petičneži« je živahno razlagala podjelna Dolenjka.

»Seveda! Sušak ej postal po vojni velik kraj. Tuji v letoviščih se pa tudi radi sladkajo... Pa na Sušaku se tudi kaj cenejšje kupi, kavo vedno pripeljem domov,« pripomni zaupno branjevka in klene roki.

V Karlovcu moram prestopiti. — Službujoči uradnik me opozori, da ima vlak za Sušak dve urti zamude. Nihče ne ve zakaj! Dva posebna vlaka s čiščimi letoviščarji zdrvita medtem v globo noč. Orjaške lokomotive, kite isker, gluščji žvižgi, stotero src, ki žele na morje. Za razsvetljenimi okni sem opazil Čehinje s svetlimi lasmi, gospode v pišnih nočnih haljah, Lopicke blazin, odej in drugih krasnih drobnarij, ki jim ne vem imena. Češka udobnost je dihala iz njih.

Sprevodniki kličejo: Karlovac... Ogulin... Sušak! Ker se vidi, da bo vlak natrpan, dokupim vozni listek za drugi razred, da nemojeno malo zadremlem. V jutranji bleščavi so se mi razbolele oči. V polsnu razmišljam skrivnost prilivčnosti morja, ki vabi narode sveta v svoje prostrano naročje, njegovo grobno tišino, kadar spi in ga božajo galebi z mehikimi krili, njegovo opoldansko lepoto in veličastnost, kadar se zrane njegovo nevidno osrčje, o njegovi otroškočljubki naravi in zlokobni zahrbtnosti, kadar se hipoma izprevrže in razmahne, kakor demon z orjaškimi pleči, ki giblje nebo in zemljo, ruje oblake, premetava in drobi skale, razbija ladje ter pretresa uboga človeška srca! Spomnil sem se tihih večerov, ki jih bom vnovič preživel v čolnu pod zvitem jadrnom. Večer je brez sence, ribe se mečejo, valovi se igrajo. Velike zvezde vise v srebrnem sonraku, morje sanja.

Zunaj se je zdnilo. Vljuden sprevodnik

ugasne luč in napove prihodno postajo. Tam bo stal vlak deset minut, lahko se poslužim železniške restavracije. Visoko nad Bjelolasico je zatrepal sončni žarek, nato se vsujejo zlati snopiči, nekje zvonj danove. Vlak zavije med gorami Gorskega kotara. Doline se odpirajo, razorana stemenja zapirajo nebo, vmes ozki pašniki, skalovite drage, gmajne z redkimi borovci in brinje, pa zopet ogromni gozdovi, ceste s klanci, na njih se pehajo konji s širokimi bokii, kočije na križiščih, ki čakajo na šejmarje, prašen avtobus, mule s svojnji drobnih drva. Nekaj bogastva, malo žita, malo vina in morje za tretjo goro.

Slednjič pred čarobnim ciljem! Izza vrste borovcev se potegne svetla morská plan. obrobjena z rdečkastimi brežinami, ki na njih čepo bela sela, varni portiči in mesteca, podobna ljubkim golobjim družinam. Onostran Kvarnera se vlečejo sive istrske gore, polne žalosti in grenkobe. Pod Učko goro so brda in doline, polne zapuščenosti in gorja. Tam ni več v tihih cipres in prijaznih sel, tam ni več pesmi, tam se začneja neizmerno groblje. Pod njim se v iska Opatija, vsa pozabljena in obubožana. Se enišima jo je v svoji ljubosumnosti zavrgla, le nekaj madžarskih baronov hodi tjakaj obujat spomin na zlate čase in cesarsko slavo. Morje se vedno bolj odpira in blešči v jarkem jutranjem soncu. Bela jadra se že zaznavajo, barke se kažejo v meglenčasti daljavi. Razgled je resnično očarljiv in mičen. Jutro brez oblaka, morje je mirno in srebrnosinje. Že se kažejo naša letovišča. Vlak se nagroma spušča, jadrnice se zibljejo v zatokih, vlak hiti mimo visečih vrtoč, mostovžov s košatimi oleandri, skozi prirto okno se prikrade rezni vonj morja. Vlak zdrvi med rumena poslopja in zatlačena skladišča na Sušaku. Rdečkast dim in vrveči ljudje nas obkrožijo. Nosači se trgajo za kovčego, hotelisti sluge pripravljajo svoje gospodarje, ozračje vadarja po olju, ribah in morski travi. Ves zmeden obstojim kraj obrežja, bogati sončni žareki se tisočkrat lomijo v drobnih valovih, bronasti bratje pozdravljajo Morsko zvezdo, ki kraljuje vrh belih trantskih stolpov, neboje dvigati roke, pred mano se odpira morja široka cesta.

Glas naših izza meje

Drobne vesti iz Koroške

V Globasnici so naša dekleta igrala staro, a še vedno ljudstvu močno priljubljeno igrano »Lurška pastirica«. Za binškošni ponedeljek pripravljajo pa Izobraževalno društvo lepo ljudsko igrano »Pri kapelici«. Vrtilim igralkam in igralcem smo hvaležni za trud. Naj jih bodri in za nadaljno delo krepi zavest, da nam s takimi igrami dajejo naše najdražje: vedno lepo in nam vsem vedno sveto — slovensko besedo.

Materinski dan. Ker v Celovcu pri — kako bi rekli — »uradnem« materinskem dnevu v zvezi vsemu sijaju, s kakršnim ga je gospoda obhajala, slovenske matere nismo bile vredne niti ene same besede, čeprav so tudi naši sinovi nebrojkrat krvaveli za to zemljo, nas je tem bolj razveselila »Citalnice« v Glinjah s svojo prirediteljo, V. Cingelčevi dvoran, s katero nas družijo toliko lepih spominov, nam je č. g. župnik Oraš v toplih besedah razložil pomen materinskega dneva. Naše male deklice in fantiči so nam v deklamacijah in ganljivih prizorih potrdili, da živi tu trdno tudi v mladem pokolenju naš zdrav slovenski rod, moški in mešani zbor pa sta nam ponovno izpričala lepoto naše pesmi. Za smeh smo gledali še eno dečkanjo »Čašica kavec«. Bil je res lep slovenski večer, ki ga nismo vselele slovenske matere, ampak vsi, ki v nas polje slovenska kri. **Tukaj smo, na svoji zemlji smo in Slovenci smo, tega ne izbris nobena celovška parada!**

V Kotmari vasi smo obhajali proslavo materinskega dneva na praznik Vnebohoda. Lepo je bilo in veseli smo bili, tistim pa, ki jim naša narodna zavednost ni všeč, ključemo z našo, s slovensko pesmijo: »Kdor narod izdaja, svoj narod taji, še zemlja ne pije njegove krvi«. To je naše geslo in z njim gremo ponosno naprej. Zavedamo se, da je pravici vedno sojeno trpljenje, vemo pa tudi, da brez trpljenja ni zmage. Zato nas ni strah!

Tržaške ženitve

V svoji slavnostni številki z dne 24. t. m. ob dvajsetletnici vstopa Italije v svetovno vojno je »Popolo di Trieste« posvetil daljši članek tudi populacijskemu problemu in govori o tržaških ženitvah.

Število ženitev v Trstu nazaduje. V letu 1930. jih je bilo še 2178, potem je zdrknilo počasi navzdol v letu 1932. na 1737, nakar se je za spoznanje dvignilo v letu 1934. na 2030, pa ne v zadostni meri, ker imamo v zadnjih petih letih povprečno samo 1936 porok na leto. To pa je absolutno premalo in priča po mnenju lista o nepojmljivi zakrknjenosti zavesti o državljskih dolžnostih. Ne da bi hotel hvaliti stare avstrijske čase, temveč dati le vzpodbudo za večje zaupanje v bodočnost, omenja, da so včasih ljudje z veseljem stopali v zakon in si niso delali dosti preglavic, kako da bodo živeli s svojo družino. Trst je bil v tem pogledu eno izmed prvih mest in vrhu tega so bili skoraj vsi zakoni blagoslovljeni. Statistika rojstev se je lepo skladala s statistiko porok.

Ali je mogoče to trditi danes? Ne. Stare družine so imele skoraj vse več ko po tri otroke, v zadnjih petnajstih letih pa imajo družine po enega, kvečjemu po dva otroke in so prenesle svojo ljubezen na pse in mačke, papagaje in kanarčke. Vemo, da bo v kratkem izšel razglas z natečajem za poroke, s številnimi in obilnimi nagradami. Ali kaj pomagajo nagrade in poroke — pravi tržaški list — če se pa potem nagrajeni poročenci odtegujejo božanski dolžnosti ustvarjanja potomstva? Takšne zakonce označuje naravnost kot izdajalce naroda in države ter izdajalce sebe in svoje družine.

Gospodarske razmere ne opravičujejo teh dezerterjev naravnih roditeljskih dolžnosti, kajti režim je mnogoštevilne družine s svojimi ukrepi tako previdel, da se praktično ne more več govoriti o proletariatu. Zakoni o ohranitvi in porasti italijanskega naroda te kategorije ne poznajo več, temveč poznajo za vse en sam naziv: državljani. Nasprotno, mnogoštevilna družina je po zakonu odlika in pomeni tudi gospodarsko blagodat.

List živo apelira na patriotizem Tržčanov, da bi bolje pojmovali svojo italijansko narodno dolžnost in domovini poklanjali številno potomstvo kot pobožen in radovoljen dar, da vzraste mogočna in bogata Italija, z vedno se obnavljajočo zdravo in krepko mladino.

Drobne vesti iz Primorja

V Jugoslavijo brez potnega lista, Josip Winkler iz Cepovana, star 26 let, je šel v Jugoslavijo in se tu mudil nekaj časa, da si poišče dela. Zgodilo se mu je pa tako kakor marsikateremu drugemu v današnjih hudih časih, da dela ni dobil in se je moral vrniti v Cepovana. Te dni ga je goriško sodišče obsodilo radi skrivne izselitve iz nepolitičnih razlogov na pet mesecev zapora in 3000 lir denarne kazni.

Nov most čez Sočo. V Gradiški ali, kakor Slovenci tudi pravijo, v Laškem Gradišču je bil odprt nov železobetonski most, ki je dolg 288 m. Dozdaj je šel ves tamošnji prekosoški vozni promet po višje stoječem zagrabskem mostu ali pa se je prepeljeval s čolni. Novi most vože z Gradiško pred vsem iz svetovne

vojne znano kraško vas Sv. Martin. Pred vojno je bil na tem mestu dolg in ozek, brvi podoben lesen prehod, nekak slovenski smost vzdihov, ker je takoj na drugi strani gradiška moška kaznilnica, kamor so morali hoditi obsojeni odsedevati svoje dolgoletne kazni. Ta most so v svetovni vojni požgale in porušile granate. Kmalu po vojni je bil tu zgrajen večji most za vozove, ki ga je pa odnesla Soča. Sedanja most trajnejše konstrukcije je zgradila gradiška občina.

Oproščena pred goriško poroto. V sredo, dne 22. t. m., je bila v Gorici porota razprava proti posestniku Antonu Dorniku iz Lisjakov pri Smarjah in njegovih 23 letni hčerki Mariji Dornik radi kvalificiranega umora. Obtožena sta bila, da sta v marcu mesecu 1931. leta na krut način do smrti porezala in pretepla nekoga Franceta Krkoča, nato pa njegovo truplo razrezala na drobne kose in ga pokopala blizu hiše, nekako leto potem pa ga zopet odkopala in sežgala in tako truplo svoje žrtve uničila. Po kratki razpravi sta bila oba obdolžena radi pomanjkanja dokazov oproščena.

Ziva zgorela. V neki vasi pri Cerknem je ponoči nenadoma izbruhnil požar v hiši posestnika Štucina. Začelo je goreti v kuhinji. V sosedni sobi pa je spala 70 letna mati. Požar se je naglo razširil in kmalu so objeli plameni tudi posteljo speče starke. Sosedje so sicer pritekli na pomoč in gasili po svojih najboljših močeh. Posrečilo se jim je končno požar toliko pogasiti, da so mogli udreti tudi v gorečo spalnico. Bilo pa je že prepozno. Staro mater je menda zadušil že sam dim, da ni mogla pravčasno poklicati na pomoč. Sosedje so jo našli v

Še enkrat o preureditvi „Zvezde“

Načrt kluba arhitektov je po informacijah projektanta ing. Hermana Husa lahko izvedljiv

Pred dnevi smo poročali, da zaradi predvidenih nasadov ni izvršljiv načrt, ki ga je Klub arhitektov predložil mestni občini ljubljanski za preureditev Zvezde, ki bi bila potrebna zaradi postavitve spomenika našemu Kralju Aleksandru I. vendar smo se še informirali pri projektantu ing. Hermannu Husu ter izvedeli naslednje podrobnosti:

Nikdar in nikakor ni bilo mišljeno, naj bi se današnji nasadi Zvezde kratkoma porušili ter nasadilo novo malo drevje, bodisi že gabri ali

ognju vso prepečeno, črno in zogljenčilo. Njeno identiteto je ugotovila sodna komisija.

Postojna in turizem. Tržaški pokrajinski upravni svet je oddal svoje ugodno mnenje za to, da se Postojna uvrsti med turistične postaje.

Obsodba pred posebnim sodiščem. Radi protitalijanske propagande je bil 27. t. m. pred posebnim sodiščem v Rimu obsojen na poldrugoletno ječo Roman Zavadla. Ze poprej je bil obsojen pogojno na dve leti ječe in je s sedanjo obsodbo tudi ta kazen postala brezpogojna.

Podaljšanje urnika. Udruženje trgovcev v Trstu je doseglo za ves mesec junij splošno podaljšanje urnika za vse javne obrate kakor gostilne, kavarne itd., ki za to dovoljenje zaprosijo.

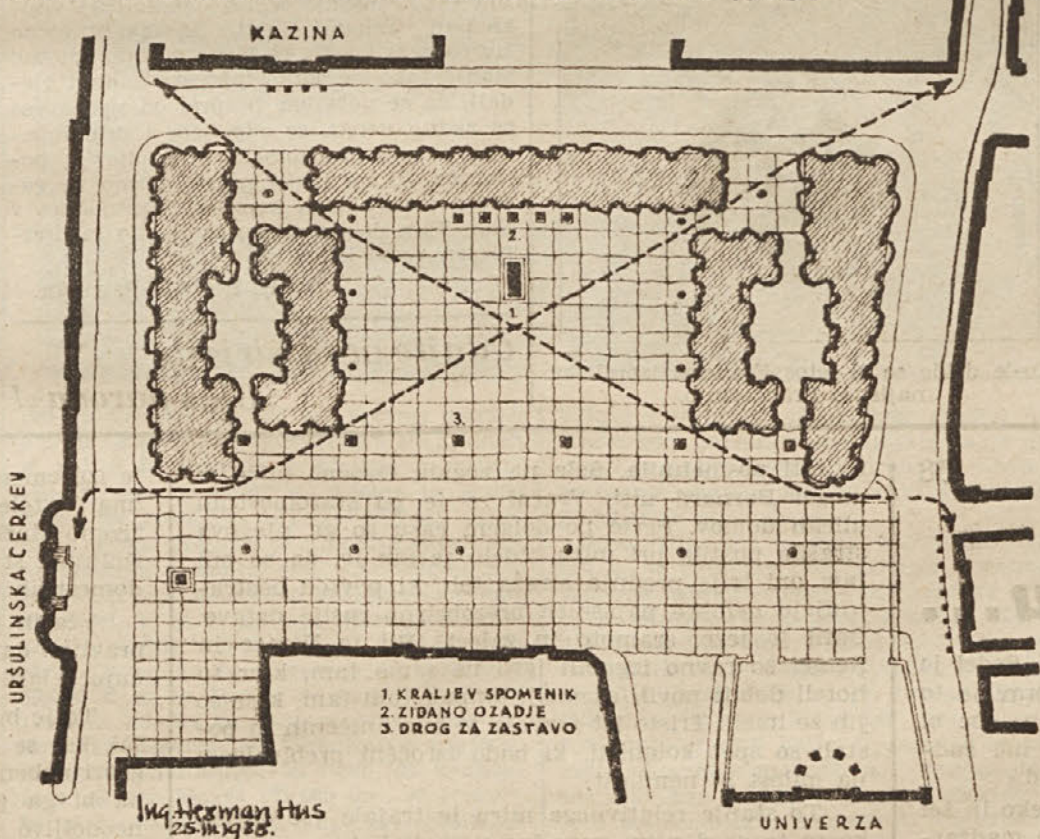
Izpred porotnega sodišča. Dne 27. t. m. je bil pred porotnim sodiščem obsojen 29 letni Karel Vončina iz Srednje Kanonije na 4 leta ječe radi uboja. V septembru lanskega leta je namreč iz malenkostnih razlogov pahnul v prepad nekoga Ivana Senovca in s tem povzročil njegovo smrt.

Nova šola v Brjah. V najprijaznejši vipavski vasi, v Brjah pri Rihemberku ej bilo te dni izročeno svojemu namenu novo šolsko poslopje. Poslopje je postavljeno poleg podružniške cerkve sv. Cirila in Metoda in nosi ime »Carlo Furlan« po goriskem padlem junaku iz svetovne vojne. Brje so rojstni kraj pok. nadučitelja Antona Možina, ki je posvetil vse svoje življenje za prosveto in gospodarski napredek svojega kraja. V italijanskem krajevnem shematizmu so bile Brje prekrščene najprej v Bria dei Furlani in se zdaj kličejo Bera dei Furlani. Ta epiteton ornaus »dei Furlan« se nanaša na tamošnjo frakejsko vasico Furlani, zdaj pa je dal zunanji povod za to, da bo šola nosila ime laškega junaka in da bodo brejski otroci vzgojeni v fašističnem duhu.

prometa na Kongresnem trgu. Predvideni nasad drevja je le prepotraben okvir spomeniku, obrobek svečanega, sredi Zvezde nastalega trga, da se zakrijejo vrzeli in neenotne, sorazmerno nizke afsade, ki danes obkrožajo Kongresni trg. Zato je treba nasad drevja podrediti celotni zamisli preureditve Zvezde in je pač vseeno, katero vrsto drevja bo mestna vrtnarija izbrala, le da bo ustrezala iznešenim predlogom.

Da je prišlo v našem časopisu do drugega razlaganja, je kriva preveč stilizirano risana

SKICA PREUREDTVE KONGRESNEGA TRGA 1:800

slično, ter leto za letom prizavalo in striglo po načinu, kakor je to delala vrtnarska umetnost 18. stoletja. Nasprotno je projektant zastopal vedno mnenje, naj zaenkrat ostanejo vsi kostanji, ki stoje na poljih, odmerjenih za zasaditev, ter se dopolnijo z novim drevjem, ki je najprimernejše tako glede rasti in košatosti, kakor tudi glede kakovosti zemlje. Gotovo pride tu v poštev tudi nabava sama in stroški za njo, kar bi vse prepuštili mestnemu vrtnarstvu, ki bi to nalogo tudi z ekonomskega stališča gotovo rešilo povsem zadovoljivo.

Mišljeno je bilo sicer, da bi se doraslo drevje, kolikor je pač mogoče, delno prizrezalo tako, da ne bi štrleče veje preveč motile arhitektonske koncepcije ter, da bi se drevje ne razraslo preveč samovoljno. Toda vse to vsekakor v mejah vrtnarske možnosti.

Nikakor pa ne smemo pozabiti pravega smotra preureditve Zvezde, vodilne misli, ki nikakor ne gre za tem, da bi se Zvezda dobila drugo obliko, temveč, da se pridobi za spomenik Kralja Aleksandra I. najprimernejši in najdostojnejši prostor, da bo namreč spomenik viden že od daleč in ga bodo pešci, ki v diagonalah hodijo skozi Zvezdo in jim je v prvi vrsti namenjen, imeli ves čas z licem obrnjene pred seboj, nadalje, da bo cilj manifestujočim množicam in kolikor mogoče odmaknjen od voznega

perspektiva, ki smo jo priobčili in jo je na našo prošnjo narisal sam g. ing. Herman Hus. Vendar smo se uverili, da pove tloris, ki je bil mestni občini predložen povsem točno, da stoje drevesa neenakomerno in njih mejne črte niso ravne ter zato tudi ne morejo biti strižene, kakor je bilo videti na risbi projektanta.

Nadalje izvaja g. ing. Herman Hus, da s tem seveda odpade vse polno pomislekov, ki smo jih iznesli, in bi se razmere hišnih lastnikov okrog Zvezde gotovo ne poslabšale, ker je mišljeno, da se novo drevje še nekoliko odmakne od črte današnjega nasada v Zvezdo nazaj.

Za nameravani Paradni trg, ki naj leži v bloku hiš med Selenburgovo, Prešernovo in Wolfovo ulico ter je še »godba bodočnosti«, osobito se palače banke uprave postavijo ob Muzejskem trgu, je predlagana ureditev Zvezde zelo ugodna, ker bi zidano arhitektonsko ozadje spomenika, izdelano kot slavolik, nekaka vrata, ki bi se odpirala s preurejenega Kongresnega trga na novi Paradni trg, bilo ugoden prehod med obema. Torej, tudi v tem pogledu se bo lahko našlo dovolj lepih rešitev.

Glede zasaditve trga s travo bodi omenjeno, da je mišljena trava le na poljih, odmerjenih za zasaditev z drevjem, ostali prostor okrog

spomenika bi pa ostal prost in zaenkrat posut s peskom. Tlakovali bi trg kasneje, ko bodo prilike zato ugodnejše. Če so pa merodajni faktorji mnenja, da je ta plošev, ki meri nekako 60 x 70 cm, za enkrat prevelika, bi se dalo na novo nastali trg do konnega tlakovanja začasno zmanjšati za eno polje krog in krog ter za ta pridobljeni prostor povečati nasade.

Tako torej projektant, ki je nadalje mnenja, da je tudi račun za spomenik izpadel nekoliko previsoko, Spomenik bo moral obvladati le trg med nasadi v Zvezdi sami, saj bi ga od Kongresnega trga ločila vrsta dekorativnih zastavnih drogov. Tudi bi bil spomenik sam na sebi, če si predočimo dopolnilno arhitektonsko ozadje, ki je nekak slavolik iz umetnega kamna, posebno pa lik kralja lahko manjši in zato iz plemenitejšega gradiva. Stroški gotovo ne bi, po obsegu računajoč, presegljeli Prešernovega spomenika, ki je ves iz drugega gradiva in bronu in je — preračunan na sedanjo valuto — stal nekako 1.000.000 Din — ne pa 25.000.000 Din — posebno pa še danes, ko so cene delavnin močnem tako nizke.

Da bo našim bralcem primerjava prof. Plečnikove misli in zasnovne ing. Hermana Husa lažje mogoča, prinašamo danes še tloris nasove preureditve Zvezde.

Po teh pojasnilih projektanta g. ing. Hermana Husa je stvar seveda drugačna, kakor smo posneli po njegovem narisu, ki ga je mestnemu gradbenemu uradu predložil s tlorisom, in kakor smo videli na njegovi perspektivi, ki smo jo objavili pred sejo mestnega sveta že v 2. številki z opisom da je nasad v stilu rokoko torej strižen. Sedanje pojasnilo bi bilo zato predvsem potrebno takoj, ko je izšla ta iz narisu in perspektive čitana konstatacija, zlasti pa pred odločitno sejo mestnega sveta, ker bi po današnjem pojasnilu, ki perspektivo in naris nasada bistveno izpreminja, sploh ne bi bilo takega strokovnega mnenja ravnatelja mestnih nasadov g. Lapa, kakršnega smo objavili s perspektivo vred 26. maja v 34. številki našega lista, niti iz takih premis pravilno izvedenih naših zaključkov.

Dopust v Parizu

Iz Ljubljane do Pariza je 24 ur vožnje z brzovlakom. Za prvo polovico poti rabi vlak 18 ur, za drugo polovico poti, to je od Basela do Pariza, pa samo 6 ur. Ako bi se torej Francoska začela pri Jesenicah, bi bilo iz Ljubljane do Pariza samo 12 ur. Obratno je pa ravno prva polovica poti neprimerno lepša. Ko prvi jutranji žarki pozlate grebene tirolskih planin, prilazejo vsi potniki z neprespanimi očmi in težko glavo k oknom in strme na snežnebele gorske velikane in prvo nežno pomladansko cvetje in zelenje, ki beži nazaj daleč v neskončnost kot mladostne sanje. Izrazi občudovanja se izvijajo potnikom iz prsi:

>Divno!
>Wunderschön!
>Tres jolite!

Samo Madžar robanti v kotu: »Teremtete...«. Ne more razumeti, kako morejo živeti ljudje v tako »grdih« gorah. Vrhunec prirodne lepote za njega je prostrana pusta, polna goveda in prašičev.

Prvi koraki, ki jih novinec usmeri v nočnem mraku s kolodvora v »Babilon ob Seini«, so polni ponosa in samozavesti. Svoboda, enakost, bratstvo. Uradniku se ni treba balj disciplinske preiskave, ker bi predstojnika pozdravil v za terec premalo vdanemu tonu ali pa klobuk za centimeter premalo oddaljil od glave, kakor to predpisujejo uradne okrožnice in drugi zakoniti predpisi... Kmalu pa slede razočaranja. Nepregleden kaos ljudi na avtomobilu ovira svobodno kretanje. Smrad po zgorelem bencinu duši prsa.

Poč do Montmartra je dolga. Poskusim podzemeljsko vožnjo z Metro. Ko hočem stopiti na peron podzemeljskega kolodvora, se vrata na hodniku avtomatično zapro in moram počakati, da se zopet avtomatično odpro. Ko stopim v voz, se vrata za menoj zopet avtomatično zapro. — Vozim se kakšno dobre pol ure, menjavam vlake, do Montmartra pa le ne pridem. Hočem se vrniti nazaj v hotel, pa tudi več ne znam. V občutku, da sem se izgubil v podzemlju Pariza, se odločim, da grem ven na ulico. Nekje najdem avtomatične stopnice, podobne toboganu na ljubljanskem velesajmu, samo da niso tako nevarne. — Previdno stopim na nje in čez nekaj časa sem zopet v vrvenju na ulici. Občutek, da sem se izgubil me iritira dalje. V žepu poiščem naslov svojega hotela. K sreči ga najdem, sicer bi moral telefonirati domov v Ljubljano po naslov, tako kot tisti filozof, o katerem je ljubljansko časopisje lanske leto tako humoristično poročalo. Taksi me čez dobre četrt ure postavi pred moj hotel, ki je ves v temi. Prilisnem na gumb. Vrata se avtomatično odpro in na hodnikih začare žarnice. Par minut letam po hotelu in iščem svojo sobo, katere pa za vrata ne morem najti. Naenkrat luči avtomatično ugasnejo in krog mene je egiptovska tema. Strašen občutek! V temi tipati dalje se ne upam, ker me lahko smatrajo za vlomilca — apaša — ali pa celo za terorista iz Janka Puzste. Spomnim se, kako strogo me je francoski carinik zasliševal v Baselu in kako temeljito je epregledal mojo prtljago, ako nimam s seboj kakšnih peklenjskih strojev... Začnem obupno klicati na pomoč. V hipu se hotel razsvetli in čez par trenutkov priteče madame v pižami in mi vsa razburjena odpre vrata — nahajal sem se ravno pred svojo sobo...

Stolica sultanov

Prijatelj Pulfermaher, ki mu je znana v Carigradu vsaka luknja, bi mi rad razkazal mesto, pa je tako truden, da komaj stoji.

»Veste, dnes sem revež, danes bom počival, jutri pa začnem na vse zgodaj.«

Prtljago pustim v sobi in se odpravim pohajkovat po mestu. Najprej grem nazaj, odkoder sem prišel in dalje po glavni ulici do prvega mostu, ki veže Galato s Stambulom. Tu se vzpnem na desno po strmini k staremu stolpu, odkoder imam krasen razgled na vse mesto, na Galato z njenimi ogromnimi skladišči tovorov s celega sveta in z njenimi pestrooblečenimi množicami najrazličnejših narodnosti, ki valove noč in dan po ozkih ulicah tu pod menoj, na zdaj temnomodri zaliv Zlatega roga z nebrojnimi parniki, ladjami in čolni, na turški del mesta onstran zaliva: na Stambul, ki ga z Galato vežeta dva lesena predvžna mosta, na Skutari, azijski del mesta, ki se kar potaplja sredi topolov, cipres in minaretov ter na evropski del za menoj, na gosposko Pero z vilami, širokimi, ravnimi, tlakovanimi ulicami in krasnimi parki.

Neizrečeno lep je Carigrad, to morje streh, kupol, minaretov in stolpov v najrazličnejših barvah sredi zelenja vrtov in livad, obkrožen od sinjine neba in modrine neskončnih morskih voda. Solnce ga obseva dan na dan in v njegovih žarkih blešče v nebu jasno zlato polmeseči minaretov in mošej ter križi cerkva. V z ulic, z mostov, s parnikov buči nepretrgano hrušče in trušč boja množice za vsakdanji kruh.

Od vseh strani sveta prihajajo množice semkaj, se trudijo, pehajo, se izživljajo in odhajajo, odkoder so prišle. Kdo vpraša zanje? Kdo se jih spominja? Carigrad pa raste, raste in se razvija na vse strani in — bogati. In kakor pred dva tisoč leti svetila nanj solnce in mesec, mežikajo mu zvezdice in ga uspavajo. In veter se igra v vrhovih njegovih temnozelenih cipres in jagredov in šušlja po cvetočih gredah polpozabljenih vrtov pravljice o čudovitih tajnah harema.

Milijonsko mesto je Carigrad, do leta 1919. stolno mesto turških sultanov in največje trgovsko središče vzhoda. Zato je pa njegovo prebivalstvo tako pisano, kakor redkokje na svetu. Ni je skoraj narodnosti, ki bi ne imela svojih predstavnikov v tej pisani družbi. Seveda je največ Turkov (nad pet sto tisoč), potem Grkov (dve sto tisoč), Armencev (osemdeset tisoč) in Judov (sedemdeset tisoč, večinoma španskih). Turki živijo večidel v Stambulu in Skutariju, Grki v gotovih delih Stambula (Fanar), Pere in Galate, Armenci v Peri in Galati, Židje v Balatu in Hasköj-u in seveda tudi v Galati, Evropeci pa največ v Peri.

Da cvete v tem mestu trgovina je razvidno iz velikega števila tu naseljenih Grkov, Židov in Armencev, ki so priznani najpremetnejši trgovci sveta. Navidez žive med seboj družno, toda na tihem se sovražijo ko psi in mačke in pri najmanjši priložnosti to tudi pokažejo. Židovski, oziroma grški, ali armenski pogromi v Carigradu niso redkost in včasih se razvijejo

v pravcate bitke in pokole. V prejšnjih časih pod slutani je šta ta stvar gladko od rok: Armenci ali Grki, ali pa Židje so se v ta namen poslužili kakšnega neznanega slučaja in nahujskali pristaniško tolpo in druge mohamedance na nasprotnika, češ da je oskrnil njih vero. Na tak način so leta 1821. Turki poklali na tisoče Grkov in celo njihovega patrijarha, kakega pol leta pred mojim prihodom so pa Grki napadli Armence, jim s pomočjo turške drhali izropali trgovine in domove ter jih na stotine pokončali, ali pa še žive v vrečah pometal v morje.

O tem pogromu si mi pravili Pulfermaher in Črnogorci naravnost grozotne stvari, o katerih je pa bolje, da človek molči.

Drugo jutro me zbudi Pulfermaher na vse zgodaj. Greda do mostu, plačava vsak metalik za prehod čezenj in stopiva onstran Zlatega roga na stambulska tla. Tu je najstarejši turški del mesta z najlepšimi sultanovimi palačami, univerzo »visoko porto« (palača velikega vizirja), dvema najlepšima mošejama: Hagio Zofijo in Sultan Ahmedovo na starem Konjskem trgu (At-Mejdan).

Mošja Hagia Zofija je nekdanja znamenita bizantinska cerkev svete Zofije, veličastna stavba, ki je bila že večkrat do tal podrti ali je zgorela, pa so jo spet sezidali. Kljub spremembe iz cerkve v mošjo, opaziš visoko pod oboki na več mestih simbol krščanstva — križ, ki ga ni mogel uničiti niti zob časa.

Na At-Mejdanu, nekdanjem bizantinskem hipodromu stojita janičarski muzej in obrtna šola. O lepoti nekdanjega dirkališča, ki so ga zaporedoma razdejali križarji in

To-le dekle so si letos Francozi izbrali za najlepšo Francozinjo.

Turki, pričajo trideset metrov visoki egiptovski obelisk Teodozija II., steber Konstantina VII., potem še en obelisk iz kamnatih kock ter bronasti kačji steber iz Delfi. Tukaj je tudi mramorni vodnjak, ki ga je dal postaviti kajzer Wilhelm v znak nemško-turškega prijateljstva.

Znamenit je tudi stambulski Bijuk-čarši (veliki bazar, trg), ki je ves pod streho in v katerem je nad tri tisoč prodajalnic, trgovin in obrtnih delavnic. Vsaka vrsta obrta ima svoj skupen oddelek, na enem kraju so čevljarji, tam spet kleparji, trgovci z blagom, vezeninami, preprogami itd. Zanimivo je opazovati življenje na trgu in če greš drugam, se rad vračaš še in še na ta kraj.

Tako-le tavam po mestu iz dneva v dan, vse me zanima, vse bi rad videl, vsemu bi rad prišel do dna. Hodim po krivih, ozkih ulicah Stambula, oziram se po zamreženih oknih haremov, če ne opazim kje črnih zametastih oči mlade turške ženske, vprtih radovedno vame; v duši me veseli prostovoljna ali neprosivoljna zadrega Turkinje, ki jo zagledam izza ogla v samotni zagati brez predpisane zagrinjala čez mlo obličje. Vroči dnevi so in ker imam denar, pijem buzo in razne druge turške hladilne napitke, posedam s Pulfermaherjem po žganjarnah, ker Turki ne smejo piti vina; ali pa postajam pod senčnatim drevjem na dvoriščih mošej in opazujem igro otrok ter jem sočne dinje in drugo vzhodno sadje.

Drugič grem zopet v gosposko Pero in postopam po tratoarjih širokih asfaltiranih ulic, ali pa sedem na mestni osebni parnik in se vozim po Zlatem rogu in Bosporu ob krasni bohotno zeleni obali mimo sultanovih in vezirjevih palač daleč na vzhod, izstopim kje in grem v prosto naravo. Radovednost me žene notri do tedanjega sultanovega bivališča zunaj mesta, do Ildic-Kioska. Grad je ogromen, okrog njega pa vse polno vajašnic. Po nepazljivosti pridem preblizu, pa me zajame straža. Sprašuje me, kaj tukaj počnem ali kaj iščem. Razumel nisem niti besede, toda zdi se mi, da je bilo tako. Ker ne znam turško, povem po domače. Že me hoče vleči na stražnico, ko pride slučajno mimo časnik-Albanec. kateremu povem srbski, kako in kaj. Svetuje mi, naj jo popišem kakor mogoče hitro proč od tu, ker stvar bi lahko postala zame jako kočljiva, saj Anatolijci ne poznajo v takih zadevah nobene šale.

Toda denarja je vedno manj. Zato hodim spat na ravno streho hotela in plačam samo en metalik. Od tukaj poslušam pozno v noč vrvenje mesta, ko pa vzide solnce, pa občudujem na stotine papirnatih zmajev, ki plavajo skoraj nepremična visoko nad strehami Galate. Menda bi večno živel v tem mestu, če bi ne postalo gmotno stanje tako nerodno, tako pa moram gledati, da se poborem čimprej od tu. Skoraj za zadnji denar, se odpeljem s priporočilnim pimom črnogorskih prijateljev k poslaniku, ki mi izroči zaprto pismo za ruskega generalnega konzula, stanujočega v Peri. Tam dobim vizum za Rusijo in brezplačen vozni listek do Odese.

R. Peterlin-Petruška.

Čitajte in razširjajte

»Glas naroda«!

Križanka (Štev. 2)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11					12		13		
14				15		16		17	
18			19				20		21
		22			23			24	
	25			26		27			
28				29		30			31
32			33			34			35
36		37		38				39	
40			41		42		43		
44						45			

Vodoravno: 1. desni pritok Savinje, 6. reka v naši banovini, 11. gora v Savinjskih alpah, 13. riba, 14. žensko ime, 15. žensko ime, 17. srbohrv. veznik, 18. predlog, 19. nasprotno od »mlada«, 21. začetni črki krstnega in rodb. imena našega največjega pisatelja, 22. osebni zaimek, 23. kraljica čebel, 25. predlog, 27. majhen otrok, 28. polje, na katerem je bila poražena srbska vojska na Vidov dan, 30. isto kot 18. vodoravno, 32. del voza, 33. srbohrv. prislov kraja, 35. kazalni zaimek, 36. števnik, 38. začimba, 39. strd, 40. sorodnik, 42. srednjeameriška republika, znana po prekopu med Atlantikom in Tihim oceanom, 44. reka v Sibiriji, 45. vzklík.

Navpično: 1. reka v Drinski banovini, 2. žensko ime, 3. žensko ime, 4. tukaj, 5. drag kamen, 7. kratica za Rdeči križ, 8. veznik, 9. jedilno orodje, 10. žensko ime, 12. prvi človek, 16. mesto v Romuniji, 19. moško ime, 20. prestolnica Grčije, 22. jadranski otok, 24. ime naše filmske igralk, 25. mesto v Jugoslaviji, 26. žitarica, 28. sklon od »kost«, 29. nasip, 31. veznik, 34. del roke, 35. mrak, 37. ostrina, 39. poljska cvetka, 41. osebni zaimek, 43. nikalnica.

Rešitev križanke štev. 1

Vodoravno: 1. krava, 6. Brest, 11. regina, 13. usta, 14. Oka, 15. krt, 17. tat, 18. pa, 19. pater, 21. la, 22. ta, 23. Agadir, 25. Roma, 27. Akon, 28. Vineta, 30. en, 32. um, 33. tobak, 35. na, 36. zet, 38. sel, 39. jod, 40. esej, 42. laguna, 44. Marat, 45. Nadir.

Navpično: 1. Kropa, 2. Reka, 3. aga, 4. vi, 5. Anka, 7. Ru, 8. est, 9. Stalin, 10. Tatar, 12. Arta, 16. tega, 19. pamet, 20. Rakek, 22. ton, 24. Don, 25. rimesa, 26. Atos, 28. Vuzem, 29. Abel, 31. kadar, 34. Alan, 35. Noni, 37. ter, 39. jud, 41. ja, 43. ga.

Deloma sta rešili Marjetica iz Tihega dola in Arko Irena, št. Vid nad Ljubljano.

Posetnico so rešili vsi pravilno. Pet ugank je pravilno rešilo 53 ugan-karjev.

Zreb pa je določil darilo tem-le: Rudolf Kapš, Potoke, p. Semič; Narath Pavel, Pobrežje pri Mariboru, Vrtna 11; Boža in Ciko Ponikvar, Ljubljana, Masarykova c. 7; Arko Irena, št. Vid nad Ljubljano; Alenčica Pečjak, št. Vid nad Ljubljano, obč. dom; Prevoršek Dušan (pošlji naslov!); Boris Kravanja, Cerknica; Anica Čebular, Breg, p. št. Vid pri Stični; Marko Račić, Rožna dolina c. XVII/20, Ljubljana; Srdjan Cazafura, Maribor, Kralja Petra trg 4/II; Jože Varga, Trbovlje I, Loke 201. — Ostali se le nič ne hudujte, bo pa drugič več sreče.

Emil Vachek:

Kri ne kliče po maščevanju...

Oče se je pravkar vrnil z namestništva. Sedel je za mizo in zrl predse kakor obsojenec. Čeprav je to pričakoval, je bil vendar elegično nastrojen. »Če bi zdajle začeli pleniti in ubijati, bi ne bilo nič čudnega,« je rekel. »Dolgo smo jim dajali zgled.«

Popoldne je Bernard oblekel civilno obleko in šel na ulico. Prvo, kar je srečal, je bil bataljon madžarskih vojakov v polnem orožju, ki so ga nekam peljali. Madžari so se ozirali naokrog s črnimi očmi in molčali. V ulici, po kateri so korakali, je bil notar, ki je imel na hiši izvesek s cesarskim orlom. Dva moža sta stala na lestvi in snemala cesarskega ptiča. Na hodniku je stala množica in se smejala. Poveljnik bataljona se je nanjo ozrl, se obrnil proč ter peljal svoj oddelek molče dalje. Za Kamenitim mostom je srečal Bernard prve množice. Vleklo so se tja in sem po mestu in edino, po čemer so hrepeneli, so bili državni znaki. In židom na Prikopih so snemali nemške napise. Še vedel ni, kako je prišel na Vaclavski trg, ko se je začela neizmerna množica, morda jih je bilo petdeset tisoč, pomikati navzdol. Ker se ni mogel izogniti, je zašel v prednjo vrsto in je moral korakati zraven voditeljev, množice čeških častnikov, ki so imeli na čepicah in nekateri tudi na prsih rdeče-bele trakove. Sredi trga je stala veriga madžarskih vojakov, raztegnjena med Vodičkovo in Jindřiško ulico. Za štirimi strojnimi so ležali podčastniki in hladno merili na množico. Toda edin pogled, ki ga je vrgel Bernard na častnike, je zadostoval in spoznal je, da Madžari ne bodo streljali. Nenadno so se dvignili in skoraj neopaženi izginili. Množica se jim

38

ni niti posmehnili. Šele na vogalu Ovocne ulice je mogel Bernard uiti. Vračal se je po staromestnih ulicah domov. Prvič po dolgem času so ga njegova strašila pustila pri miru. Zdelo se mu je, da so bili tam oni trije prednja straža teh, ki povsod odstranjujejo nemške napise in brezobzirno rušijo državo. Čutil je jezo, sramoto in žalost. Bil je Nemeč in Nemci so ravno izgubili igro ne samo tam, kjer so hoteli dobiti novih ozemelj, ampak tudi tam, kjer so jih že imeli. Tristo let razvoja je bilo uničenih in postali so spet kolonisti, ki bodo izročeni prebivalcem na milost in nemilost.

To stanje relativnega miru je trajalo vse dotlej, ko se je pred njim nenadno pojavil Letz.

PETO POGlavJE

1

Pred vojno je šla preko današnje Podkarpatske Rusije važna železnica, ki je vezala Ogrsko z vzhodno Galicijo. Nепrestano se dvigaje po ozemlju Gozdnih Karpatov, je dosegla v užoškem klancu najvišjo točko in začela iti nizdol v Galicijo. Leta 1919. je bila napetost med republiko Poljsko in češkoslovaško zaradi Tešinskega, in železnica ni vozila dalje kot do postaje Užoka, ki leži pod klancem.

Bernard je izstopil v Užoku in si preskrbel voz, ki ga je peljal v Volosjanko.

Povodi, ki so ga tja vlekli, so bili komplicirani. Odkar se je spet pojavil Letz na njegovem obzorju, mu je bilo zaradi te stvari kakor človeku, ki je navidezno zdrav in močan, a sluti, da raste v njem neka nesrečna bolezen. Vedel je, da bi ravnal pametneje, če bi se nehal baviti s preteklostjo. Toda to ni bilo mogoče. Tisto čudno stanje, ki je nastalo v njem po državnem prevratu, stanje, v katerem je mogel hoditi okrog te stvari, hlineč se, da je ne vidi, to stanje se

je izpremenilo. Človek se sčasoma privadi. Če ima v telesu tuj predmet, ga izolira ter dirigira živčno službo drugam. Toda prav zdaj je ležišče te izolirane stvari iznova oživel ter mu trgalo poti nadomestnih vodov.

Včasih je bil tako duševno izčrpan, da je bil pripravljen dati prednost vsakemu rešenju pred to uničujočo igro skrivalnice pred samem seboj.

To je bilo nekaj prav posebnega; Letz se ni oglašal, ker se je sam bal; torej je bilo verjetno, da grozi nobena nevarnost. Nihče niti pomislil ni na to, da bi ga gnal na odgovor. Navzlic temu ga je z neodoljivo silo vleklo v tiste kraje, kjer se je to zgodilo. Moral se je peljati tja, čeprav je slutil, da se bo potovanje končalo z nesrečnim rezultatom. Doslej se je mogel opirati vsaj na en steber. Doslej je veroval, da so bili vsaj njegovi nagibi pravični, naj so bile že okolnosti njegovega dejanja kakršnekoli. Ti ljudje so bili izdajalci in storil je samo to, da je pospešil njihovo kazen, za nekoliko ur. Često se je bavil z nekaj stavki, ki jih je izgovoril Letz takrat, ko ga je zasliševal. Rekel mu je, da ni dognano, da so ti ljudje res delali to, za kar jih je dal usmrtiti. Dasi je bilo vse odvisno od tega, da je Letz samo blebetal, je Bernarda neodoljiva sila vlekla ravno k temu, kar je storil.

Pripeljal se je tja, da bi poskusil na kraju samem raziskati, kako je to v resnici bilo.

In do poslednjega trenutka je upal, da ne bo mogel ničesar raziskati. Vojna je večkrat prešla te kraje, Rusi so se tu vgnezdili za pet dolgih mesecev. Potem se je tod vlekla v neprestanem boju armada generala Böhma—Emolija. Bržčas ne najde kamena na kamenu in vse bo tako premetano in razhojeno, da ne bo mogoče preiskovati. Nekoliko bo pogledal in se vrnil z zavestjo, da je hotel storiti, kar je bilo v njegovi moči, a da so mu to višje sile zabranile.

Nova organizacija svetovnih armad

Takorekoč pred našimi očmi se izpreminjata notranji ustroj in zunanja oblika današnjih armad v večini evropskih in izvenevropskih držav. Prvi in glavni vzrok je pač sodobni tehnični napredek. Drugi nič manj važen pa je sila in potreba tistih držav, ki so jim mirovne pogodbe naložile omejitve njih vojaške sile. Problem organizacije vojske je tesno povezan s taktičnimi in strateškimi problemi bodoče vojne.

O tem razpravlja vojni strokovnjak M. Tuhačevskij v moskovski »Pravdi« in nič čuda, da je njegov članek, ki vpoštevava razne smeri in šole v tem vprašanju, vzbudil splošno pozornost.

Zračna vojna

Najradikalnejša šola je Douhet-Helder-ova, ki pravi, da so armade na suhem in na morju v današnji obliki sploh zastarele, da pehota, konjenica in topništvo sploh ni več neobhodno potrebno. Vojno letalstvo samo je dovolj močan činitelj, ki z nenadnim napadom na važna središča preseneti sovražnika, mu prizadene težke izgube, ga onesposobi za nadaljnji boj in s tem odloči vojno.

Ta strategija ni znana v vseh svojih podrobnostih. Znan pa je Helderov roman »Uničenje Pariza«, ki je gotovo močno vplival na vlade in generalne štabe cele vrste držav. Poprej se je smatralo zračno brodogojstvo kot pomožno sredstvo, ki v izdatni meri lahko podpre operacije na suhem in na morju. Danes pa je Francija ustvarila posebno ministrstvo za letalstvo in Združene države v Ameriki imajo svojo samostojno zračno armado. Napredovala je tudi letalska tehnika in tehnika oboroževanja na letalih. Vojno letalstvo ne napreduje samo številčno, temveč se ustvarjajo najmodernejši tipi, stopnjuje se hitrost streljanja in točnost zadevanja. Letala se oborožujejo s topovi, raznimi razstrelivi in kemičnimi sredstvi, o katerih vemo samo to, da bodo sipala grozo in smrt, da se bomo morali proti njim braniti z maskami in zakloni, njih natančnejša sestava pa je vojaška tajnost države, ki jih hoče uporabljati.

Vojna v zraku in na suhem

Druga šola je Fullerjeva, ki misli, da odločilna vloga v vojni ne pripada samo letalstvu, temveč tudi motoriziranim enotam. Pehota, konjenica in topništvo, vsaj takšna kakršna je danes, se je preživela in lahko poroma med staro šaro. Naborniška vojska, rekrutirana po sistemu splošne vojaške dolžnosti in izučena v kratkem roku prezenčne službe, je tudi že izgubila svoj pomen. Trden temelj bodoče vojske je najemništvo z dolgoletno službo in tehnično izučbo. Stara in nova vojska sta glede vojne sposobnosti v razmerju kakor jadrnica proti drednotu. Za Anglijo predlaga Fuller 5 mogočnih divizij (37.200 mož), ki lahko takoj stopijo v akcijo, 3 kadrske divizije (36.000 mož), ki bi takoj postavile 9 motoriziranih divizij, 4 motorizirane divizije pa bi dali dominioni. Vsa vojna sila bi dala torej 18 motoriziranih divizij. Ne prikriva težkoč, na katere bi naletela ta reforma že v samih generalnih štabih. Ti so bili že od nekdaj konservativni, držali so se starih tradicij, pokriti z očesno mrežo, da kot otroci preteklosti niso mogli jasno videti nalog, ki jih stavi nanje bodočnost. Saj tudi res ni mogoče povezati nove tehnične možnosti in zahteve v stare organizacijske oblike.

Na Fullerje se naslanja von Seeckt, ki tudi hoče imeti manjšo napadalno armado, obstoječo iz samih večletnih prostovoljcev. Loči se pa od Fullerja v tem, da se ne mara odpovedati ljudski rezervi kot obrambni armadi. Vendar pa se naj redna armada z njo ne dopolnjuje v miru, temveč naj se v vojni iz nje ustvari druga obrambna črta.

Armada vseh vrst orožja

Praktično pa bodo v bodoči vojni sodelovale vse vrste orožja. Predvsem enote mogočnega, samostojnega ali drugim enotam podrejenega letalstva. Potem motorizirani oddelki s pehoto in konjenico. Konjenica sicer ne bo več tako važna, ker jo čimdalje bolj nadomeščajo in izpodrivajo motorizirani oddelki.

Francoski strokovnjak De Gaulle predlaga za Francijo motorizirano armado, vendar pa razume pod motorizacijo nekaj drugega ko Anglež Fuller. Ta misli pri motorizaciji skoraj izključno na tanke.

De Gaulle predlaga za Francijo stalno najemniško armado šestih divizij, ki bi pa imela poleg tega še sledeče enote: 1 lahko divizijo (lahki avtomobili, lahki topovi itd.), 1 brigado težkih tankov, pripravnih za napadanje stalnih utrd, 1 brigado težkega topništva, 1 strojni polk, 1 spojni polk, 1 polk za maskiranje, 1 polk poizvedovalnega in 1 polk napadalnega letalstva.

Vsaka temeljna divizija bi imela tri različne brigade. Prva brigada bi obsegala 1 polk težkih tankov in 1 polk tankov srednje velikosti. Oborožitev brigade bi obstajala iz 150 topov srednjega kalibra, 400 topov malega kalibra in 600 strojnic. Druga brigada bi imela 2 pešpolka in 1 topničarski bataljon s 50 topovi za topničarsko podporo pehoti ter 600 lahkih in težkih strojnic. Tretja brigada bi bila topničarska; imela bi dva topničarska polka in 1 oddelek protiaerovonskega topništva. Poleg tega bi bil pri vsaki diviziji še po 1 oddelek poizvedovalnega in opazovalnega letalstva, po 1 poizvedovalen, tankovski in avtomobilski oddelek ter po 1 strojni in spojni bataljon ter bataljon za maskiranje.

Po De Gaulleovih mislih se bo v bodoči vojni armada pomikala kakor gosonca. V poljubnem terenu bo znašala njena hitrost kakih 15 km na uro. V primeri s francosko armado v avgustu 1914. leta bo njena gib-

nost desetkrat večja, njena strelska sposobnost vsaj še trikrat tolikšna, obrambna sila pa se s prejšnjo sploh ne da primerjati. Če še upoštevamo, da se bodo vojaki bojevali na fronti, ki bo desetkrat krajša in da bodo kot stalni najemniki tehnično popolnoma izvežbani, si lahko ustvarimo pojem o tem, kako mogočna bo ta armada.

V armadah, ki so si še pustile pehotne in konjeniške oddelke, so formirani tudi samostojni motorizirani oddelki. Ti oddelki delujejo skupaj s konjeniški divizijami in niso vezani na druge počasnejše vrste orožja. Vezani so samo na taktično skladnost z njimi in dosegaajo pri končnem napadu na sovražne pozicije najlepše uspehe.

Odločni preobrat k motorizaciji pomeni v francoski vojni teoriji popolno novost. Nov je tudi problem organizacije medsebojnega odnosa motoriziranih sil do pehote in konjenice. Motorizirani oddelki se morajo uvesti in se tudi uvajajo. Vprašanje je samo, kam naj organsko spadajo. Ta problem je mogoče rešiti na ta način, da se ustvari rezerva tankov in se prideli vrhovnemu poveljstvu, lahko se pa poleg tega vrsti tankovske oddelke k pehoti in konjenici.

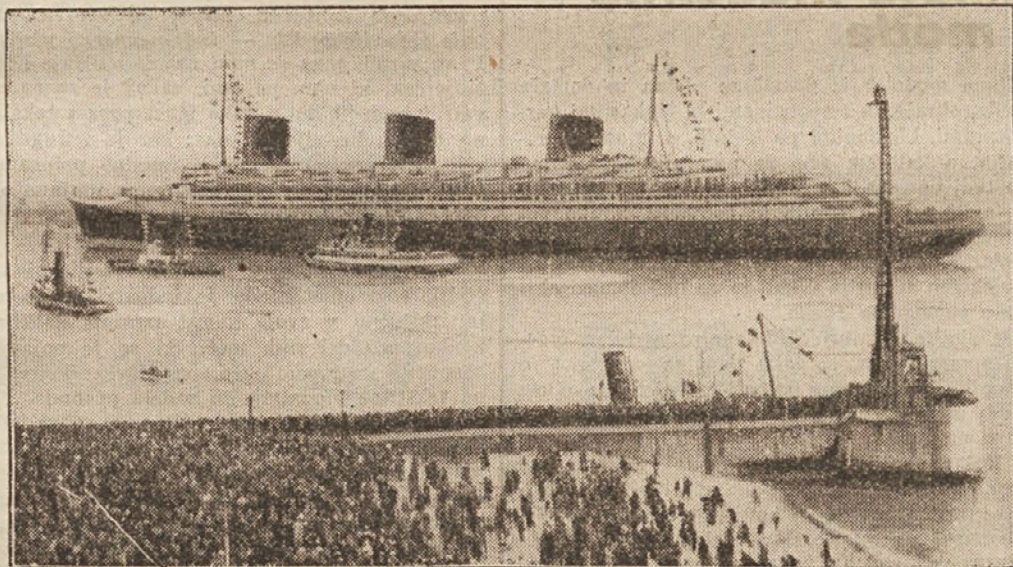
Ustvarjati novo tehniko v starih organizacijskih oblikah pa ni mogoče.

Zakaj so Francozi zgradili „Normandijo“?

Novi prekomornik »Normandie«, ki je največji na svetu, je v soboto ob 18. uri odplul iz Havra. V pristanišču je bilo zbranih nad 100.000 ljudi, ki so parnik viharno pozdravljali. Prekomornik se je ponoči ustavljal delj časa v Southamptonu. Tamošnji župan je v spremstvu uglednih zastopnikov angleških oblastev prišel na ladjo, da pozdravi soprogo predsednika francoske republike go. Lebrunovo in ministra za trgovinsko mornarico, ki sta se udeležila tega prvega potovanja kot častna gosta.

Francoski brzi parnik »Normandie«, ki bo te dni uvrščen v službo za prekoceanske vožnje, je največja potniška ladja na svetu. Parnik je 300 m dolg, ima 70.000 registrskih ton, 160.000 konjskih sil, vozi 30 vozlov

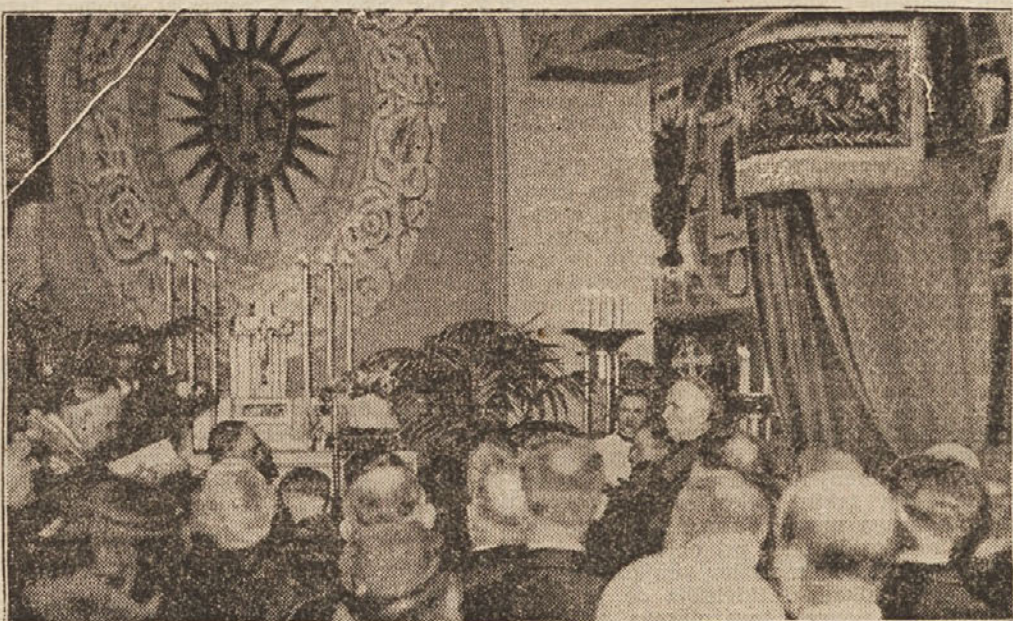
Ta parnik je last Splošne prekoatlantske družbe (Compagnie Generale Transatlantique). Po pogodbi, ki jo je družba sklenila z državo, ima pravico prevažati pošto, uživa državno subvencijo, mora pa v določenih presledkih skrbeti za nove gradbe. Ko je leta 1927 zgradila parnik »Ile de France«, je prevzela dolžnost, da še pred letom 1932. zgradi nov parnik, ki bo prejšnjega v hitrosti in tonaži še prekosil. Nemažno ulogo je pri tem imel silen dotok tujcev, ki se je zlivljal v letih visoke konjunktore iz Amerike v Evropo, zlasti v Francijo. Računalo se je pri tem tudi z možnostjo, da se poveča hitrost vožnje in da se za 14dnevno

(55 do 60 km) na uro ter prevozi morsko pot od Le Havra do Newyorka v štirih dneh in pol. S to ladjo in s mlajšim parnikom »Ile de France« (242 m dolžine in 48.000 k. s.) ter starejšim »Paris« (223 m, 40.000 k. s.) stopa Francija v ospredje severnega atlantskega prometa, vsaj v kolikor se tiče tonaže. S tem namerava Francija izravnati prednost, ki jo je dosegla Nemčija z zgraditvijo svojih velikih, hitrih in modernih enot »Bremen« in »Evropa« po približno 50.000 k. s. in Italija s svojima ladjama »Rex« in »Conte di Savoia« (v južnem atlantskem oceanu) ter tekmovati z angleško starejšo »Akvitanijo« in novo, še nedodelano »Queen Mary« (75.000 ton, 30 vozlov), ki je zamišljena kot angleška protiutež »Normandiji«.

vožnjo v severnem atlantskem oceanu namesto treh parnikov uporabljata samo dva in na ta način znatno prihrani na stroških za osobe, kurivo, obrestovanju investirane glavnice in vsem drugim.

Nova ladja ima že svojo zgodovino. Graditi se je začela v dobi velikega osebnega prometa, izbruh svetovne gospodarske krize jo je zatekel ravno sredi gradnje. Ko je bilo treba leta 1931. družbo sanirati s pomočjo države, je nastalo vprašanje, ali naj se ladja gradi dalje ali pa kar odpiše 300 milijonov frankov, ki so bili investirani v dotedanji gradnji ladje. Vprašanje ni bilo samo prometno-gospodarsko, temveč tudi socialno, ker je bilo v graditvi zaposlenih 3000 ladjedelniških delavcev in v posrednih industrijah istotoliko. Sklenilo se je graditi

Svečana blagoslovitev na »Normandie«.

v počasnejšem tempu v nadi, da se potniški promet medtem izboljša in da se bodo izplačali višji gradbeni stroški. Svetovni osebni promet pa se je vedno bolj krčil, padanje angleškega funta mu je sekalo vedno večje rane in v Franciji so se že jeli povpraševati ravno tako kakor v Angliji glede parnika »Queen Mary«, če ta investicija ni zgrešena in če gradnje ne bo nazadnje morala plačati država. Dočim javnost s ponosom gleda na tehniko zgrajene ladje in je njena prva vožnja naroden dogodek prve vrste, pa trdijo trezni računarji, da bo radi »Normandije« porastel potniški promet kvečjemu za kakih 10.000 oseb na leto. Če bo v letu 20 voženj, bodo dale kakih 100 milijonov dohodkov iz potniškega, poštnega in tovornega prometa. To pa je komaj dovolj za kritje obratnih stroškov in za delno kritje velikih generalnih izdatkov. Da bi se glavnic obrestovala ali celo amortizirala in odpisovala, na to ni zazdaj niti misliti. Pri tem so potniške cene znižane skoraj na polovico cen, ki jih je svoj čas v dobi visoke konjunktore imela »Ile de France«. Res je sicer, da takšne vrste ladja privlačuje nase potniški svet, vendar moramo pomisliti, da je v severnem atlantskem oceanu dosti tekmecev in da bo zlasti nevarna tekmovalka angleška »Queen Mary« tudi še tedaj, če se družbi Generale Transatlantique in Cunard Line med seboj sporazumeta in v medsebojni prizanesljivosti uredita vožnje in cene. V koliko se bodo izplačale doprinesene žrtve, ostaja nejasno.

Treba pa reči, da prevzemajo nase podobne žrtve tudi v drugih državah. To ima svoj socialen pomen, treba je pač ljudstvu preskrbeti dela in zaslužka. 11 francoskih družb ima 15 ladjedelnic, ki zaposlujejo 15.000 do 16.000 oseb, pa to je komaj polovica predvojne zaposlitve. Prav takšne razmere so tudi v dobavnih industrijah. Posebni vzroki so bili, da se je v letih 1928 do 1932 gradilo več francoskih parnikov (55) v inozemstvu kakor pa doma (46), po tonaži pa znaša to razmerje, če izvzamemo »Normandijo«, 216.000 ton : 292.000 ton. Tega je kriv francoski protekcionizem, ki ima za posledico višje mezde, in višje cene za surovine in proizvode, med tem ko zgrajenih ladij samih ne more zaščititi, da bi n. pr. udaril zaščitno carino na ladje, zgrajene v tujini, ker bi s tem svojemu lastnemu pomorskemu prevozniku otežkočil uspešen boj z inozemskim prevoznikom. Največja težava je v tem, da bi moral francoski prevoznik v svoji borbi za obstanek graditi z enakimi stroški kakor inozemstvo, če noče v borbi podleči, da mu pa francoska ladjedelniška industrija te enakosti nikakor ne more dati. Če je Francija vkljub temu hotela utrditi svojo pozicijo trgovsko-pomorske sile v severnem atlantskem oceanu in dati dela svoji ladjedelniški industriji, ki carinsko nikakor ni zaščitena, potem ni preostalo državi nič drugega kakor potrebno zaščito nadomestiti s direktno državno podporo.

V tem je iskati tudi globlji razlog. Zakaj se je gradnja »Normandije« začela in vkljub vsem pomislekom z velikimi javnimi žrtvami in garancijami končno tudi srečno dovršila. Velika paroplovba, ki ne bi imela zaupanja sama vase in v boljšo bodočnost, ne bi zaslužila tega imena. Zeleti je, da bi izboljšanje svetovne konjunktore samo opravičilo obstanek takšnih pomorskih kolosov. Če pa izboljšanja ne bo, potem pa je mogoče dvoje: ali boj in divja medsebojna tekma za prevoz ali pa — in to je verjetnejše — medsebojni dogovor prizadetih pomorskih družb, ki morajo vpoštevati na eni strani interese svoje lastne rentabilnosti, na drugi strani pa tudi interese potnikov in tovornikov in ne v najzadnji vrsti tudi interese — davkoplačevalcev.

Poroka po germanskem običaju

Južno nemški dopisni urad poroča o poroki po starem germanskem običaju v mestu Pforzheim. Poroka je bila v mali dvorani mestne hiše, ki je bila v ta namen na poseben način okrašena. Vsa dvorana je bila odeta v zelenje, v opredju pa sta se postavili na levi in desni strani dve vrsti udarnikov. V sredini je bila poročna miza, ki sta jo krasila dva prepletana starogermanska znaka o človeku. Na mizi je bil iz cvetic zvit solčni venec na modrem dnu. Levo in desno od mize so stali baklencosi, za mizo pa sta stala plamenik in govorniški oder. S poročnim zborom iz »Lo-hengrina« se je začela slovesnost. Zastopnik novega običaja SS-tovariš Elling je nato imel obredni govor, ki se je naslanjal na pesem iz Edde o Helgi in Sigrun. Obredni govor so spremljali govorniški zbori. Nato so podali poročencema na srebrnih krožnikih kruh (kaleča zemeljska sila) in sol (simbol čistosti), na konec pa sta dobila prstane. Prva poroka po starogermanskem običaju v južni Nemčiji je bila sklenjena.

Narod, ki pozablja brate v sužnosti, tepta svojo čast! — Branibor se briga zanje. — Pristopajte!

Mednarodni ženski kongres v Carigradu

Od 18. do 25. aprila je zboroval v Carigradu v Jildizovi palači 12. kongres Mednarodne ženske aliance za žensko volilno pravico in enake državljanske pravice, pod predsedništvom gospo Corbett Ashby. Kongresa se je udeležilo 250 delegatki iz pet in tridesetih držav; med njimi je bilo tudi mnogo žen iz vzhodnih držav, n. pr. Indijke, Egipčanke in Iranke. Udeležilo se ga je tudi 26 Jugoslovanek, deloma kot delegatke, deloma kot gostje, med njimi kot zastopnica naše največje ženske organizacije, Jugoslovanske ženske zveze, ter kot članica izvršnega odbora aliance ga. Milena Atanackovićeva. Uradna jezika kongresa sta bila francoski in angleški. Turške oblasti so udeleženke zelo slovesno sprejele in izdale ob tej priliki posebno serijo znank s slikami posebnih znanih in zaslužnih žensk, med njimi pisateljice Sigrid Undset in Selma Lagerlöf, znanstvenice Marie Curie, socialne delavke Jane Addams, i. dr.

Glavno delo so opravili odbori. Na dnevnem redu niso bila toliko vprašanja ženskih pravic, kakor bi bilo pričakovati, kakor predvsem splošnejša vprašanja miru, razorožitve in zaščite beguncev. Češka delegatka ga. Hrdinova je predavala o demokraciji in žela obilo odobravanja. Plemenarje se so sprejele več resolucij. Ena izmed njih apelira na vse narode, naj rešijo ogrožen svetovni mir in naj zahtevajo od svojih vlad kot odgovornih predstavnic narodov, da se vestno, po duhu kakor po črki, držijo vseh pogodb, ki izključujejo vojno kot sredstvo za urejanje sporov. Doktrino kolektivne varnosti je treba sprejeti kot edini temelj za organizacijo svetovnega miru. Kolektivna varnost mora stoneti na temelju narodnih pravic in priznanju splošne medsebojne odgovornosti in na sprejetju razsodišč kot sredstva za mirno ureditev sporov. Treba je odreči napadalec vsako pomoč, napadenemu pa nuditi diplomatsko, finančno, ekonomsko in če treba, tudi vojaško pomoč.

Druga resolucija se obrača proti napadom na žensko pravico do dela, posebno pravico poročne žene na plačano delo, ki jih je zdaj opaziti v tolikih državah.

Tretja resolucija pozivlja člane aliance, naj vplivajo na svoje vlade, da dajo D. N. popolne in točne informacije o suženstvu ali polsuženstvu na svojih področjih, da bo moglo D. N. ukreniti vse potrebno na podlagi točnega znanja stvari.

Četrta resolucija sprejema načelo montevidske pogodbe, po kateri ne sme biti razlike med možni in ženami, želi pa razširjenje pogodbe v toliko, da se prizna poročeni ženi pravica, da pridržijo svoje rodno državljanstvo, ohranijo olajša možu optiranje za ženinovo državljanstvo. (V mnogih državah, od l. 1929. tudi v Jugoslaviji, sme žena ob poroki s tujim državljanom pridržati svoje državljanstvo. V mnogih državah pa tega še ni.)

Pri zadnjem zasedanju sta francoska in poljska delegacija še predlagali resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta, v kateri pozivlje Aliansa D. N., naj omili bedo političnih beguncev iz mnogih držav, med katerimi je tudi mnogo žen in otrok in katerih stanje je pogosto obupno. Izdaja naj potne liste onim, ki so z begom izgubili tudi državljanstvo, poskrbi naj za njihovo naselitev in zaposlitev ter za njihovo zakonito zaščito.

Kakor je povedala Lady Astor, aliansa nikakor nima namena zahtevati kakšne ženske premoči, temveč le želi, naj ima demokratično urejena država možnost, da izbira med najboljšimi možni in najboljšimi ženami.

Zanimiva je izjava nekoga angleškega tednika ob tem kongresu. Primerja ga s kongresom medparlamentarne unije, ki se je nekaj prej vršil v isti palači, in sodi, da je bil ženski kongres dosti resnejša zadeva, ne toliko zaradi obravnavanih vprašanj, kakor zato, ker se zdi, da žene vzamejo važna vprašanja miru in demokracije dosti resneje, kakor pa moški, in razpravljajo o njih kot o konkretnih, vsakdanjih potrebah, ne kot o predmetih za teoretska razglabljanja.

Kongres je imel popola uspeh in je dokazal, da znajo žene nastopati resno in stvarno v reševanju svetovno važnih vprašanj.

Domači obrt in domača industrija v službi mode

Paviljon »K« na letošnjem ljubljanskem velesejnu, katerega je naša »Zveza gospodinj« sprejela v čarobno rezidenco kraljice Mode, je — ne le za nas žene, marveč tudi za naše gospodarstvo zelo važen. Prvič nastopamo žene v velikopoteznem stilu, prvič se skušamo dvigniti iz običajnega malomeščanskega nivoja. Glavni namen te sijajne prireditve je pač ta: pokazati ženam imovitejših slojev, da danes kupovati v inozemstvu svoje toaletne potrebščine — ni le greh napram našemu narodnemu gospodarstvu, marveč tudi nesmisel iz strokovnega vidika. Naši narodni saloni ne zaostajajo za tujimi, a naše tekstilne tovarne izvažajo v inozemstvo, celo v modna središča, na slo- in stoltošče metrov svojih tekstilnih proizvodov. Naše umetne svile ne le da dosežajo inozemske proizvode, marveč jih še prekašajo v lepoti barv in vzorcev.

Kaj lahko napravimo iz domačega platna, domačega sukna, domače volne, nam nazorno razkazuje »Ženski Svet«, odnosno njegova nova akcija »Naša Žena«, ki je za to priliko napravila posebne modele. Izdala je tudi krasen

album modelov iz domačega platna in domače svile, okrašenih z vezeninami in čipkastimi garniturami, kleklanimi po lastnih, originalnih načrtih, o katerem smo že poročali. Naše dame in tudi damske krojačice bi se morale posebno ustavi pri teh krojih in pomisliti, koliko poguma in koliko težkega truda je zahtevalo to delo. Neodpustno bi bilo, ako bi brezbržnost naših žen zamorila v kali to, za naš domači obrt tako pomembno akcijo.

Čipkaste garniture, izdelane za modele v omenjenem albumu, so tako popolne v vzorcu in izvedbi, da ustrezajo najbolj razvijenemu okusu in bi se lahko postavili z njimi na vsakem svetovnem trgu.

Naša žena je pokazala na tej razstavi vse svoje sile; pokazala je svojo spretnost kot obrtnica, organizatorka in kot nositeljica novih idej na narodno gospodarskem polju. Želimo ji vsestranskega uspeha, želimo ji pred vsem, da bi našla razumevanje vseh slojev našega naroda, saj je njeno delo usmerjeno na prospeh in dobrobit vseh slojev.

M.

Nekaj za junij

Mladost daje po vsej pravici prednost določenemu načinu oblačila. Telovadna in sportna krepitev telesa ustvarja tudi pri naših dekletih smisel za praktičnost in uporabnost. — Ta-le kostum je posebno praktičen za popoldanske ure. Krojen je iz naravne svile. Jopič je iz živih vzorcev, med tem ko je krilo enobarvno. Lahko pa je tudi narobe. Taki kontrasti so letos posebno priljubljeni. H kostumu pokrijejo glavo z mehkim obrobim klobukom po florentinskem načinu. Taka kombinacija prav posebno dvigne eleganco mlade dame.

Razstava stare češke kraljice. Koncem maja je bila otvorjena v praškem narodnem muzeju »razstava kraljice Dagmar«. Danska kraljica Dagmar je bila rodom češka princesa, Marjeta, hčerka Přemysla II in Adelaide Mišinske. Po ločitvi staršev je živela z materjo v Mišenu, in tam jo je zasnužil danski kralj Valdemar II. Poročila se je z njim 1205. l. Na Danskem je spremenila svoje ime v Dagmar in pod tem imenom je znana v zgodovini. Umrla je zgodaj, 1213. leta, a v tem kratkem času si je dobila sloves velike lepote ter dobrotnice revnih in zatiranih. Postala je predmet mnogih danskih narodnih pesmi in legend, pozneje pa umetnih, danskih in čeških romanov, slik in kipov, ter opere Alojza Jiraneka, ki pa ni prišla nikoli na oder. Razstava prikazuje slike krajev, kjer je živela, dokumente, ki se nanašajo na njeno življenje, narodne pesmi in legende in razne umetnine, ki se bavijo z njo in njenim življenjem.

† Jane Addams. 22. maja 1935 je umrla v Chicagu ena največjih žen našega časa. Jane Addams. Rojena je bila 1860. l. v Cedarvilleu v državi Illinois, USA. Študirala je na Rockford collegeu ekonomijo in sociologijo. Izpopolnila je svojo izobrazbo s potovanji po Ameriki in Evropi. Se mlada je ustanovila skupno z Ellen Star Gates v revni čikaški četrti azil za revne vseljence pod imenom »Hull House«. V tej hiši so bila otroška zavetišča, knjižnice, kulturni klubi, šole in tečajji pod vodstvom profesorjev. »Hull House« je najbrže bil zavetišče tudi marsikakemu revnemu Slovincu, saj je bil namenjen pred vsem vseljencem. Organizacija takih azilov se je razširila tudi na druga mesta. Jane Addams je živahno sodelovala tudi pri občinskem delu v Chicagu in dobila naslov »najkoristnejše meščanke Chicaga«. Udeležila se je tudi sestavljanja novega tovarniškega zakona, borbe proti jetiki in proti trgovini z dekleti. Bila je prepričana feministka. Med

vojno je tvegala vso svojo popularnost v propagandi za mir 1915. l. Vodila je deputacijo žen iz nevalnih držav, ki so obiskale vodilne državnike bojujočih se dežel, da bi skušale prepričati nadaljnje klanje. Istega leta 1915. je ustanovila ga. Addams mednarodno žensko ligo za mir in svobodo, katere predsednica je bila do svoje smrti. Tudi ko je USA vstopila v vojno, ni nehala s svojo mirovno propagando. Pod predsedni-

kom Hooverjem je nabrala na agitacijskem potovanju po vsej Ameriki milijone podpisov za popolno razorožitev. Njeno delo je bilo nagrajeno 1931. leta: dobila je ameriško nagrado Careya Thomasa, ki jo od časa do časa dobi ameriška žena za posebno odlično delo, ter je isto leto dobila skupno z N. Murray Butlerjem Nobelovo mirovno nagrado. Umrla je za posledicami težke operacije.

Delavska vprašanja

Vprašanje minimalnih mezd

Maribor, 1. junija.

Iz nesorazmerja, ki poteka iz nadprodukcije, sorazmerno visokih cen teh produktov in na drugi strani skrajno nizkih mezd delavstva — vleče korist samo eden — to je kapitalist, ki je v obrat vložil denar. Brez večjih naporov, zgolj s spretnim manevriranjem, ki pa je v škodo našim ljudem in našemu narodnemu gospodarstvu, si inozemski denarni mogotci kupičijo pri nas milijonske dobičke, ki se na legalen in nelegalen način stekajo v inozemstvo.

V Mariboru je do 80% celotne industrije tekstilne stroke. Povsem objektivno in bolj na splošno rečeno, od te ogromne tekstilne industrije mesto kot država nima nikakih koristi, na narodno gospodarstvo, vso to mogočno obratovanje nima nobenega pozitivnega vpliva. Zakaj ne? Vsaj v glavnih obrisih zato: Večina tovarniških objektov je sezidanih v najnujnejši obliki, če ne kar predelanih iz starih stavb. Oprema objektov je z nekaterimi izjemami prav tako zastarala. Stroji so stari, že rabljeni in uvoženi iz Avstrije, Nemčije in Češkoslovaške. Mi smo k ustvaritvi tovarniških objektov prispevali samo težaška dela, plačana najnižje. — Sedaj ko tovarne obratujejo, dajemo mi prav tako samo delovno moč za nižja in slabo plačana mesta. Sirovine (bombaž, pletivo, barvila itd.) uvažajo iz inozemstva, ker pri nas tega nimamo. Boljša službena mesta zasedajo zopet tuji. Če primerjamo vse navedeno, pridemo do zaključka, da »naša« tekstilna industrija niti zdaleka ne pomenja za naše narodno gospodarstvo to, kar bi z ozirom, da ima pri nas produktivno delovno moč in tudi trg za konzum, — morala. Še teč: tekstilna industrija ne izpolnjuje niti temeljnega zahtevka našega delavstva: za trdo opravljeno delo — tudi primerno plačilo. Prav zaradi tega se nam nehotе vsiljuje nova činjenica, ki nam pojasni, zakaj je zaznamovani v zadnjih letih tako silen porast tekstilne, tuje industrije pri nas: ker je v Jugoslaviji za tovrstno industrijo izredno pripraven teren (zaščitne carine, razmeroma majhno obdavčenje) in cenena delavna moč, ki se ji v kulturnem svetu ne najde primere.

Že v enem naših člankov o tekstilni industriji, smo omenili, da je industrija spretno in izključno v svojo korist izrabila žalostno konkurenco delovnih moči, ki se je pojavila obenem z nastopom občegospodarske krize, ki pa tekstilne industrije ni zadela prehud. Posledica tekmovalnosti naših delovnih sil za prostoro ob strojih je bila, da so se mezde sistematično zniževale in končno obstale na minimumu, ki niti približno ne dosega tudi najskromnejšega življenjskega standarda našega proletarca. V tej kruti igri s človeško delovno silo, ki je niso mogli ali pa hoteli prepričati oni, ki bi jim to bila dolžnost, so se izigravali naši ljudje na način, ki sliči onemu iz dobe suženjstva.

V tej novi dobi, ki ima za smoter gospodarsko in socialno obnovo, mora priti med prvimi na vrsto vprašanje našega industrijskega delavstva, ki se je od prejšnjih merodajnih skušalo zaščititi z zakoni, ki so sicer v teoriji kar moderni, ki so se pa izigravali na vse možne načine. Prav v tem oziru je potrebna preobnova obrtnega zakona, zakona o zaščiti delavstva itd. Nujne so zakonske odredbe, ki ne bodo dopuščale večstranskega tolmačenja, ki bodo jasno opredelile pravice in dolžnosti delavca na eni in delodajalca na drugi strani. — Prav tako, ali pa še bolj, je nujna zahteva po sprejetju

zakona o minimalnih mezdah.

Za tak zakon, ki bi pomenjal ogromen korak v moderni delovni zakonodaji, se bori naše delavstvo že leta in leta. Posebno nacionalne delavske organizacije so v tem oziru storile vse, da pride čimprej do uresničenja. Ljubljanska Delavska zbornica je izdelala že tudi pravilnik, o njegovi usodi pa javnosti doslej ni nič znanega, vsaj ničesar pozitivnega.

Rekli smo, da je zakon o minimalnih mezdah nujnost. To upravičujejo dejstva, ki smo jih že v glavnih obrisih navedli, še bolj prepričevalno pa veliko nesorazmerje med mezdami in višino življenjskega standarda. Naj to trditev podkrepimo z naslednjimi resničnimi dejstvi:

Skromno računano, je življenjski standard samskega delavca naslednji: hrana in stanovanje 400 Din, obleka in obutev 100 Din, najnujnejše kulturne potrebe in zabava 100 Din, računano mesečno. Skupno torej 600 Din. Poudarjamo, da je to najskromnejše računano! — S to vsoto pa primerjajmo plačilni list, ki ga je prejel delavec N. N. za 14dnevno delo: 96 delovnih ur po 1.75 Din = 168 — Din, mesečno torej 336 — Din. Za dosego najskromnejšega življenjskega standarda tega samskega delavca primanjkuje 274 Din. Kako s tem

denarjem izhaja človek, si lahko ustvari sliko vsakdo. — Še na slabšem so družinski očetje in matere, ker za nje industrija ne pozna nikake izjeme. So pa še dejstva, ki krič po zakonu o minimalnih mezdah podčrtujejo: Mezde po pol in po dinar na uro!

Tako nesorazmerje, ki je prišlo prav vidno do izraza zadnja leta, najde svoj negativen odmev na raznih mestih. Ali se nam je potrebno čuditi, ko med delavstvom hirajo tisoči in tisoči za tuberkulozo? Pravi vzrok tej strahoti je prav v sramotnih mezdah, ki silijo proletariata, da gladuje in da stanuje po vlažnih kletnih stanovanjih, podstrešnih izbah. In kakšen bo mladi rod našega proletariata? Ali naj bo vsa ta naša bodočnost že v kali zaražena z boleznijo, ki ima svoj izvor v pomanjkanju za življenje in zdravje najnujnejših pogojev: Kruha, solca in zraka?

V stremljenju po boljši sedanjosti vseh Jugoslovanov in naši srečnejši bodočnosti je naša prva dolžnost, vzporedno z ureditvijo kmetijskih, splošno gospodarskih in socialnih problemov, pobrigati se za industrijsko delavstvo, ki ga izkorišča tuji kapital. Našemu proletariatu je treba ustvariti znosne življenjske prilike, potem bo to res konstruktiven del občegospodarske zajednice, ki bo obrnil raznim internacionalcem, ki bi radi ribarili v kalnem hrbet. Prvi korak k temu bo zakon o minimalnih mezdah, ki je mimo vseh drugih perečih vprašanj najnujnejši. K ostvarjenju tega je poklicano delavstvo samo, njega pravi zastopniki in vsi oni, ki jim je dobrobit našega delavstva res pri srcu.

—o—t.

Narodno gledališče v Ljubljani

DRAMA.

2. junija, nedelja: ob 15. uri V času obiskanja. Izven. Znižane cene od 24 Din navzdol.

3. junija, ponedeljek: Zlato tele. Red C.

OPERA.

2. junija, nedelja: ob 15. uri Boccaccio. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol, — ob 20. uri Gorenjski slavček. Izven. Znižane cene cene od 30 Din navzdol.

3. junija, ponedeljek: Zaprt.

Drama.

Nedelja v Drami. Ob 15. uri popoldne se igra Gregorinova pasijonska drama »V času obiskanja«, po znanih cenah od 24 Din navzdol. Ker je imela poslednja vprizoritev tega dela na praznik popoldne izredno številen obisk opozarjamo vse one, ki niso dobili vstopnic, na to predstavo.

Abonente reda C opozarjamo, da imajo za svoj red v ponedeljek dne 3. t. m. Vembergerjevo veseligr »Zlato tele«, v kateri opisuje pisatelj na rahlo satiričen način posledice posmrtnskega zavarovanja, ki nastanejo, povzročene od prevelikega pohlepa po zlatu. Poleg te teme se razvija v igri ljubezen mladih in starih, katera najde ob koncu svoj razplet. Delo je zrežiral g. Skrbinšek.

SKRBI

Dobro znan raziskovalec na polju astroloških ved Vam poda napoved

VAŠE BODOČNOSTI

On Vam razen važnih dogodkov iz Vaše preteklosti uga ne tudi Vaše odnosaže do ljubezni, zakona, poklica, lotrije itd. Njegov svet Vam prinese zaželjeni uspeh v življenju.

Zahvalna pisma, ki jih prejema vsak dan od vsepovsod, dokazujejo izredno zanesljivost njegovih napovedi. Navajamo nekatere izmed nešteti zahvalnic: Gospa Irma Schwarz iz Ljubljane se najsrčneje zahvaljuje, ker je v največjih denarnih stiskah poslušala njegov svet, igrala v razredni lotriji in zadelala 150.000 Din. — Gospod P. N. Beneš iz Prage piše: „Dovolite, da se Vam s temi besedami zahvalim za veliko uslugo, katero ste mi storili z Vašo napovedjo. Vse je resnica, samo škoda, da nisem takoj zvedel za Vas, tako bi se bil lahko obvaroval vseh življenj. razočaranj in neprilik.“

Poslajte tudi Vi še danes svoj rokopis in rojstni datum ter Din 30 — kot honorar za Vašo psihoanalizo in horoskop na točni in stalni nastov:

GRAFOLOŠKI BUREAU — CELJE
POŠTNI PREDAL 106

Kako bo z našim kmetijskim gospodarstvom?

Neverjetno je kako malo spoznanja je doslej bilo v javnosti o bistvu in pravem stanju našega gospodarstva, dasi je Jugoslavija kmetijska, in pri tem izvozna država. Tudi vsi dosedanji režimi so v tem pogledu plavali v nekaki megli, bistva se pravilno ni dotaknil nobeden, dasi je narod z dneva v dan siromašnejši. Če pa se je kaj storilo, je bilo le polovično delo in skoraj dosledno se je vozilo po starih, izvoženih kolesnicah, stremelo se po prejšnjem, predvojnem stanju brez zadostnega ozira na tok stvari v svetu. Največkrat in najraje pa se je prepustilo času, da reši sam, kar bi nujno morala reševati država in organizacije kmetovalcev kolikor jih je.

Kakor vse na svetu, tako se tudi gospodarsko življenje stalno izpreminja, izpopolnjuje in dobiva nove oblike. Nujno, premišljeno in sistematično poseganje državne oblasti v gospodarsko življenje naroda, z duhom in zahtevami časa, je preka potreba. Pri tem pa ni in ne more biti povračanja v vse stare, preživle oblike gospodarskega udejstvovanja.

Vojna in poveljne razmere so v kmetijstvo prinesle kaos, ali bolje rečeno: baš zmeda v kmetijski proizvodnji je povzročila kaos v vsem ostalem ljudskem izživljanju.

Neki narodi so na hvalo svoji večji izobraženosti, podjetnosti, boljšem finančnem stanju in spoznanju, ter uvaževanju časa in družabnega reda, v katerem živimo — mnogo storili za svoje kmetijstvo, navidezno celo preveč. Racionalizacija, mehanizacija, sistematična borba za trg (vse to je tudi napredek in zato se ne more

več nazaj) vse to je kmetijstvo manj naprednih narodov močno potisnilo ob stran. Avtarkije so zavrele izvoz agrarnih držav. Evropske agrarne države imajo malo sposobnega veleposestva, skoraj vsa proizvodnja je v rokah malega in najmanjšega človeka, strokovno in gospodarsko manj orientiranega kmeta, strogega individualista, kot lastnika in vodjo slabo urejenega in nekontroliranega malega obrata z zastarelimi delovnimi metodami.

Te činjenice izločajo pomanjkljive obrate iz konkurenčnega boja in jim onemogočajo zasluzek.

Teh dejstev še pred kratkim ni bilo mogoče dopovedati naši javnosti, nihče jih ni smatral za resne, dokler jih končno ni vsakdo otipal, ko so legle na ves narod kot mora.

Kjer proizvodnja in potrošnja drug drugega ne dopolnjujeta, tam gospodarstvo naroda ni v redu, njega potek in razvoj je moten.

Kje je torej rešitev? Čas sam jo že uveljavlja in tudi na merodajnih mestih je videti znake pravičnega spoznavanja. Pri nas je kmetijstvu kot najglavnejšemu proizvajalcu sirovin, obenem pa največjemu porabniku industrijskih dobrin in raznih (nekmetijskih) uslug najprej treba pomagati njegovo težko vnovčljivo proizvodnjo tako dovršiti, da bo ob primernem zasluzku zmožna konkurence na tujih tržiščih, ki jih je treba iskati in dobiti ne samo na severu, ampak tudi na jugu in vzhodu.

Vse to ni tako strašno težko dosegljivo, pota in sredstva so znana. Samo lotiti se je treba dela in ga sistematično nadaljevati. Da bo pri

tem svojevrstno združništvo (kakoršnega pa skoraj še nič nimamo) imelo zelo važno vlogo, je samo po sebi umevno.

Vsporedno s tem delom je neobhodno potrebno korenito in sistematično odpravljati splošno brezposelnost. S tem bo izboljšana kupna moč našega notranjega trga za agrarne i. dr. proizvode. Kmetijstvo bo zadihalo, industrija bo zadobila jakoga odjemalca in ves ostali narod bo prišel do boljše pridobitnosti.

Najprej pa se mora način dela in gospodarjenja našega kmetovalca prilagoditi času, kmetijska proizvodnja bo morala dobiti več razuma za lažje in uspešnejše vnovčevanje svojih pridelkov v svobodni konkurenci.

Dipl. agr. A. Jamnik.

Kakšni zakonski predlogi so mogoči v Ameriki

»Prager Tagblatt« objavlja zbirko originalnih in kurioznih zakonskih predlogov, ki so bili vloženi v ameriških zakonodajnih telesih. Nekaj primerov:

Poslanci parlamentov v New Yorku, Nebraska in Wisconsinu so ponovno vložili zakonski predlog, da se morajo preslikati vsi omnibusi, s katerimi se vozijo šolski otroci, v narodnih barvah. Neki posebno navdušen poslanec pa je celo predlagal, da mora biti vse učno osebje oblečeno v narodnih barvah. Učitelji morajo nositi modro, belo rdeče ovratnike, učiteljice pa prav take manšete.

V reprezentativni zbornici v Washingtonu je vložil neki poslanec zakonski predlog, da se vsi nepošteni komunalni in državni uradniki kaznujejo s takojšnjo ustrelitvijo.

V zvezni državi je neki očitno glasbi sovražni poslanec vložil zakonski predlog, da se vse godce na saksofon uvrsti med lopove, vagabunde in delomržeze ter da se kaznujejo z 90 dnevnim zaporom.

V parlamentu v Kaliforniji čaka na sprejem zakonski predlog, po katerem je pod kaznijo prepovedano rokoborcem, da med bojem kakorkoli kremžijo obraz.

V parlamentu v Oklahomi je vložil poslanec Marvin zakonski predlog, da se kaznuje kult golote z dosmrtno ječo.

Parlament v Coloradu je sprejel zakon, po katerem je moral portir parlamenta po zaključitvi zasedanja oditi v Engle County in tam ustreliti nekega medveda, ki je bil znan »po svojih živalskih tatvinah«.

S svojevrstnim zakonskim predlogom se je postavila poslankinja gospa Hutchins, ki je v parlamentu Severne Caroline vložila predlog, po katerem so v daljavi 10 milj okoli parlamenta prepovedane vse moške družbe.

Gostilničarjem

nudim pristna štajerska in dolenska vina

po ugodni ceni v vsaki množini. Priporočam tudi svojo dobro znano gostilno. Domača solidna posrežba! Ob nedeljah na razpolago ribe

IVAN GRAD veletrgovina z vinom in gostilna BERIČEV

Najcenejši **klobuki** domačega dela

v lepi izbiri Vam nudi:

FRANC BERNIK, Ljubljana, Tyrševa 12
(dvoriste)

Popravila po zmerni ceni!

FRAN ŠKAFAR, LJUBLJANA

Telefon 28-25

Poštna hranilnica Ljubljana 13.747

Rimska cesta 16

Gradbeno in pohištveno mizarstvo

Specijalni oddelek za pisarniško opravo

Proračuni in najnovejši načrti po željah brezplačni!

Najlepši, a tudi najcenejši

otroški vozički, posteljice in druge otroške stvari

pri tvrdki S. REBOLJ & DRUG — Ljubljana, Gosposvetska c. 13. (Kolizej)

Oglejte si našo razstavo na velesojmu!

Restavracija pri „LEVU“

nudi izbrana vina in ima prvovrstno kuhinjo

Specijalitete: kraška šunka, kraški teran in domača prvovr. salama

S E N C N A T V R T

DALMATINSKA VINA

žganje - vinski kis -

olivno olje - des. vina

najugodnejše kupite

pri starozn. tvrdki

BRAČA LASAN - Šiška

gostilna „Dalmacija“

Paviljon na velesojmu

„DALMACIJA“

Za obilen obisk se priporoča

LASAN

Za potovanje,

za vsakdanjo rabo

Opozarjamo Vas na ogromni popust
naših kamgarn oblek

Dosedanje cene Din 590.—, 690.—, 790.—

Sedaj 20% ceneje

ta popust dajemo samo do 15. junija

Pohitite dokler traja zaloga še velika in izkoristite to resnično redko priliko

Oglejte

si naše izložbe!

TIVAR OBLEKE

TIVAR

Kamgarn obleka

cena Din 590.--

manj 20% 118.--

sedaj Din 472.--

TIVAR

Kamgarn obleka

cena Din 690.--

manj 20% 138.--

sedaj Din 552.--

TIVAR

Kamgarn obleka

cena Din 790.--

manj 20% 158.--

sedaj Din 632.--

JUGOČESKA

jugoslovensko-češka
tekstilna industrija d. d.

KRANJ

PROIZVAJA:

barvano in tiskano
blago iz bombaževi-
ne in umetne svile

**Zahtevajte samo izdelke
te domače tovarne!**

Oglejte si naš paviljon na velesojmu

August Agnola

Ljubljana

Tyrševa c. 10 (Dunajska)
Telefon št. 24-78. Štev. ček. rač. 10,940

Zaloga stekla, porcelana, keramičnih izdelkov in raznovrstnega finega kristala. Posebni oddelek za gospodinjske opreme, hotele in kavarne

Za poletje

1935

PLATNO

PLATNO

PLATNO

PLATNO

PLATNO

PLATNO

V KRASNI IZBERI!

A. & E. SKABERNÉ

LJUBLJANA, MESTNI TRG 10

Gasilci!

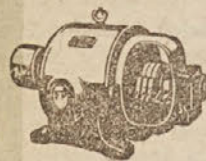
Obiščite nas za časa vele-sejma na gasilski razstavi

A. KASSIG

trgovina gasilskih uniform in gasilskega orodja

Židovska ulica števil. 7

Izdelovanje posteljnih mrež in železnih postelj
Oglejte si „F“ PAVILJON, PAVEL STRGOLEC
piva ljubljanska izdelovalnica posteljnih žičnih vlog
Ljubljana, Gosposvetska 13

Elektromotorji novi in rabljeni za vse napetosti vedno v veliki izbiri na prosto. Lastna delavnica za previjanje in popraviljanje dinamov, avindinam, elektromotorjev ter vsaki elektroaparatur. Izvršujem vse električne instalacije za razsvetljavo in pogon *ELEKTROPODJETJE
FRANJO PERČINLIČ - Ljubljana
GOSPOSVETSKA CESTA 16

TELEFON 2371

DAME - POZOR! Največja in najcenejša izbira
OPANK Oglejte si jih na razstavnem prostoru
LJUDMILA KOCUTAR, prodaja čevljev - Miklošičeva c. 28

Za
Birmance

39.-

Vel. 23-26

Vel. 27-30 Din 59.- Vel. 31-34 Din 69.-

35.-

Vel. 27-30 Din. 39.-
Vel. 31-34 Din. 45.-
Vel. 35-38 Din. 49.-

39.-

Vel. 27-30 Din 59.- Vel. 31-34 Din 69.-

45.-

Vel. 27-30

Vel. 31-34 Din 49.- Vel. 35-38 Din 59.-

45.-

Vel. 31-34 Din. 49.- Vel. 35-38 Din. 59.-

59.-

Vel. 31-34 Din. 69.-

59.-

Vel. 31-34 Din 69.-
Vel. 35-38 Din. 79.-

59.-

Vel. 31-34 din. 69.-

Rata

Železnina PINTER & LENARD, Maribor

Nosilci, železo, cement, apno, kovanje, štedilniki, kuhinjska posoda in vsi predmeti železničarske stroke po solidnih cenah!

„Slavija“

Jugoslovanska zavarovalna banka
v Ljubljani

Gosposka ulica 12, telefon števil. 2176, 2276.

Podružnice: Beograd, Zagreb, Sarajevo, Osijek, Novi Sad in Split

Našim prijateljem in prijateljicam! Mlin na veter

Kar misliti si nisem mogla, da se bo v tako kratkem času okoli »Glasa slovenskih otrok« nabralo toliko ljubkih prijateljev in prijateljic. To bi se mi smejali vsi skupaj, ko bi me videli, kako sem založena s kopico vaših pisem. Komaj, komaj, da jih sproti prebiram. Ne mislite pa, da mi zato ni treba več pisati! Le pišite mi, pa še prav pridno mi pišite! Za teto Meto ni večjega veselja na svetu, kakor če se lahko vsaj po nekaj trenutkov na dan povesele v družbi zvestih mladih src, ki so v duhu zbrana okrog nje. Tako sem vas vesela, da sem vam zadnjič celo pozabila povedati, kam mi pišite.

Lepo je, da sočuvstvujete z obolelim stricem Janezom. Dejal mi je, da občuti vaše sočutje v svoji hudi bolezni kakor topel sončni žarek sredi zime. Vesel vas je in vas pozdravlja.

Da mi boste odslej vedeli kam pisati, nadomeščam danes, kar sem zadnjič zamudila, in vam sporočam svoj naslov. Takole se glasi: Uredništvo »Glasa naroda«, Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. K temu pripišite v levi kot ovitka: »Za teto Meto«. To zadostuje in ste lahko brez skrbi, da bom pismo prejela. Seveda mi pa ne smete zameriti, če ne bom vseh pisem objavila. Premalo imam prostora in bi potem ne imela kam deti niti pesmic niti povesti niti lepih slik za vas. Vsem pa vam bom odgovarjala v srečo in na ta način, da bom skušala vaš glas od nedelje do nedelje napraviti lepši in boljši. Ostanimo si torej zvesti

vam vsem skupaj kliče

teta Meta.

Kaj pa melje mlin na veter?
Pridnim žito — dosti kruha! —
Suhe skorje, trdo lubje,
prazne lonce — za lenuha.

Manica:

Ošabne zvezdice

To je bilo tedaj, ko je Večni ustvarjal svet. Tisti dan, ko je Stvarnik krasil modro nebo, ga je čakalo dela čez glavo. Ko je pravkar pripel na nebo zlato solnce, je že moral misliti, kam bi prilepil luno, pa še je čakalo na prostor poln mernik svetlih zvezdic. Večni je tudi za lunc našel primeren prostor ter jo dobro pritrdil. Nato je vrgel pogled na mernik, napolnjen z zvezdicami, in odredil:

»Zvezdice drobcene, vas bom pa razvrstil in polepil okrog lune. Krasen bo pogled z zemlje na vas in na vašo kraljico luno.«

Večina zvezdic je bila Stvarniku hvaležna, le nekaj prevzetnic je opazilo na nebu veličastno solnce in začelo mrmrati:

»Le zakaj naj služimo božni luni? Me hočemo biti okrog solnca! Ono naj bo naš kralj!«

»Naj bo po vašem,« je pokimal Stvarnik. Dočim je dobre zvezdice razvrstil okrog lune, je upornice pripel v bližino solnca.

Ošabnicam je takoj sledila kazen. Solnce je namreč zažarelo s tako močjo, da so uporne zvezde popolnoma zbledele. Nobeno človeško oko jih pozneje ni videlo nikoli. Tembolj so se pa veselile vse one zvezdice, ki so se uklonile Stvarniku; kajti njihova svetla telesca so od početka do zdaj v vsaki jasni noči vidna človeškim očem. In tako se je zgodilo, kar je rekel Večni:

»Krasen bo pogled z zemlje na vas in na vašo kraljico luno!«

Trije učenjaki

Živeli so nekoč trije,
oj, trije modrijani,
zamišljeni v sam Bog ve kaj,
le samim sebi znani.

Učeno učenjaki so
na vodo se podali,
a niso vedeli, kako
bi sredi vode stali.

In prvi dvignil je nogó
in skrtil jo je pod krila,
za njim tovarisa oba
enako sta storila.

Še dandanašnji je povsod
obilo učenjakov,
ki znajo le posnemati
neumnosti bedakov.

Naprežen iskri je konjič,
le čvrsto, brž na voz, fantič!

Kot v rosi mladih vrtnic cvet
tako vabljev je smeh deklet.

Še očka naš, gospod župan
prilezli danes so na plan.

In vse cvete in vse rdi,
harmonika se vmes glasi:

»Ta nič ne ve, nič ne velja,
kdor venomer tiči doma.«

»I, kam pa, kam?« se vzdrami glas.
A drugi de: »V sosednjo vas.«

Slepi konj

Globoko pod zemljo žive rudarji, ki po končanem delu pridejo spet na dan. Med njimi so tudi konji, ki prevažajo rudo od kopačev do dvigal. Ti konji ne pridejo nikdar na svetlo. Vedno žive v temi in tako počasi izgube vid.

Zgodilo se je nekoč, da so gospodarji rudnikov zapovedali prenehati z delom. Rudarji so morali oditi domov, konje pa so pripeljali na svetlo solnce. Bil pa je med njimi konj, ki je že leta in leta robotal pod zemljo in je čisto oslepel. Ko je stopil na svetlo, je obračal glavo sem in tja — —, toda ničesar ni videl, ničesar razločil. Zalosten je sklonil glavo in malo da ni zajokal. Tedaj je zaslišal šumeti vodo. Obrnil se je v tisto smer in počasi stopal proti šumenju, dokler ni prišel do živo žuborečega studenca. Ustavil se je in rekel:

»Oj ti vesela vodica, ki tako razposajeno šumiš, povej mi, ali res ni več solnca na zemlji?«

Vodica mu je odgovorila:

»Je, je solnce — in še kako lepo in svetlo sijaje!«

Konj je vprašal:

»Vodica, ti dobra vodica, kako pa, da jaz ne vidim solnca?«

In vodica mu je odgovorila:

»Slep si, zato ga ne vidiš!«

In konj je nadaljeval:

»Ali so vsi konji oslepel, odkar me ni bilo na zemlji?«

Vodica pa je rekla:

»Ne. Samo ti, ki dolga leta nisi videl belega dne. Ko si bil spodaj, nisi potreboval svetlobe. Zato so ti oči odpovedale.«

Konj je rekel:

»Zakaj pa so me potem spravili na svetlo, kjer sem brez moči. Hočem iti nazaj. Hočem iti nazaj!«

Vzpel se je na noge in na slepo dirjal proti stavbam, metal se je sem in tja, prošil z nogami in hrskal in milo gledal okrog sebe s slepimi očmi.

Ljudje, ki so ga videli, so pa rekli:
»Konj je pobesnel.« Poklicali so hlapce,

ti pa so vzeli lopate, motike in cepce in so ga tako dolgo tepli po glavi, da je kleenil na kolena in se zvrnil v stran. Še enkrat je zastrgal s kopitom po zemlji, nato pa je vzdihnil:

»Čemu me bijete?« in je poginil. E. P.

Čuden račun

Tone je spet eno pogruntal. V nedeljo po nauku sta sedela z očetom pred hišo in gledala čez sadovnjak na zeleno polje. Nenadoma se Tone obrne k očetu in vpraša: »Oče, ali znate računati?« Oče ga potegne za ušesa in pravi: »Ti, poštajna ti, že spet norce briješ?« Tone pa zvito reče: »No, oče, pa izračunajte tole: Janezek ima prav toliko bratov kakor sester, njegova sestra pa še enkrat več bratov kakor sester. Koliko jih je?« Očetu je skoraj pipa padla iz ust, tako se je začudil. Potem pa je začel računati, godrnjal je, sešteval in odšteval, postavljaj kamenčke — končno je pa le uganil. No, povejte, katera so prava števila!

Toletule

(Konec)

Živela sta brez krav, prašičev, belega kruha in žganja in neki dan se je Metka domislila, da bi bilo dobro, ko bi prezračila stanovanje. Ko je hotela potegniti pogrinjalo s svoje velike postelje, je zagledala na njem debelo vrečo ovsca. Stopila je k Janezu in ga vprašala: »Možek, zakaj pa bo tista debela vreča ovsca, ki leži na postelji?«

»Toletule pride ponjo, draga moja.«

Slučajno pa je stal prav tisti trenutek zunaj pod oknom neki uzmovič in je slišal, kar je bil Janez rekel. Ko je drugi dan Janez odšel z doma, je potrkal tat na vrata. »Kaj pa bi radi?« je vprašala Metka.

»Jaz sem Toletule,« je odvrnil uzmovič, »in sem prišel po vrečo ovsca.«

Tat je bil lepo gosposko oblečen in Metka je bila vsa vesela, da bo mogla postreči tako imenitnemu gospodu. Urno je skočila po vrečo in jo izročila ne-

znancu, ki jo je zadovoljno popihal z njo.

Ko se je Janez vrnil z dela, mu je Metka povedala: »Janez, oni Toletule je prišel po vrečo z ovsem.«

»Kaj hočeš reči s tem, ženka?« je vprašal Janez.

In povedala mu je, kar se je bilo namerilo, on pa je rekel: »Potemtakem sem od danes zanaprej berač, kajti s to vrečo bi bil moral plačati svoje dolgove. Zdaj nama ne preostaja drugega, kakor da se odpraviva križem svet ter iščeva ukradeno vrečo z ovsem.« Snel je hišna vrata s tečajev in rekel: »To bo posihmal najino ležišče.« Oprtil si je duri na hrbet in odšel z Metko po svetu. Podnevi sta iskala Toletuleta, ponoči pa spala na vratih svoje hiše. Da bi bila bolj na varnem, sta spala navadno na kakem košatem drevesu, kamor je Janez pritrjal svojo nenavadno posteljo. Neki večer sta prišla do visokega griča, pod katerim je stalo mogočno drevo. Janez je naglo napravil na njem ležišče in kmalu sta zaspala na svojih durih. Po-

noči pa se je Janezova žena prebudila od nekakega šuma in se je jela ozirati okoli sebe. Zagledala je v mesečini odprtino v pobočju griča. Iz odprtine sta prišla dva možaka z dolgo mizo, za njima pa še več drugih moških in žensk. Med temi je nosil eden njeno vrečo z ovsem. Prepoznala ga je, bil je Toletule. Postavili so mizo pod drevo, se začeli pomenkovati, piti in šteti denar, ki so ga imeli v vrečah. Metka je prebudila Janeza in ga tiho vprašala, kaj jima je storiti.

»Zdaj je napočil čas za naju,« je zašepetal Janez in potisnil svoje duri skozi vejevje, da so padle s strašnim treskom na sredo mize. Iznenađeni razbojniki so se prestrašeno razbežali na vse strani in pustili vrečo z denarjem na mizi. Janez in Metka sta splezala z drevesa, naložila na svoje duri toliko vreč z denarjem, kolikor sta jih mogla nositi, in se odpravila s plenom proti domu.

Posihmal jima ni manjkalo ne krav ne prašičev ne bele pogače, pa tudi ne sladke pijače.

Po narodnih motivih G. K.

Lov za srečo

Zivel je kmet, ki je imel tri sinove. Prvi od teh je bil star triindvajset let, drugi jih je imel dvaindvajset za sabo, tretji pa se je bližal devetnajstemu letu. Oče je bil že star in je sklenil, da bo posestvo oddal. Toda ni se mogel odločiti. Vsi trije so bili zdravi in krepki, pridni in delavni, od jutra do večera so bili na polju in še med jedjo so se pogovarjali samo o delu. Starejši je mislil, da bo on dobil posestvo. Kar nekam skrbelo ga je, da sta onadva tako pridna. Da bi ju prekosil, je delal še bolj. Nekega večera je starejši stopil k očetu in dejal:

»Oče, poglejte, za tri delam in kmetija mi visi na srcu ko sad na drevesu. Čemu razmišljate? Prepišite vse name, brata bom izplačal, vam pa dal zapeček.«

Oče je vzel pipo z ust, jo otresel na tla in dejal:

»Premislil bom. Jutri povem, kako sem se odločil.«

Srednji brat je slišal in počakal, da je starejši odšel. Nato je stopil v sobo in dejal:

»Oče, nikar ne prepišite na starejšega. Zdaj res dela za tri, a potlej bo počival. Sam mi je to rekel.«

Oče ga je pogledal izpod oči, nič ni drugega rekel, kakor:

»Boš že jutri slišal.« Potem je poklical mlajšega k sebi in mu povedal, da sta oba brata bila pri njem zaradi kmetije. Mlajši sin je odvrnil:

»Pravico imata, jaz sem najmlajši in ne gre, da bi vodil kmetijo, poleg tega pa tudi nisem tako močan kakor onadva.«

Tako je dejal in vsi so šli spat.

Zjutraj je oče poklical vse tri sinove k sebi in jim rekel:

»Vso dolgo noč sem premišljal in odločil sem se takole. Vsakemu dam tri

»Ne utegnem. Tri dni časa imam in najti moram resnico, ne morem se ukvarjati s tabo.« pa je šel svojo pot.

Drugi dan zjutraj je prišel v mesto. Poiskal je učene gospode, peljal jih je v gostilno in jim je razložil:

»Rad bi vedel, kaj je največja sreča na zemlji. Tri stotake imam, dam vam jih, če mi poveste resnico, vi, ki ste učeni in polni pameti.«

Gospodje so gledali v knjige, brali in izpisovali, čez čas pa so mu povedali.

»Največja sreča je bogastvo. Kdor ima denar, ima vse. Za denar kupiš hiše, gozdove, resnico in pravico, molitev in ljubezen. Bogastvo je največja sreča.«

Starejši sin se je razveselil:

»Zahvaljeni vi, učeni gospodje,« je rekel, »nate tri stotake. Verjamem vam, saj sem za denar zvedel resnico.«

Dal jim je svoj denar in se napotil nazaj, gospodje pa so si denar razdelili. Zanj so si spet kupili knjig, da bi postali še bolj učeni.

Srednji sin je šel skozi gozd in si dejal:

»Kje naj zvem pravi odgovor? Res so učeni gospodje na svetu, ki bi morda uganili, toda kaj oni vedo! Ubogi so, pokorni morajo biti in včasih so celo lačni. Le tisti bo vedel, ki je sam srečen. In srečen je oni, ki ima oblast in moč, ki se ga vse boji in je gospodar.«

Tako si je rekel in je sklenil, da gre med vojaške dostojanstvenike, visoke gospode. Ti so imeli tisoče in tisoče vojakov, ki so zmagovali v neštetihih bitkah in pridobili domovini prekrasne pokrajine.

Prišel je mimo jase, kjer se je trudil drvar. Zagledal je srednji sin drvarja, ustavljal se je in vprašal:

»Hej, stavec! Ali veš, kod gre pot, da pridem do gradu, kjer žive naši gospodarji?«

Drvar je pokimal in odgovoril:

»Kar tule naravnost pojdi. Ko prideš do velikega zidu, poišči vrata in potrka. Predno pa greš, primi tule in mi pomagaj spraviti hloh na cesto. Trpim in garam, a preslaboten sem — skupaj bova laže storila. Ne bo ti žal!«

Srednji pa se je nasmejalo:

»Beži, beži, čemu bi tratil čas. Tri dni imam in teh ne dam. Pomagaj si, kakor si veš in znaš.«

In je odšel. Prišel je do ogromnega zidu, poiskal je vrata in potrkal. Odprli so mu in sam ni vedel, kdaj je prišel v ogromno, prelepo dvorano. Visoki gospodje so se smehljali in so bili videti zadovoljni in srečni. Zagledali so kmetiča in ga vprašali:

»Kaj pa hočeš, mladi mož?«

Srednji je natanko raztolmačil, kako in kaj — gospodje pa so stopili v krog in se posvetovali, nato pa so rekli:

»Plačaj tri stotake in izveš resnico.«

Srednji je segel v žep, odštel tri stotake in je slišal:

»Največja sreča je, imeti oblast.«

Globoko se je priklonil in je odhittel proti domu.

Najmlajši je počasi stopal po gozdu, gledal je zelene smreke in hoje, se smejal poskočnim vevericam, trgjal kobelike in sladke koreninice, pa si je mislil:

»Kaj bom hodil spraševat ljudi... Ali ni to največja sreča, živeti v gozdu in na polju, ali ni največja lepota ta, ki je pri nas na kmetih? Kaj se bom potikal po svetu! Tu bom preživel te tri dni, potem bom pa povedal očetu, kaj mislim, bratu bom pa dejal, da ostanem na kmetiji za hlapca.«

Tako je prišel tudi do drvarja. Ko ga je ta zagledal, ga je brž poklical:

»Oj, človek božji, usmil se me in pomagaj! Večeri se že, jaz pa ne spravim tega hloda nikamor in ga ne spravim!«

Najmlajši se je zasmejal, poskočil in stekel k drvarju:

»Mendá,« saj me je precej v hlačah, in je poprijel — ena, dve, tri — hloh je bil na cesti. Napregla sta, drvar pa je rekel:

»Če nimaš kam iti, pa pojdi z menoj.« In sta res skupaj odšla v kočo, tam sta večerjala in najmlajši je povedal vse po pravici.

Takrat je rekel drvar:

»Pošten in dober človek si, zato poslušaj, kar ti povem. Jaz sem vse življenje srečen in vem, kaj je sreča. Ni sreča v bogastvu, ki pride in izgine, in ni sreče v oblasti, ker je od danes do jutri in polna skrbi. Le tri stvari so največja sreča: čista vest, zdrave in delavne roke in naša lepa zemlja.«

Tako je rekel in sta šla spat. In najmlajši je ostal pri drvarju do tretjega dne.

Tretji dan so prišli vsi trije bratje pred očeta. In je rekel starejši:

»Največja sreča je bogastvo.« Oče je molčal.

In je rekel srednji:

»Največja sreča je oblast.« Oče ni trenil z očmi.

In je dejal najmlajši:

»Največja sreča je čista vest, zdrave in delavne roke in naša lepa zemlja. Pa tele tri stotake sem vam prinesel nazaj.«

Oče se je dvignil, položil je žuljavi roki na glavo najmlajšega in svečano povedal:

»Da, to je prava sreča, tvoja je zemlja in tvoji so gozdovi.«

In ga je blagoslovil. Najmlajši je povabil oba brata, naj ostaneta pri njem. Tako so pridno delali in oblikovali svojo rodno zemljo, oče pa jih je mirno gledal izza čebelnjaka in vsi so bili srečni.

TEK

stotake, pojdite po svetu in izprašujte, čez tri dni pa pridite nazaj, in mi prinesite odgovor na vprašanje: Kaj je največja sreča na svetu? Kdor prinese pravo besedo, ta bo moj naslednik.«

Sinovi so se poklonili do tal, nato pa so drug za drugim odšli.

Starejši je šel po cesti in nato zavil v gozd. Obstal je pod smreko in si je dejal:

»Nihče ne bo bolj vedel, kaj je sreča, kakor mestni gospodje. Tja grem, kjer so učeni ljudje, ti mi bodo povedali pravo.«

Mahnil jo je naprej in je prišel do jase. Na jasi se je na vso moč trudil star drvar, da bi zvelkel hloh na cesto, pot mu je lil po čelu in ves izčrpan je že bil. Ko je zagledal krepkega mladega človeka, ga je zaprosil:

»Bodi, fant, tako prijazen in mi pomagaj! Ne bo ti žal!«

Starejši sin se je ozrl, zamahnil z roko in odgovoril:

TEK

Marijana željeznova-Kokalj:

Hlaček in sosedov maček

Vidi Hlaček, da sosedov maček, ptičice lovi, kar lepó seveda ni Hlaček se huduje, mačka zalezuje. Res ujame mačka, toda tačka ga opraska po ročici in na lici. Hlaček se huduje, mačku boj napoveduje in krmilnico napravi ter na okno jo postavi, dobro pazi, da se maček k ptičkom priplazi...

Pravljica o meterini ljubezni

Na robu gozda je živel mati s sinom edincem. Hodila je k sosedu na dnino. Prisluzila je toliko, da sta imela s sinom za vsakdanji kruh. Kar pa je imela prostega časa, je predla doma in izkupiček dajala na stran za sina. Joško, tako je bilo sinčku ime, je toliko dorastel, da je že lahko hodil na pašo s kozo Belko, ki je bila poleg kože edino njuno premoženje.

Nekoč je zopet pasel kozo in zapazil velikega orla, ki mu jo je hotel odnesti. Planil je s palico nadenj, toda ko je videl orla, da ima novega nasprotnika, je pustil kozo in planil nadenj. Preden se je Joško zavedel, ga je orla že zgrabil in ga odnesel na pečevje. Mati je ravno stopila iz kočice in je še videla, kako je orla zletel na visoko pečino s svojim plenom. Strašno se je prestrašila. Skočila je za kozo, jo zaprla v stajo, zaklenila kočico in odšla proti gori v nadi, da mogoče še reši Joška. Prišla je do vzhajajoče gore. Tedaj se je spomnila, da je pozabila vrv. Odšla je ponj, toda solnce je že zahajalo, ko se je vračala. Do hriba je še prišla, naprej pa ni mogla več. Legla je pod drevo in trdno zaspala.

Solnce je bilo že visoko na nebu, ko se je zbudila. Začela je plezati po skalah. Ko je prišla do prve police, je obstala in jela klicati Joška. Toda zaman. O Jošku ni bilo ne duha ne sluha. Zopet je začela plezati naprej. Noge in roke je imela že vse krvave. Solnce je pripekalo in začelo se ji je temniti pred očmi. Toda spomnila se je na Joška in napela je poslednje moči ter se povzpela po skalovju. Tedaj je zazijal pred njo prepad. Zopet je začela klicati Joška. Zazdelo se ji je, da čuje klice: »Mama, mama!«

Pozorno je poslušala in na svoje veliko veselje je opazila Joška, ki je sedel na neki iz stene štrleči skali. Odvila je klopčič vrvi in spustila vrv Jošku, rekoč: »Ovij si jo okoli pasu in se je dobro oprimi!«

Joško je storil, kakor mu je velela. Mati si je ovila vrv okoli zapestja in pričela vleči, toda njene moči so pošle. Hočeš nočeš, morala je spustiti Joška nazaj na skalo. Sedla je na skalo, da si nekoliko oddahne. Nato je zopet poprijela vrv, napela zadnje moči in potegnila Joška iz prepada. Skočila je k njemu, da ga objame, toda joj! Spotaknila se je ob kamen in strmoglavila v prepad. Mati je žrtvovala vse, kar je imela. Žrtvovala je svoje življenje za — otroka.

Povše Rada, uč. I. mest. žen. real. gimn. v Ljubljani.

Pisma in odgovori

Ljuba teta Meta!

Stric Janez se mi smili. Ne privoščim mu krča, posebno pa v očeh ne, da bi vsaj mogel gledati naša pisma. Če ravno je bil kratek čas med nami, sem si vendar vtisnila v srce njegov nauk: Bodimo odkriti!

Povem Ti, ljuba teta, da imam rajši tete kakor strice. Tudi strici imajo dobro voljo, vendar se mi zdi, da so tete bolj ljubeznive, tudi bolje razumejo nas mladino. Strici na nedolžna vprašanja tako učeno odgovarjajo, da jih morejo samo odrasli razumeti.

Sedaj mi pa dovoli, teta, da se Ti predstavi: ime mi je Stana, doma sem iz Dravelj, obiskujem tretjo meščansko šolo v Zgornji Siški. Učim se zadoosti lahko in z

veseljem. Dosedaj sem zdelala vse razrede s prav dobrim uspehom — izjemoma tudi z odkliko. Sedaj je zadnji mesec šole. Upam, da bom tudi ta razred srečno končala.

V šolo bom hodila samo še eno leto, potem se bom učila doma trgovine in gospodinjstva.

Ne res, teta, da zna človek le delati, saj učenih ljudi je že itak preveč!

Moji starši pravijo: »Človeka izobraziti, ako so sredstva in talent, je lahko, h kruhu spraviti ga je težko.«

Ako bodeš zadovoljna z menoj, Ti prihodnjič več pišem o svojih starših. Tudi jutranji šolski izlet Ti opišem. Tvoj koticček mi je zelo všeč, ker ga lahko shranim.

Pesmica o Micki in Nežki je tako resnična, da se mi kar dobro zdi, da me ni treba biti sram svojega imena.

Prosim Te, nariši nam igro »Damo«, da jo bomo doma igrali z bratcem in sestrico.

Te pozdravlja
Kušar Stana.

Ljuba Stana!

Kako sem bila Tvojega pisma vesela, vidiš lahko že iz tega, da sem ga v celoti sprejela v naš »Glas«.

Razveseli me spet kmalu z novim pismom in ostani vzorna hčerka in učenka, kakor si bila doslej

Ti iz srca želi teta Meta.

Posetnici

I.

Ica Jeglič

Tu

Kaj je ta gospodična?

II.

Živko V. Zidar

Nin

Kaj je ta gospod?

Izpolnjevalka

1. A — A
2. I — A
3. R — B
4. O — A
5. U — A
6. C — R
7. K — K
8. B — R
9. A — A
10. G — D

Besede pomenijo: 1. turški gospodar, 2. glina, 3. jadranski otok, 4. žuželka, 5. desni pritok Save, 6. vladar, 7. jadranski otok, 8. igravec, 9. žensko ime, 10. kača.

Po sredi navzdol čitaš znano ime.

Rešitev ugank

Besedilo k slikam

I.

Naš zali strček Jaka se v morje kopat šel
Le glejte kak'koraka
po vodi ves vesel.

II.

Nenadoma zavpije
naš stric, ne bodi len,
je rak debeli palec
izbral za svoj si plen.

III.

Prestrašen strček Jaka
kar v vodi obleži.
Tam z brega ribič Janez
veselo se smeji.

IV.

Pograbi mrežo svojo
v morje ribarit gre.
»Glej kakšne čudne ribe
se včasih tu dobe!«

Pozdravljava te

Boža in Ciko Ponikvar,
dijaka II. in III. drž. real. gimn.
Masarykova c. 7.
Ljubljana.

Dobro sta se odrezala! Razen Vaju so mi poslali zabavno besedilo: Darja Pirkovič, Ljubljana; Mimica Čebular, Breg, p. št. Vid pri Stični; Srdjan Caza-fura, Maribor; pa polno drugih in posebno ena, ki je skrila ime. Naj si le zapomni, da ni lepo, če teti prikriva ime!

Čprav je bila ta neznanka tako poredna — (podpisala se je kar »Marjetica iz Tihega dola«) — bo pa teta zato bolj odkrita in vam zdajle zaupa, da prične v prih. številki našega lista izhajati prelepa povest z naslovom:

Čevljarček z zvezdami.

Ko jo boste čitali, pa sporočite, kako vam kaj ugaja

svoji

teti Meti.

Oh, kako strašno sem radovedna, kaj nam bo prinesel 26. junij! Kdo bo oni srečni s kopalno obleko? Otroci, le pozorite se! Ne vem, če bo kdo potolkel Božo in Cika.

Vendar korajžno na delo!

Teta Meta.

Čujte otroci!

»Damo« razložim prihodnjič in pokažem tudi v sliki, kako in kaj.

Pazite na pisma in spise, ki jih objavljamo iz vaših vrst!

Prihodnjič vam bom nekaj prav zanimivega o tem povedala

teta

Meta.

Vetrovi

Mi smo štirje bratje,
mi smo štirje škratje,
dobri, nagaživi,
v plašč zaviti sivi.

Sever kakor led,
jug je pa kot svet
vzhod — kot poper suh
in zapad — od muh.

Včasih da dežja,
drugič zarožlja —
So pač štirje bratje
nagaživi škratje!